PRIMA MEA BIBLIOTECĂ

250 ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

GIRASOL

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

250 întrebări şi răspunsuri. - Bucureşti : Girasol, 2008
ISBN 978-973-1915-05-0

087.5:008

Texte: Taida Íñigo, Isabel Ortiz,
Isabel Reviejo, Ana Serna, Javier Susaeta
Ilustraţii: Nivio L. Vigil
Pre-press România: Adrian Baltag/DTP Factory

PRIMA MEA BIBLIOTECĂ

250 ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

GIRASOL

CUPRINS

Sporturi 5
Natură 17
Medicină 29
Cultură 45
Economie și societate 93
Amprentele omului 107
Spații naturale 141
Populații 167
Opere de artă 177
Știați când...? 187

SPORTURI

CE ESTE DOPAJUL?

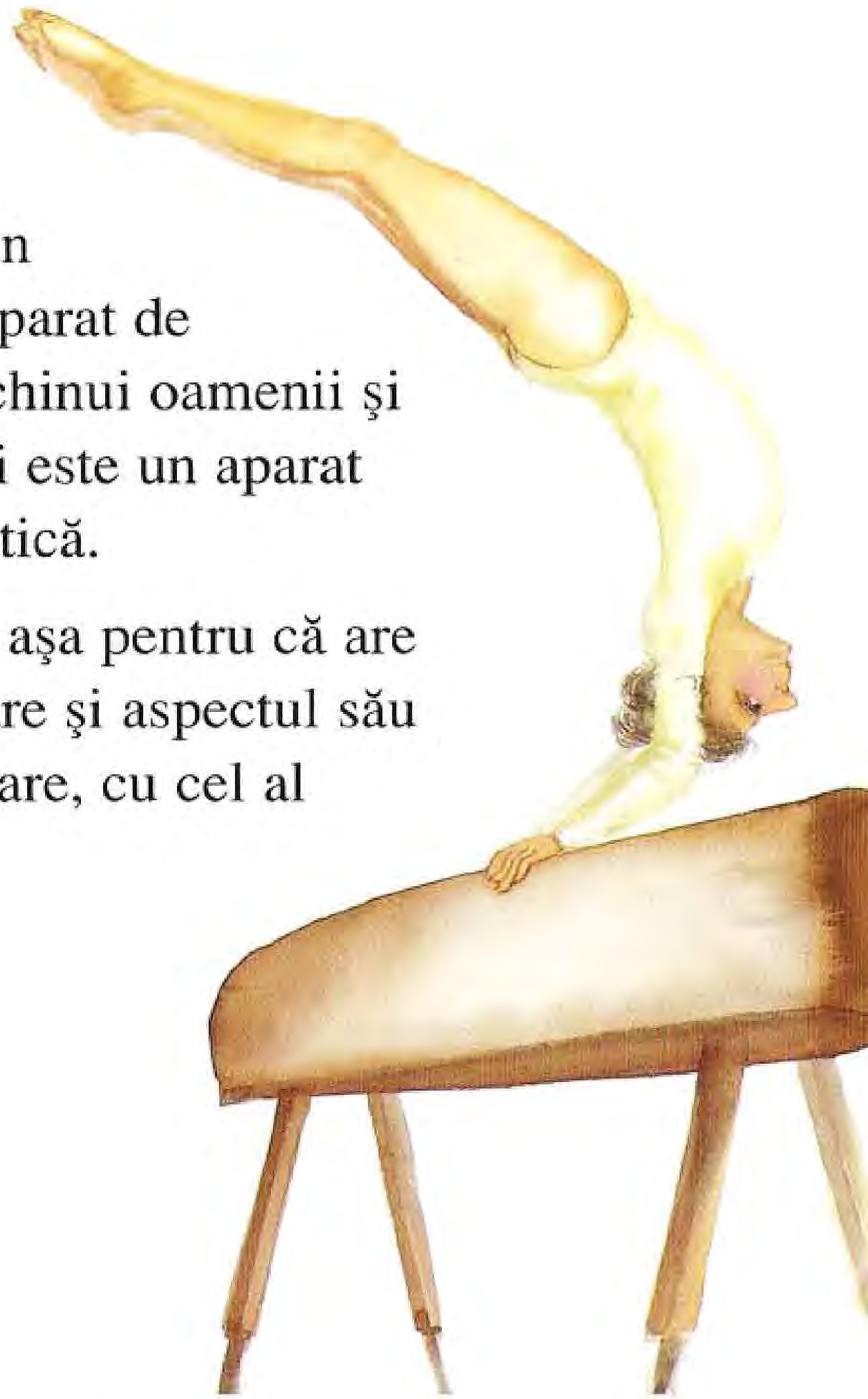
Unii sportivi folosesc anumite substanţe pentru a-şi mări în mod artificial randamentul în timpul competiţiilor.

Controlul antidoping are ca scop detectarea acestor substanţe al căror uz nu este permis şi se face prin analize specifice, înainte sau după întrecerile sportive.

Cuvântul „dope“ şi derivatul său „doping“ provin din limba engleză şi desemnează narcotice, stimulenţi şi alte substanţe asemănătoare.

CE ESTE UN CAL?

Calul la care ne referim nu este un animal, nici un aparat de tortură pentru a chinui oamenii şi a le tăia limba, ci este un aparat folosit în gimnastică.

Se numeşte aşa pentru că are patru picioare şi aspectul său aduce, în mare, cu cel al unui cal.

CE ESTE PELOTA?

Pelota este un joc de origine bască (Spania), practicat mai ales de bărbaţi. Unul dintre jucători aruncă într-un perete o minge de cauciuc sau de lână (denumită pelotă). După ce ricoşează, mingea este lovită de către celălalt jucător.

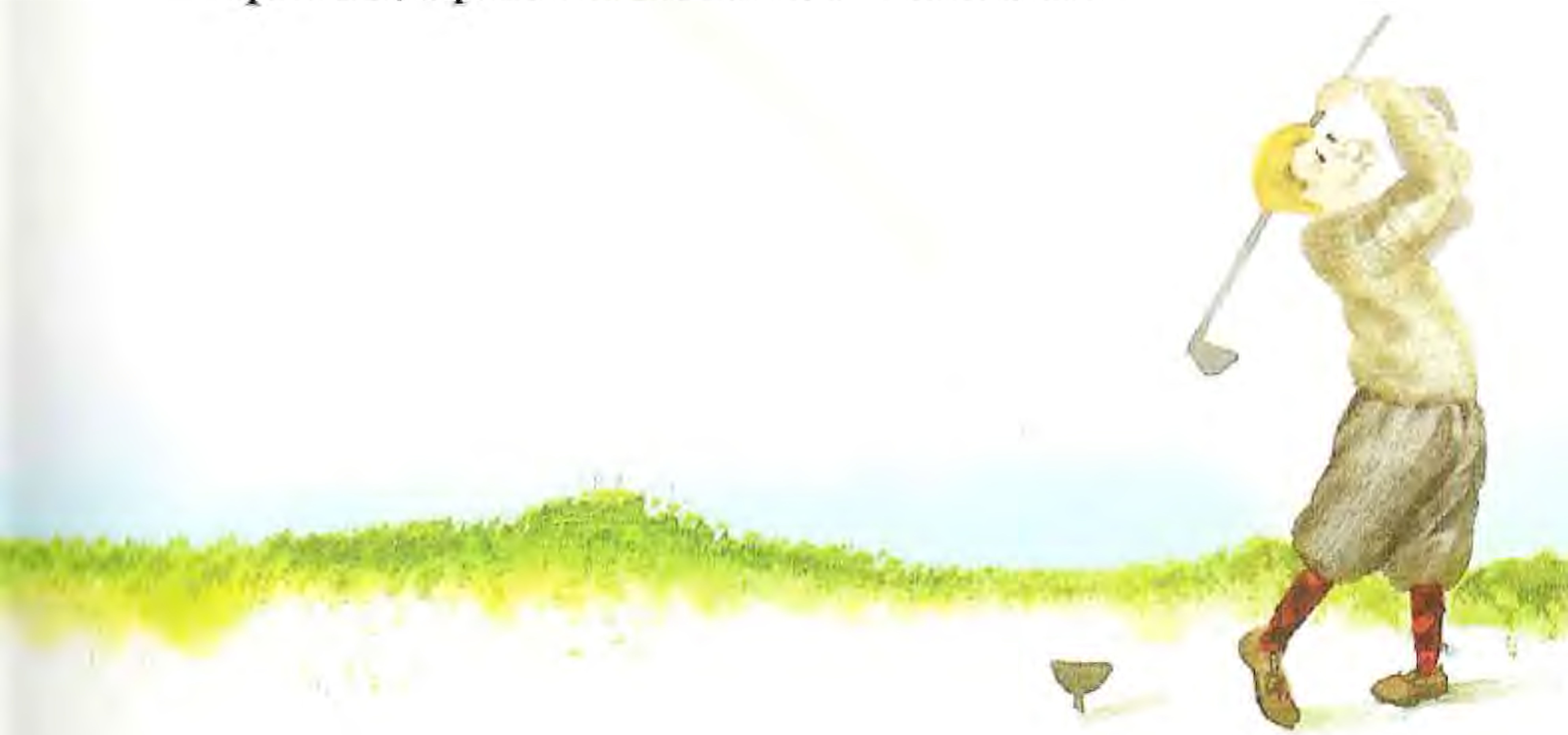
Există patru variante de pelotă, în funcţie de obiectul cu care este lovită mingea: cu mâna, cu racheta, cu o paletă din lemn sau cu o mănuşă specială, prevăzută cu o terminaţie din răchită, dură şi curbată.

CE ESTE GOLFUL?

Originile acestui joc nu sunt pe deplin lămurite. Unii consideră că golful a apărut în Scoţia, în timp ce alţii susţin că a fost practicat prima oară în Olanda.

Golful se joacă de către două sau patru persoane, fiecare urmărind introducerea unei mingi mici şi dure în mai multe găuri succesive (aflate pe un teren special), prin lovirea ei cu o crosă.

CE ESTE O JONGLERIE?

În Evul Mediu, jonglerii distrau lumea cu jocuri de abilitate, pentru care se foloseau de cercuri, mingi şi alte obiecte.

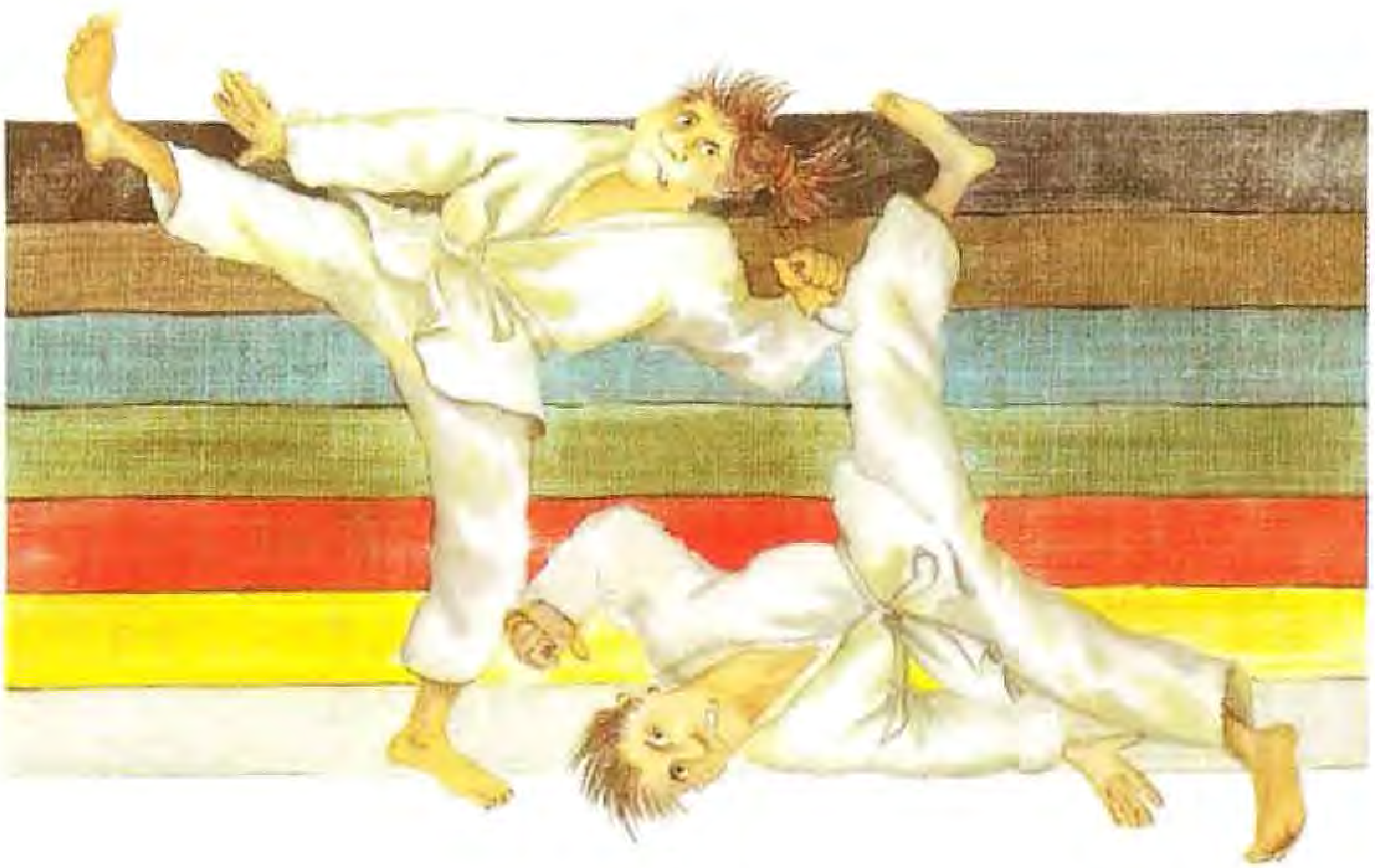
În zilele noastre, îi regăsim mai ales la circ, unde realizează exerciţii cu adevărat spectaculoase, combinând acrobaţia, magia, dansul etc.

CE ESTE JUDO-UL?

În 1964 a fost acceptat ca proba olimpică un sport conceput de japonezul Jigoro Kano în 1882. Bazându-se pe exercițiile jiu-jitsu practicate de către samurai, judo-ul a eliminat loviturile, folosind supleţea în locul forţei brute.

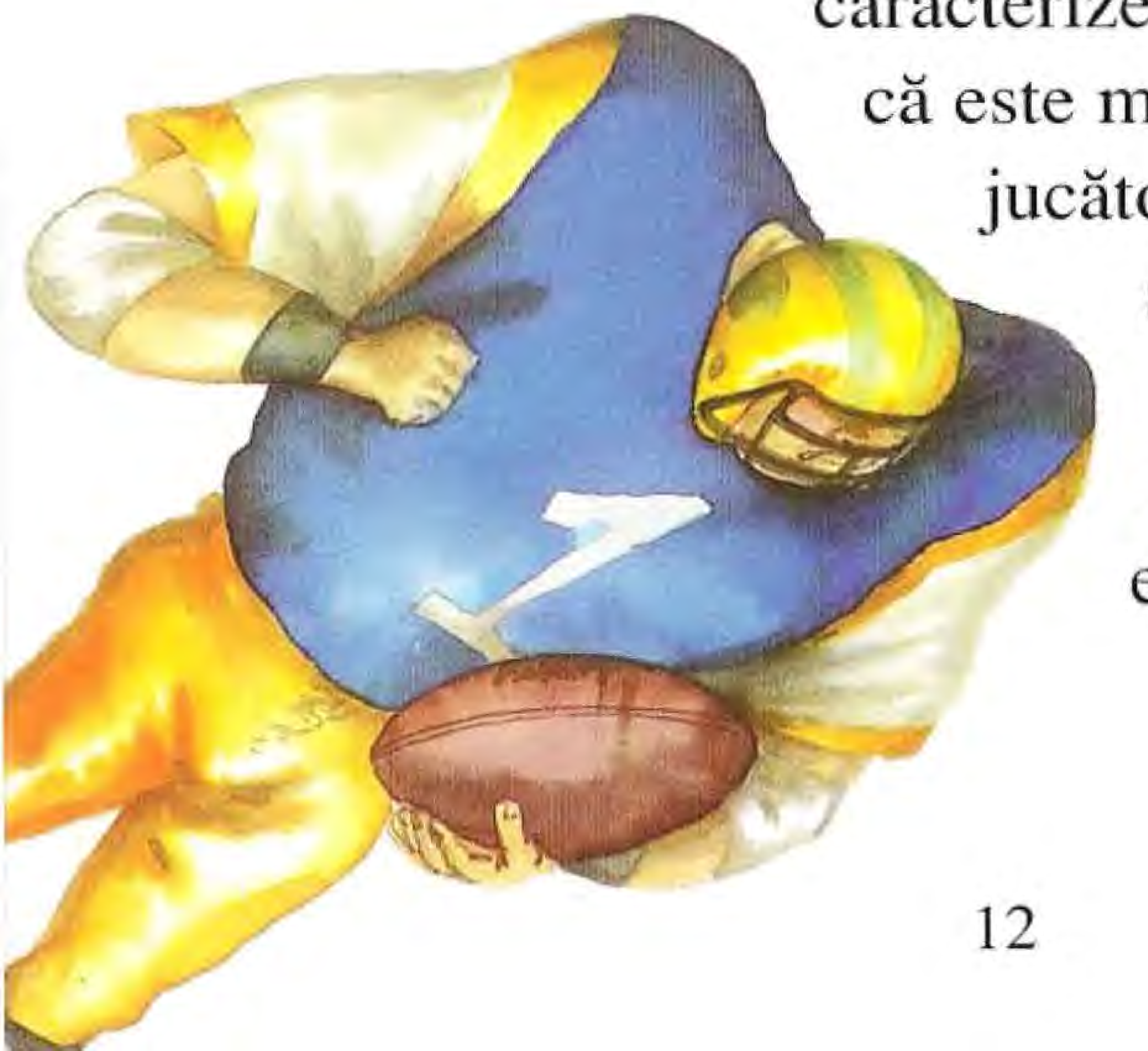
Cei care practică judo poartă centuri de diferite culori, în funcţie de gradul de pregătire, centura neagră reprezentând rangul cel mai înalt.

CE ESTE RUGBY-UL?

Naşterea acestui sport a avut loc în anul 1823, la colegiul englez din Rugby: în timpul unei partide de fotbal, unul dintre elevi, pe numele său William Webb, a luat mingea în mâini şi a alergat până la poarta adversă. Noul sport a fost acceptat treptat, până când, în 1871, a luat fiinţă Federaţia Engleză de Rugby.

Versiunea de rugby a Statelor Unite se numeşte „fotbal american" şi se caracterizează prin faptul că este mai spectaculos, jucătorii poartă căşti şi costume de protecţie, iar contactul fizic este mai violent.

CE ESTE O ACROBAȚIE AERIANĂ?

Rotirea în aer, căderea în picaj, lupingul sunt doar câteva manevre extraordinare care se pot face cu un avion în zbor la un spectacol de acrobaţie aeriană.

Francezul Adolphe Pegoud este cel care a inventat în 1913 acest tip de sport periculos şi impresionant.

CE ESTE FOTBALUL?

Fotbalul este un joc cu mingea, între două echipe formate din unsprezece jucători fiecare. Mingea este lovită cu picioarele, dar jucătorii pot folosi şi capul sau pieptul. Doar portarul poate atinge, pe suprafaţa sa de joc, mingea cu mâinile. Scopul jocului este introducerea mingii în poarta adversă.

La sfârşitul secolului al XVII-lea au apărut în Anglia primele reguli ale jocului. Azi, fotbalul s-a transformat în „sportul rege“ în majoritatea ţărilor.

CE ESTE BOXUL?

Regulile boxului, după care acesta este practicat în prezent, datează din 1886. Printre ele se numără folosirea mănuşilor, durata unei reprize şi limita de 10 secunde pentru knock-out.

Boxul se practică într-un ring, înconjurat de corzi flexibile, şi presupune doi luptători (numiţi boxeri sau pugilişti). Multă lume consideră boxul un sport violent şi este de părere că ar trebui interzis.

CE ESTE DANSUL PE SÂRMĂ?

Dansatorul pe sârmă este cel care face exerciţii pe o coardă elastică sau sârmă, ajutându-se de o bară lungă, care îi foloseşte la menţinerea echilibrului.

Dansul pe sârmă este unul dintre numerele de circ cel mai des întâlnite şi aplaudate. În zilele noastre, acrobaţii au ieşit de multe ori din corturile de circ şi au traversat spaţiile dintre clădiri sau prăpăstii naturale, făcând exerciţiul să pară mai spectaculos şi mai periculos, înfruntând abisuri formidabile, cum ar fi cele din preajma cascadei Niagara.

NATURĂ

CE ESTE METAMORFOZA?

Metamorfoza este procesul de transformare pe care îl suferă unele animale în timpul dezvoltării lor şi care implică schimbări biologice, ale formei sau ale funcţiilor unor organe.

Unele insecte, amfibieni, moluşte şi crustacee suferă metamorfoze care sunt însoţite, uneori, şi de o schimbare a habitatului sau a comportamentului.

CE ESTE FOTOSINTEZA?

Clorofila este compusul vital care face posibilă viaţa plantelor verzi.
Prin intermediul clorofilei, şi profitând de lumina soarelui, plantele transformă carbonul din componenta bioxidului de carbon din atmosferă şi apă în hidraţi de carbon. Acest fenomen, foarte complex prin detaliile sale, este cunoscut sub numele de fotosinteză.

CE ESTE PRAGUL DE ÎNGHEȚ?

Este temperatura la care un lichid devine solid. Pragul de îngheț al apei este de 0 grade Celsius, la presiunea atmosferică normală.

CE ESTE APA DURĂ?

Este apa care nu face cu ușurință spumă atunci când folosim săpun, pentru că are în componența sa multe săruri de calciu și magneziu.

CE ESTE UN TSUNAMI?

Cutremurele care se produc în mare provoacă valuri uriaşe, numite tsunami, care, dacă ajung la ţărm, pot produce catastrofe teribile.

Cel mai înalt tsunami a fost văzut pe 24 aprilie 1971, pe o insulă din Japonia, şi a avut 85 de metri înălţime.

Cuvântul este, de asemenea, de origine japoneză şi derivă de la tsu = port şi nami = val.

CE SUNT ECHINOCȚIILE?

În timpul verii, zilele sunt lungi, iar în timpul iernii sunt scurte.

Echinocţiu este momentul în care ziua este egală cu noaptea în orice loc de pe Pământ şi se întâmplă la începutul primăverii (21 martie) şi al toamnei (23 septembrie). Acest fenomen are loc atunci când Soarele se află exact pe ecuatorul ceresc, traversându-l dintr-o emisferă în alta.

CE SUNT SOLSTIȚIILE?

Această denumire desemnează cele două momente ale anului în care Soarele atinge cea mai mare sau cea mai mică înălţime faţă de orizont. Există două solstiţii: cel de iarnă, care are loc pe 22 decembrie, şi cel de vară, care are loc în jurul datei de 21 iunie.

În cazul solstiţiului de iarnă, razele Soarelui ating cel mai mare grad de oblicitate şi, de aceea, sunt mai puţine ore de lumină.

Din contră însă, în perioada solstiţiului de vară, există o înclinaţie mai mică a razelor de Soare pe Pământ, astfel că ele cad „mai mult vertical", motiv pentru care sunt mai multe ore de lumină.

CE ESTE ROUA?

La răsăritul Soarelui putem observa cum plantele, pietrele şi chiar pânzele de păianjeni sunt acoperite cu stropi mici de apă.

Acest fenomen poartă denumirea de rouă şi se datorează faptului că vaporii din aer, răcindu-se, trec în formă lichidă, depunându-se pe multe obiecte, sub formă de picături micuţe.

CE SUNT STALACTITELE ŞI STALAGMITELE?

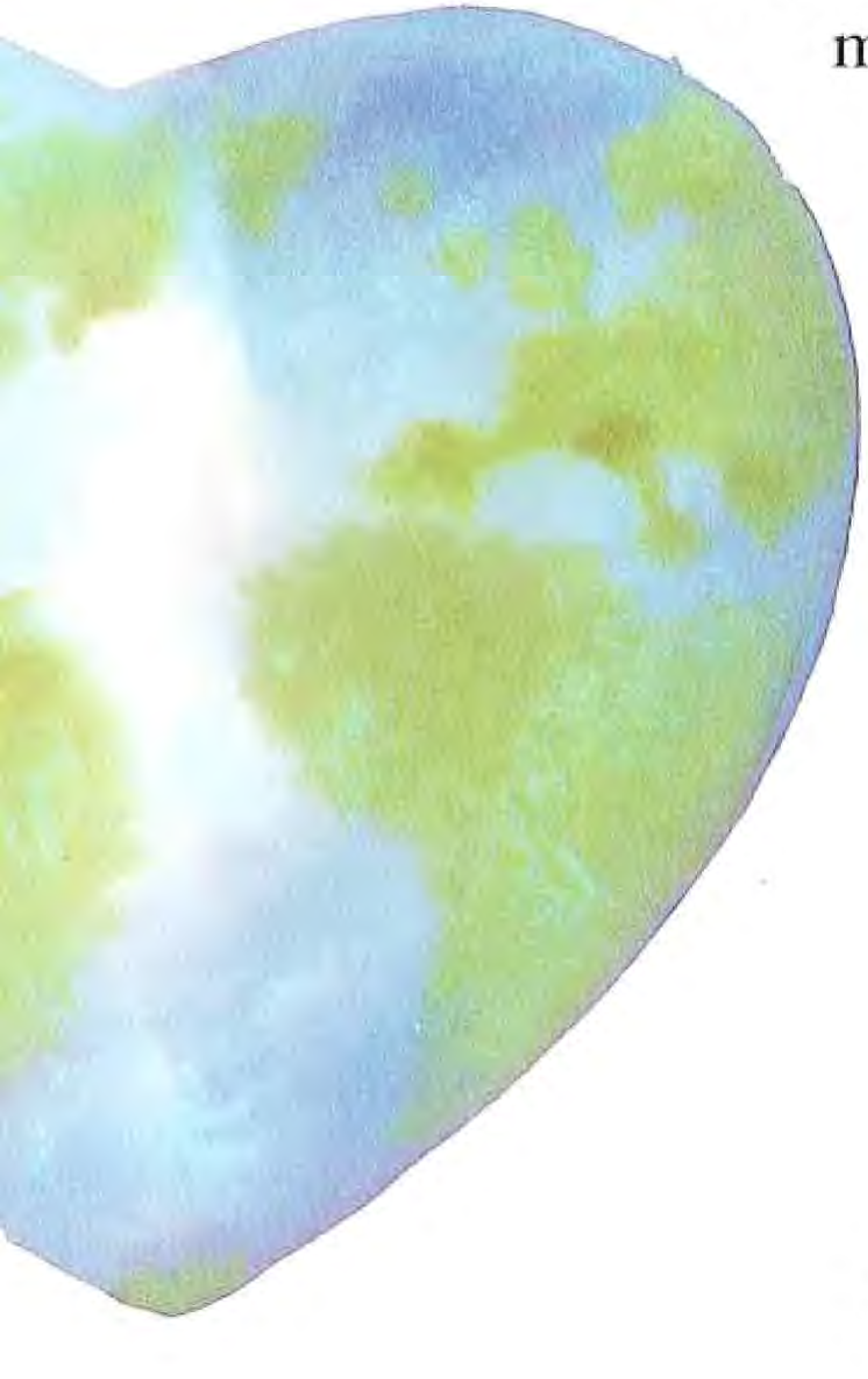
Apa care picură în interiorul peşterilor depozitează, prin evaporare, micuţe cantităţi de carbonat de calciu, care, puţin câte puţin, formează stalactite (care atârnă de tavan) sau stalagmite (care au baza fixată pe solul peşterilor).

Cea mai înaltă stalagmită cunoscută se află într-o peşteră din Carlsbad, Statele Unite, şi măsoară 32 de metri înălţime.

CE ESTE ECOLOGIA?

Este ştiinţa care se ocupă cu studiul organismelor în relaţie cu mediul înconjurător. Este una dintre cele mai mari preocupări ale societăţii actuale, întrucât modul nostru de viaţă modifică într-o manieră importantă mediul în care trăim, iar acest lucru poate avea consecinţe grave pe termen lung sau scurt.

Numele său vine din grecescul „oikos“ (casă).

CE SUNT MAREELE NEGRE?

Se produc atunci când un petrolier de mare tonaj varsă, intenţionat sau accidental, mari cantităţi de petrol în mare.

Combustibilul negricios se împrăştie rapid pe suprafaţa apelor, dăunând grav faunei şi florei din mediul marin. Mareele negre pun în pericol şi viaţa oamenilor care mănâncă peşti din zonele infestate.

Studiile arată că, în fiecare an, petrolierele aruncă în mare mai mult de un milion de tone de amestec vâscos de hidrocarburi.

CE ESTE BIODIVERSITATEA?

Biodiversitatea se referă la varietatea formelor de viaţă prezente în natură: plante, animale, bacterii şi viruşi. Varietatea speciilor din toate sistemele ecologice este atât de mare, încât până acum au fost clasificate doar 1,4 milioane, adică doar 5% din total.

Nu toate ecosistemele posedă aceeaşi bogăţie şi varietate de specii. Cele mai abundente sunt cele tropicale.

Acţiunea omului asupra naturii a dus la dispariţia a peste un milion de specii în ultimele trei secole.

MEDICINĂ

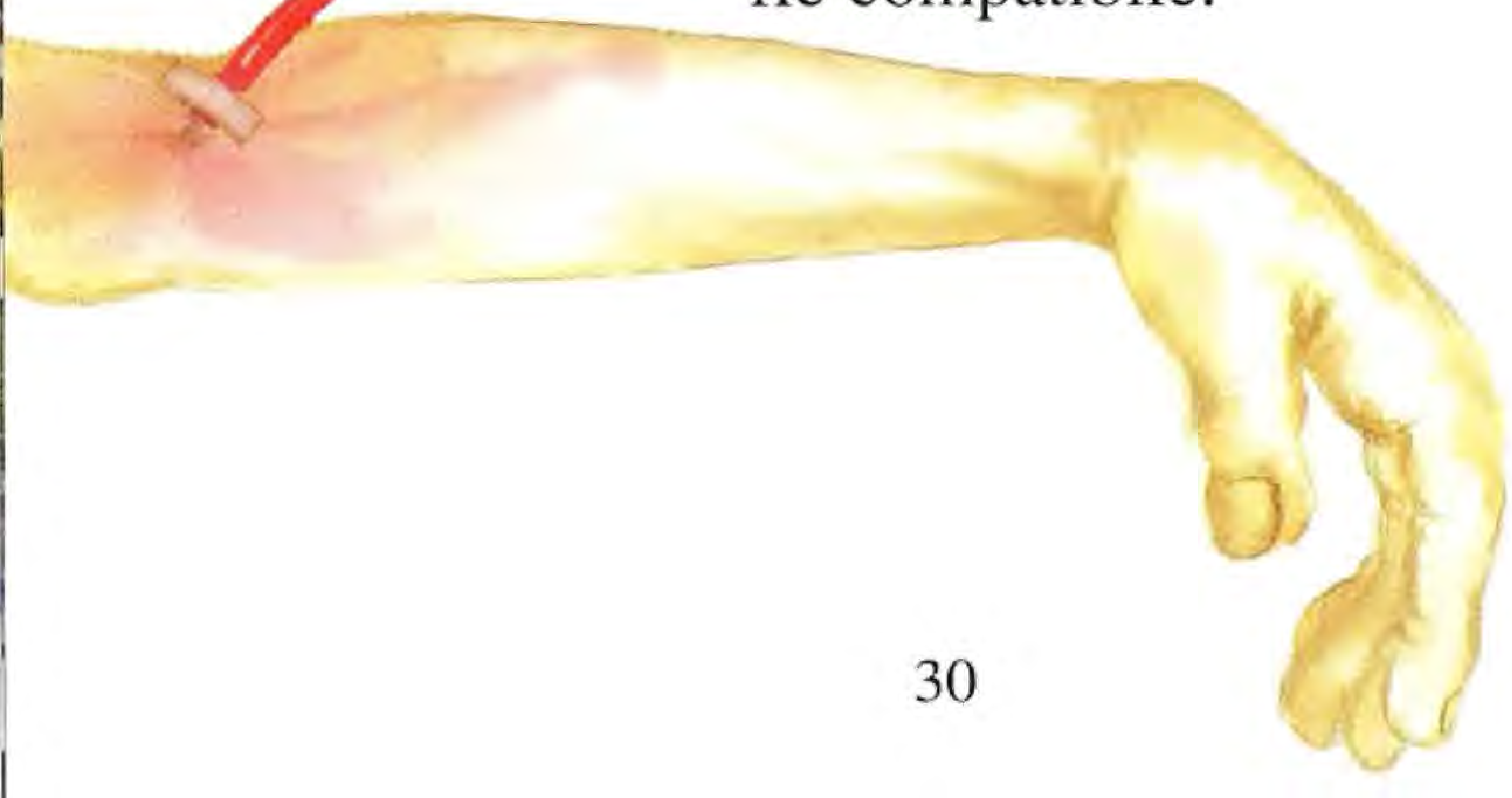

CE ESTE TRANSFUZIA DE SÂNGE?

Sângele pierdut de către o persoană poate fi înlocuit cu cel al altei persoane, prin intermediul unei transfuzii.

Nu este nevoie ca transfuzia să fie directă. Sângele donat se poate păstra pentru ca, mai apoi, să fie utilizat în caz de nevoie.

Este necesar ca grupa de sânge a receptorului şi cea a donatorului să fie compatibile.

CE ESTE O EPIDEMIE?

Este extinderea într-un timp scurt a unei boli contagioase, care atacă aproape simultan şi în mod accidental populaţii şi regiuni întregi, răspândindu-se prin contact direct sau indirect între persoane.

În ţările dezvoltate, epidemiile sunt controlate la timp, înainte ca marea parte a populaţiei să se îmbolnăvească.

În Africa, în schimb, epidemiile omoară de obicei milioane de oameni.

CE ESTE UN VIRUS?

Viruşii sunt microorganisme care se pot reproduce doar într-o celulă vie.

Transmiterea viruşilor se poate face în forme diferite, atât prin contact direct, cât şi indirect.

Multe dintre bolile produse de viruşi pot fi prevenite cu ajutorul vaccinărilor.

Gripa, pojarul, vărsatul de vânt şi SIDA sunt boli transmise prin viruşi.

CE ESTE DEGERAREA?

Mulţi alpinişti şi pasionaţi ai muntelui au suferit de degerarea unuia sau a mai multor membre. Asta pentru că, din cauza frigului intens, sângele nu mai circulă şi ţesutul moare, atrăgând după sine grave consecinţe.

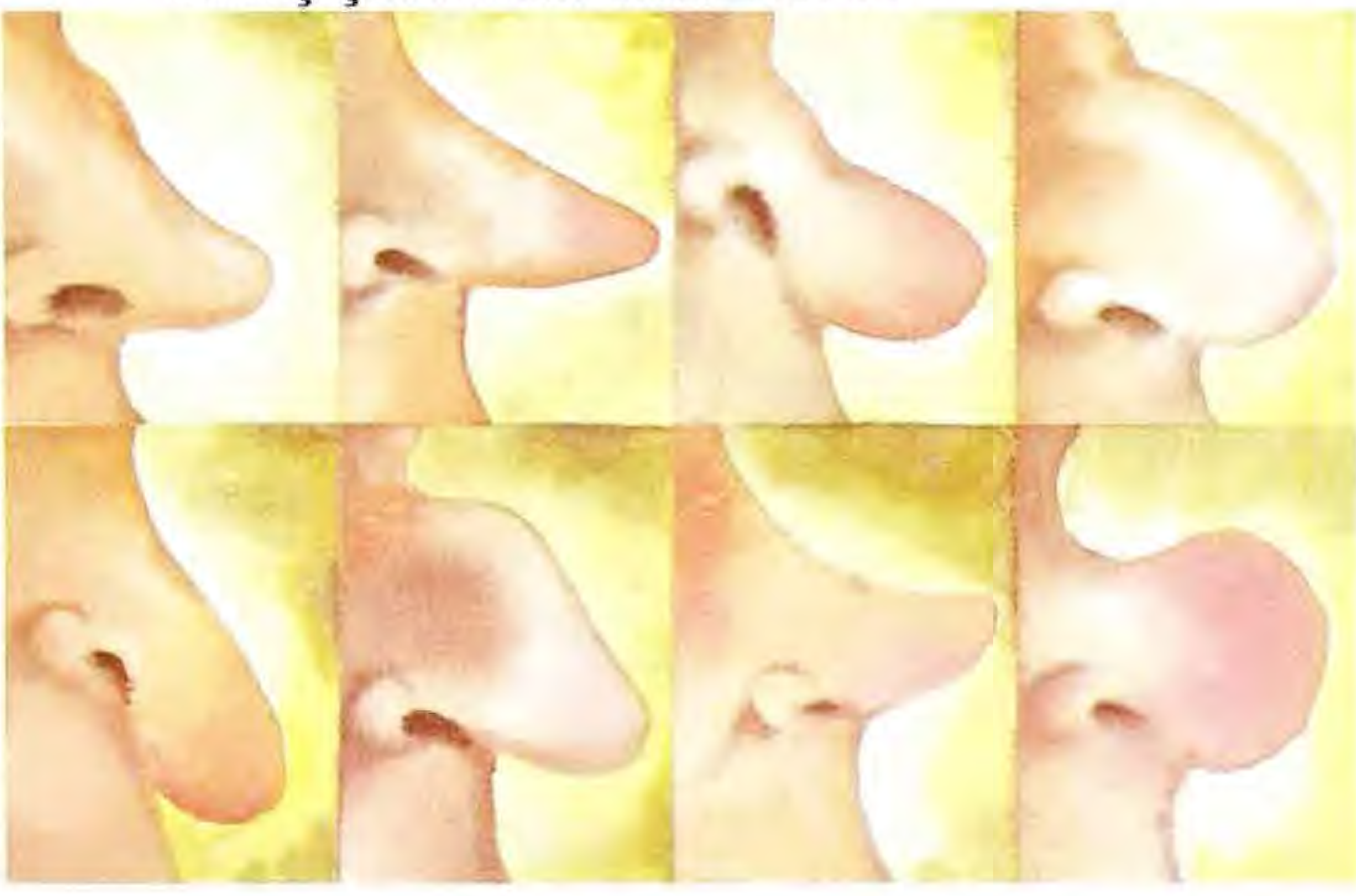
Nasul, degetele de la mâini şi cele de la picioare sunt cel mai frecvent afectate.

CE ESTE CHIRURGIA PLASTICĂ?

Chirurgia plastică este o specialitate chirurgicală ce se ocupă de corectarea defectelor, în special cele ale feţei, care pot apărea în mod accidental sau la naştere.

De curând, a apărut chirurgia *estetică*, destinată îmbunătăţirii aspectului fizic, prin obţinerea unei înfăţişări mai atractive.

CE ESTE DALTONISMUL?

Se spune despre o persoană că este daltonistă dacă nu este capabilă să distingă anumite culori, în special roşu şi verde.

Tulburarea se numeşte astfel pentru că a fost descoperită de englezul Dalton (1766-1844), care a suferit de această boală şi, ulterior, a studiat-o.

Daltoniştii, printre alte limite care li se impun, trebuie să aibă multă grijă când conduc (din cauza culorilor semaforului).

CE ESTE O BANCĂ DE ORGANE?

Este locul unde sunt depozitate organele umane ce provin de la persoane decedate, care şi-au donat organe din corp pentru ca acestea să poată fi folosite de către oamenii care au nevoie de ele pentru a continua să trăiască sau pentru a duce o viaţă mai bună. În prezent, Spania este ţara unde se fac cele mai multe donări din lume, un record de care spaniolii trebuie să fie într-adevăr mândri.

CE ESTE O CARANTINĂ?

În domeniul medical, termenul carantină desemnează modalitatea prin care o persoană bolnavă este izolată de celelalte, pentru a nu intra în contact cu acestea. Unii viruşi producători de boli se incubează pe o perioadă mai lungă sau mai scurtă. Din acest motiv, în trecut, când o persoană avea o boală contagioasă – vărsat de vânt, de exemplu – deşi era vindecată, pentru a se evita molipsirea altor persoane, aceasta era izolată şi ţinută sub observaţie timp de patruzeci de zile.

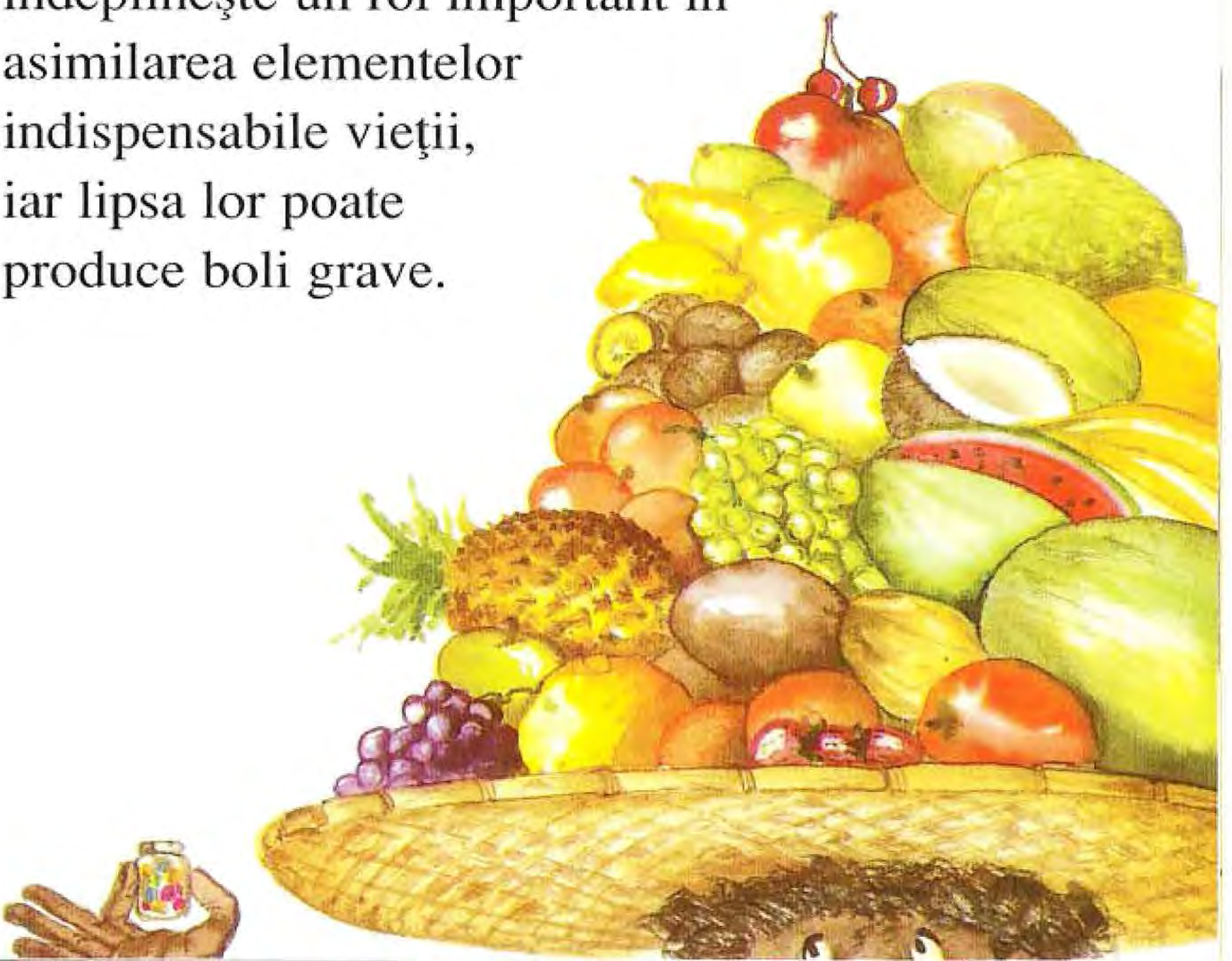
CE ESTE O DIETĂ?

Termenul dietă se referă la un regim alimentar special, recomandat în cazul unei boli sau, din ce în ce mai des, pentru menţinerea stării de sănătate, pentru păstrarea sau atingerea unei anumite greutăţi corporale etc. O dietă constă într-un set de reguli alimentare, care impun consumul unor anumite grupuri de alimente şi modul în care pot fi combinate.

CE SUNT VITAMINELE?

Vitaminele sunt compuşi organici care, în cantităţi mici, sunt necesare organismului nostru. Ele se întâlnesc mai ales în fructe şi legume.

De la începutul secolului al XX-lea s-au descoperit numeroase vitamine, cărora li s-au dat nume de litere. Fiecare îndeplineşte un rol important în asimilarea elementelor indispensabile vieţii, iar lipsa lor poate produce boli grave.

CE ESTE UN VRACI?

Există persoane care, deşi nu sunt medici, practică un tip de medicină naturistă.

Aceşti vraci au existat dintotdeauna, peste tot în lume.
Obişnuiesc să-şi bazeze diagnosticul pe examinarea pacienţilor şi pe simptomele descrise de ei, iar medicamentele pe care le recomandă sunt ierburi şi alte produse naturale. Nu trebuie confundaţi cu vindecătorii, care se ajută de terapii cu caracter religios, psihologic şi superstiţios.

CE SUNT ANTIBIOTICELE?

Sunt substanţe chimice care împiedică dezvoltarea microorganismelor ce cauzează multiple boli infecţioase.

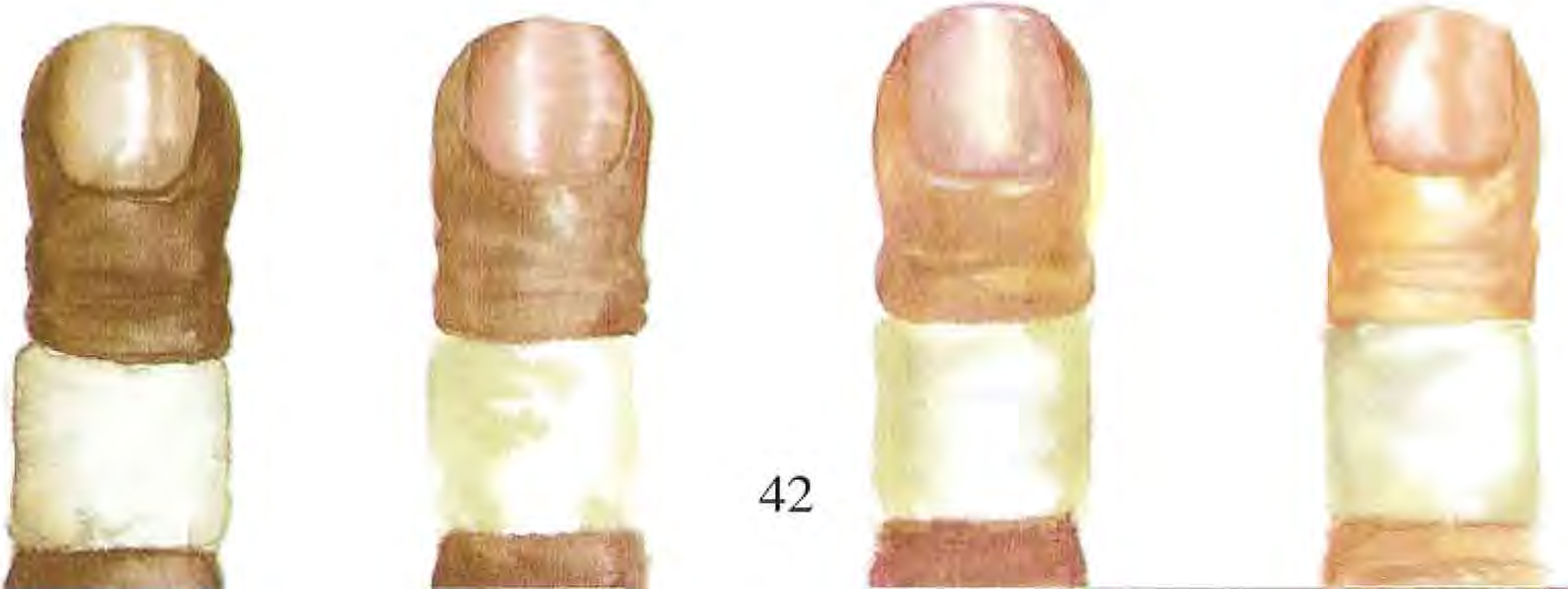
Când Fleming a descoperit penicilina, s-a realizat un mare progres în medicină şi au fost salvate multe vieţi.

Ca anecdotă, putem face referire la faptul că, în piaţa luptelor de tauri din Las Ventas, Madrid, există un monument dedicat de către toreadori doctorului Fleming.

CE ESTE OMS?

OMS (Organizaţia Mondială a Sănătăţii) este autoritatea mondială care coordonează activităţile sanitare din multe ţări. Sprijină diverse guverne în iniţiativele lor de a-şi îmbunătăţi serviciile medicale, încearcă eradicarea bolilor endemice şi răspândirea epidemiilor şi stabileşte norme internaţionale de criteriu de diagnostic. Nu în ultimul rând, OMS supraveghează eficienţa medicamentelor care circulă pe piaţa internaţională.

CE ESTE ADN-UL?

ADN-ul, acronim pentru acidul dezoxiribonucleic, este o moleculă localizată în nucleul celulelor şi formată dintr-un număr mare de atomi. Această moleculă conţine informaţia genetică pe care un individ o primeşte de la familia sa şi este, prin urmare, responsabilă de transmiterea caracterelor ereditare.

Structura sa este formată din două lanţuri înfăşurate în formă de spirală.

CE ESTE UN „COPIL ÎN EPRUBETĂ“?

Bebeluşii concepuţi prin fecundare artificială primesc numele de „copii în eprubetă“. Primul „copil în eprubetă“ s-a născut în Marea Britanie, în 1978.

Datorită acestei tehnici medicale, denumită fecundaţie *in vitro*, şi femeile sterile pot concepe un copil. Pentru a obţine acest lucru, se extrage un ovul de la femeie şi se introduce într-o eprubetă, fiind pus în contact cu spermatozoizii bărbatului. Odată fecundat ovulul, se introduce în cavitatea uterină a mamei pentru a se dezvolta în întregime noul făt, care se va naşte după nouă luni.

CULTURĂ

BENZILE DESENATE

Benzile desenate sau comics-urile reprezintă, ca şi filmul, o modalitate de exprimare caracteristică timpurilor noastre. Ele redau o poveste pe cale grafică, folosind imagini şi cuvinte (redate în aşa numitele „bule de dialog").

Prima banda desenată a aparut în ziarul *New York World*, în 5 mai 1895. De atunci, benzile desenate au devenit extrem de populare în întreaga lume, dând naştere unor personaje îndrăgite de multe generaţii: Tintin, Asterix şi Obelix, Superman şi mulţi alţii.

CE ESTE UN CURRICULUM VITAE?

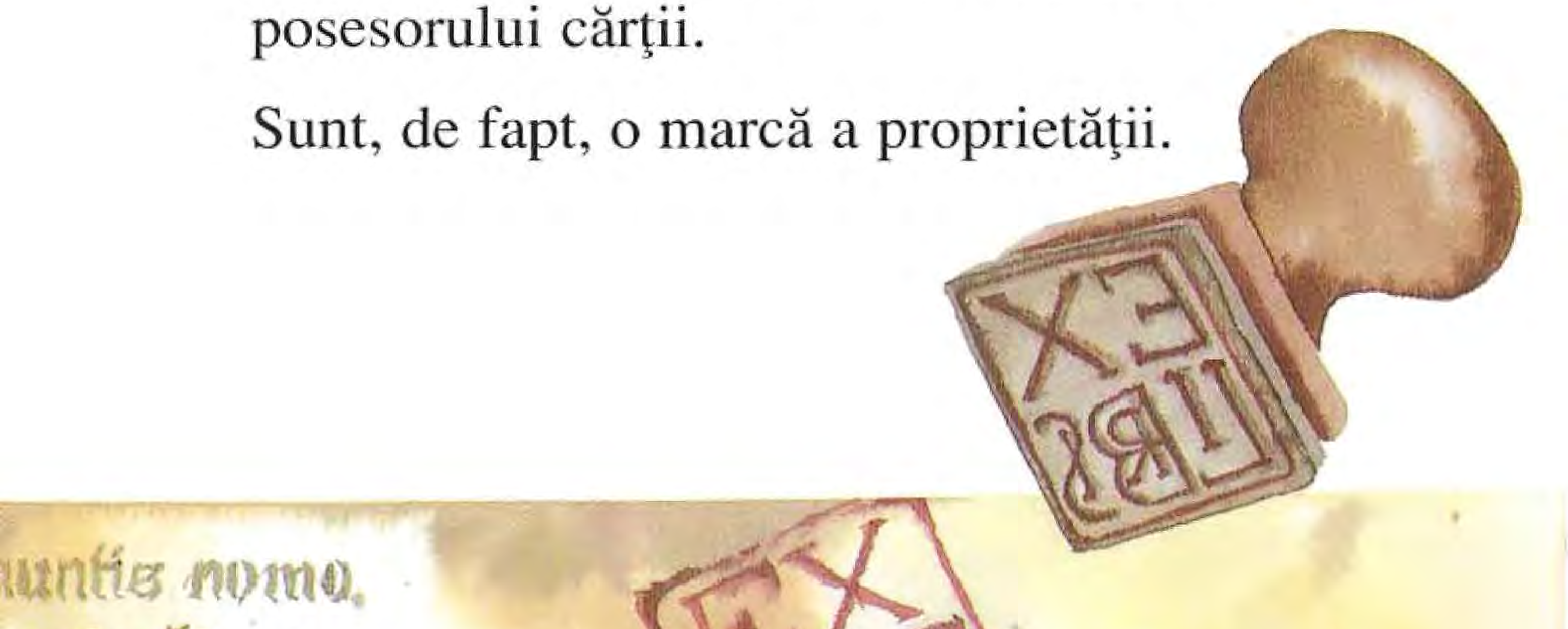
Este o expresie împrumutată din latină. Se folosește pentru a desemna cele mai importante detalii biografice ale unei persoane: experiența profesională, educația, starea civilă etc.

De exemplu, pentru a obține o slujbă, este necesar să trimitem un curriculum vitae, în care apar studiile pe care le-am făcut, locurile de muncă anterioare, experiența profesională etc.

CE ESTE UN EX LIBRIS?

Este o expresie latinească, care înseamnă „al cărţilor“. Ex libris-urile sunt, de fapt, nişte ştampile sau anagrame care se pun pe cărţi, pentru a indica persoana căreia îi aparţin. Conţin, desenată sub formă artistică, expresia ex libris şi numele posesorului cărţii.

Sunt, de fapt, o marcă a proprietăţii.

CE ESTE UN VENTRILOC?

Ventrilocii sunt persoane care au capacitatea de a-şi conferi vocii intonaţii distincte, care creează impresia că aceasta se aude din locuri diferite.

Ei pot rosti cuvinte fără a mişca buzele şi fără a deschide gura.

Mulţi dintre ei se dedică spectacolelor, şi, în mod normal, sunt acompaniaţi de păpuşi, pe care le manevrează şi cu care simulează dialoguri.

CE ESTE UN TEATRU DE PĂPUȘI?

Din Antichitate – în Europa anului 500 d.H. – au fost reprezentate poveşti prin intermediul păpuşilor, cunoscute sub numele de marionete. Există mai multe tipuri de păpuşi şi marionete, clasificate în funcţie de caracteristicile lor: marionete cu sfori, păpuşi-mănuşă... Teatrul de păpuşi se joacă cu o scenografie specială, care-i împiedică pe spectatori să-i vadă pe păpuşari cum manevrează marionetele.

CE ESTE UN OSCAR?

Înmânarea premiilor Oscar este unul dintre cele mai aşteptate evenimente din lumea filmului.

Academia de Arte şi Ştiinţe Cinematografice de la Hollywood votează şi premiază cel mai bun film al anului, cel mai bun regizor, cei mai buni actori etc. Premiul este o statuetă aurie care a amintit cândva unei persoane de unchiul său Oscar şi, de atunci, aşa i-a rămas numele.

CE ESTE O SCENETĂ?

Este o piesă scenică, proprie teatrului spaniol. Sceneta este o comedie cu caracter tradiţional, în care apar personaje neaoşe şi populare.

Creatorul scenetei a fost Ramon de la Cruz în secolul al XVII-lea.

Alţi faimoşi scriitori de scenete au fost fraţii Alvarez Quintero şi Carlos Arniches.

CE ESTE O COMEDIE?

Este un gen artistic opus tragediei, care tratează probleme „uşoare“ şi are un deznodământ fericit.

Comediile au ca subiect teme ale epocii în care sunt create.

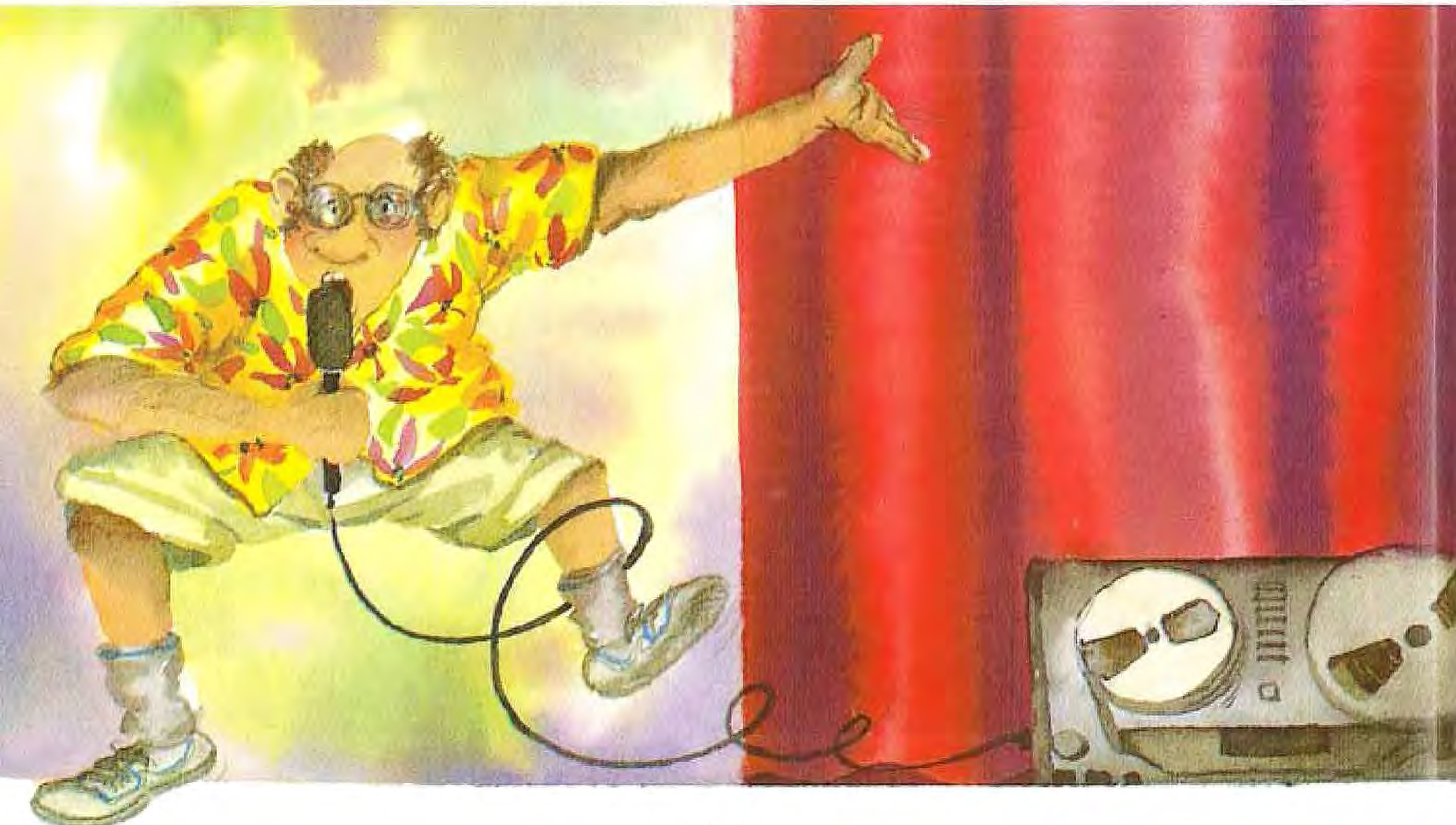

Creatori de comedie faimoşi au existat începând de la Aristofan, în Antichitatea clasică, până la Ion Luca Caragiale, din secolul trecut, autor al foarte cunoscutelor piese *O noapte furtunoasă* şi *O scrisoare pierdută.*

CE ESTE UN PLAY-BACK?

Play-back este un cuvânt de origine engleză, care înseamnă „a vorbi sau a acţiona din spate".

Procedura este folosită mai ales în televiziune. Cântăreţii simulează interpretarea unui cântec, în timp ce melodia este difuzată pe bandă în spatele scenei. Dacă play-back-ul este bine realizat, telespectatorul nu observă diferenţa.

CE ESTE UN MUSIC-HALL?

Un music-hall este un teatru sau un loc public în care spectacolele de diverse tipuri (muzicale, umoristice etc.) sunt prezentate de un actor (showman) care imită, cântă, spune glume şi dansează. Aceste spectacole au apărut în Statele Unite ale Americii şi prin ele s-au remarcat actori celebri ca Charles Chaplin şi Jerry Lewis.

CE ESTE FOLK-UL?

Muzica cu rădăcini folclorice (de la *volk*, *folk* = „popor“, în limbile germanice) foloseşte elemente specifice din fiecare comunitate.

Originea sa se află în cântecele negrilor nord-americani de pe plantaţiile de bumbac sau de pe vapoarele ce brăzdau marile fluvii.

În aceste cântece se reflectă ritmul african şi muzica populară din vestul american.

CE ESTE FLAMENCO?

Flamenco este o reprezentare artistică andaluză. Originea sa nu este foarte clară, deşi se consideră că ar proveni din Orient. Cântecul, dansul şi chitara sunt cele trei elemente esenţiale ale acestei reprezentaţii. Formele populare deosebite, cum ar fi cele seviliene, dispreţuite de puritani, cântecul „jondo“, conţin multe stiluri: solear, canas, fandagos etc.

Cei trei exponenţi principali ai acestei arte au fost Antonio, dansator, Paco de Lucia, chitarist, şi Camaron de la Isla, cântăreţ.

CE ESTE JAZZ-UL?

Acest stil muzical îşi are originea în New Orleans (Statele Unite ale Americii). Este un amestec de blues şi muzică de suflet (soul) a negrilor, cu muzica europeană. Dominat de ritmurile africane şi de stilul melodic al blues-ului, jazz-ul permite interpretului să improvizeze şi să-i confere o notă specială.

Trompetistul şi cântăreţul de culoare Louis Armstrong a fost unul dintre cei mai mari interpreţi de jazz.

CE ESTE MUZICA DE CAMERĂ?

De-a lungul secolului al XVIII-lea, în camerele sau saloanele de palat se reunea un număr restrâns de invitaţi, care ascultau muzica interpretată de grupuri muzicale mici, ce se foloseau, în general, de instrumente cu coarde. Din acest motiv, compoziţiile destinate acestor grupuri au căpătat numele de „muzică de cameră".

CE ESTE UN GARGUI?

Garguiul este un element arhitectonic, prin care se scurge în exterior apa de pe acoperişuri.

Pe catedralele gotice, garguiele reprezintă, de obicei, diavoli şi monştri.

Sunt faimoase pentru frumuseţea lor cele de pe catedrala Notre Dame din Paris.

CE ESTE O PIÑATA?

Este un recipient plin cu dulciuri şi delicatesuri care, în timpul festivalurilor şi carnavalurilor, în Spania, se atârnă de tavan pentru ca participanţii la dans să încerce să-l spargă cu un băţ, fiind legaţi la ochi. În plus, în aceeaşi zi, se pot scoate măştile purtate cu ocazia carnavalului ce tocmai ia sfârşit.

CE ESTE CHARLOTADA?

Charlotada este o versiune umoristică a coridelor de tauri. Toreadorii sunt înlocuiţi cu personaje extravagante, care se joacă, printre glume şi păcăleli, cu un juncan. În cadrul acestor festivităţi, unii participanţi îl imitau pe Charlot, nume pe care i-l dăduseră spaniolii lui Charles Chaplin în Spania, de unde şi numele de charlotada.

CE ESTE HERALDICA?

Unele persoane sunt interesate să afle care este originea îndepărtată a familiilor lor. Pentru asta recurg, printre alte mijloace de cercetare, la heraldică, ce reprezintă studiul blazoanelor sau stemelor nobiliare care corespund unei familii.

CE ESTE „BOTAFUMEIRO"?

De-a lungul Evului Mediu a împrospătat aerul catedralei Santiago de Compostela. În solemnitatea catedralei pline de pelerini care veneau după o lungă călătorie, aerul devenea irespirabil, astfel că se utiliza această imensă cadelniță, care avea o greutate de peste 80 de kg. Se poate observa cum se mişcă şi împrăştie mirosul, învârtindu-se în jurul naosului catedralei, într-un spectacol de neuitat.

CE ESTE „ROMERIA DEL ROCIO“?

Este vorba despre una dintre cele mai impresionante sărbători culturale şi religioase din lume. Pelerinii călătoresc până în satul Almonte, în provincia Huelva (Spania), unde se află sanctuarul Fecioarei din Rocio. Pe parcursul drumului, sevilienii dansează şi cântă. Ajunşi la destinaţie în noaptea de duminică a Rusaliilor, are loc deschiderea sanctuarului, moment în care sătenii din Almonte asaltează schitul pentru a scoate statuia fecioarei ca să ia parte la sărbătoare.

CE ESTE SAN FERMIN?

...6 iulie, 7 iulie, San Fermin! La Pamplona trebuie să mergem. Aşa spune cântecul, iar motivul este festivalul San Fermin din Pamplona, cunoscut în lumea întreagă pentru cursele de tauri. La început sunt artificii, apoi muzica şi dansul predomină pe străzile pline de oameni care poartă la gât tradiţionala băsmăluţă roşie. Dar aceste sărbători sunt cunoscute, în special, pentru cursele de tauri, care au fost descrise de Hemingway în romanul său, *Fiesta*.

CE ESTE O „TAMBORRADA"?

„Tamborrada" sau „sărbătoarea tobelor" este o serbare de neuitat, în care orașele sunt străbătute de procesiuni de toboșari care bat tobele la unison.

CINE ESTE „OLENTZARO"?

„Olentzaro" este un personaj de tradiţie bască, un fel de Moş Crăciun românesc. Acest om bun, care poartă beretă şi este înconjurat de cadouri, e personajul cel mai îndrăgit de copiii basci. După ce citeşte scrisorile trimise de copii şi caută jucăriile pe care aceştia i le cer, merge în fiecare an, în seara de Ajun, la casele copiilor, pentru a le lăsa pacheţele, mai mici sau mai mari, cu cadouri.

CE SEMNIFICĂ „A RAPA DAS BESTAS“?

Este o tradiţie din Galicia. Munca dificilă din trecut, prin care cailor sălbatici pe care îi prindeau crescătorii de vite li se tăia coada şi coama, s-a transformat azi într-un spectacol renumit, o serbare populară care are loc în provincia Pontevedra, Oia, în luna iunie.

CE ESTE HALLOWEEN-UL?

Această sărbătoare are loc în noaptea de 31 octombrie, în ajunul Zilei Morţilor.

După obiceiuri, în Statele Unite ale Americii se fac focuri mari şi petreceri zgomotoase, în scopul îndepărtării spiritelor rele care mişună pe pământ în acea noapte.

Simbolul Halloweenului este dovleacul cu ochi, nas şi gură. Este o tradiţie, de asemenea, să se ofere mâncare şi dulciuri copiilor.

CE ESTE POSTUL CRĂCIUNULUI?

De-a lungul acestei perioade, care începe pe 15 noiembrie şi se termină pe 25 decembrie, în ziua de Crăciun, creştinii se pregătesc pentru naşterea lui Iisus.

Creştinii ortodocşi, în post, nu mănâncă produse de origine animală şi nu beau alcool.

CE ESTE SABATUL?

Sabatul este ziua festivă şi sfântă a evreilor. Începe vinerea după-amiaza şi se termină sâmbăta, la apusul soarelui.

În această zi, copiii, tinerii şi adulţii se reunesc în jurul mesei, pentru a aminti că şi Dumnezeu s-a odihnit după Creaţie.

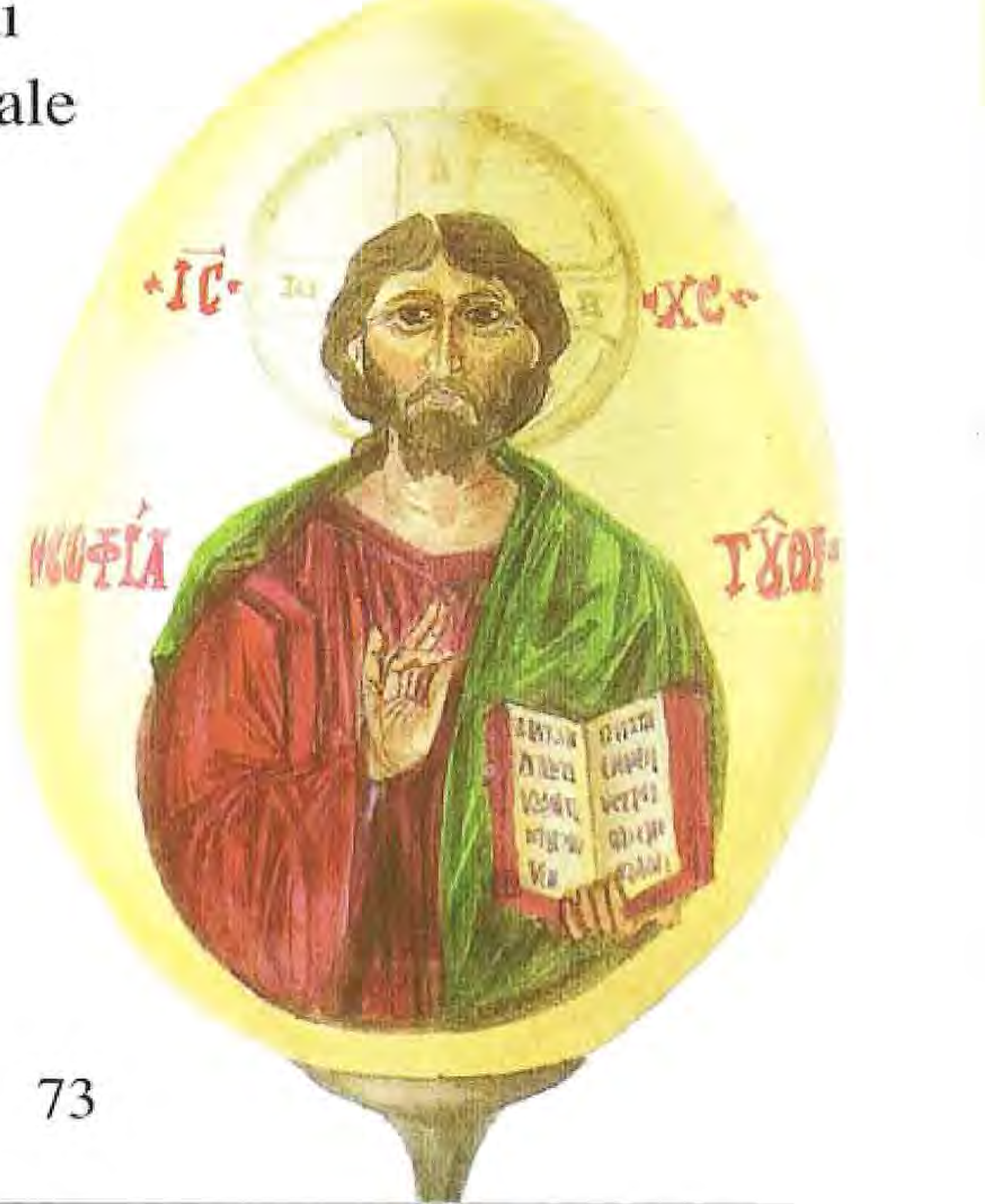
Pâinea şi alimentele ce se consumă de sabat au fost pregătite în ajun, pentru că este interzisă practicarea oricărei activităţi în această zi.

CE ESTE PAȘTELE?

Paştele este cea mai mare şi mai importantă sărbătoare a creştinismului. Credincioşii acestei religii, după ce au ţinut un post de şapte săptămâni, sărbătoresc cu entuziasm Învierea lui Iisus.

Una dintre cele mai interesante tradiţii ale acestei sărbători este vopsirea în roşu a ouălor de pasăre, simbol al Învierii în mai multe culturi.

CE ESTE TANAKH-UL?

Este numele Bibliei evreilor, în care se povesteşte istoria poporului lor. În partea numită Torah apar şi legile acestora, printre care şi cele zece porunci pe care Dumnezeu i le-a destăinuit lui Moise.

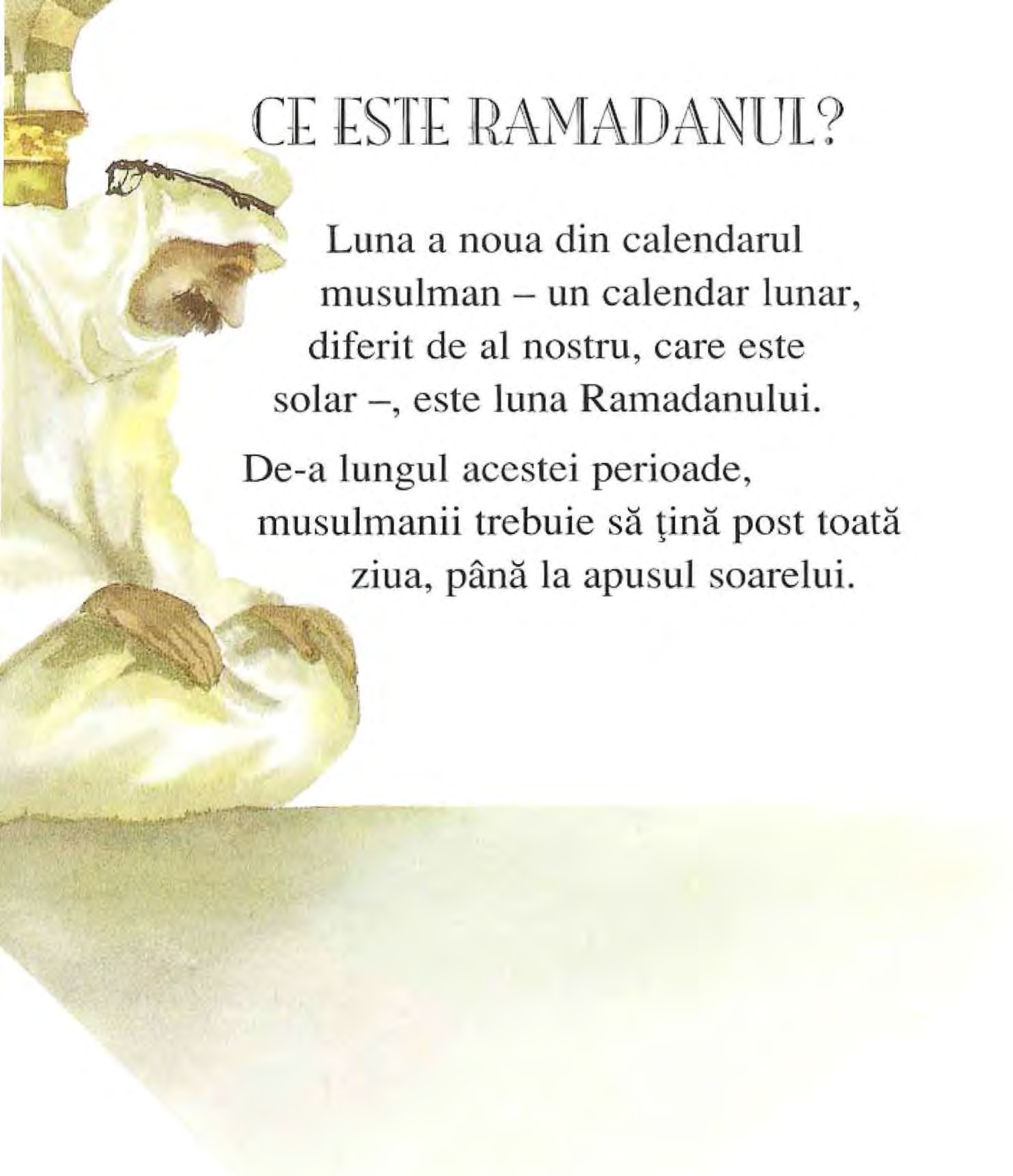
CE ESTE TILAK-UL?

Este vorba despre punctul roşu pe care îl poartă femeile hinduse pe frunte.

Pentru hinduşi, acest semn simbolizează înţelepciunea sau fecunditatea şi, în plus, este o podoabă frumoasă.

„Al treilea ochi“, cum i se mai spune, este, de fapt, amintirea ochiului adevărat pe care îl avea, după cum spun tradiţiile, o veche zeiţă a Indiei.

CE ESTE RAMADANUL?

Luna a noua din calendarul musulman – un calendar lunar, diferit de al nostru, care este solar –, este luna Ramadanului.

De-a lungul acestei perioade, musulmanii trebuie să ţină post toată ziua, până la apusul soarelui.

CE ESTE UN MOZARAB?

Creştinii care, de-a lungul perioadei de ocupaţie arabă în Spania, şi-au păstrat religia. Chiar şi în prezent, cu anumite ocazii, în Toledo se ţin slujbe şi se aplică un cult după ritul mozarab, diferit de cel latin (folosit în Occident).

CE ESTE UN MAUR?

Maurii erau arabii care au cucerit, în evul mediu, nord-vestul Africii şi o parte a Spaniei. Sunt cei care au dat naştere unui stil arhitectonic unic în lume.

CE ESTE UN RABIN?

Rabinii sunt conducătorii spirituali ai religiei evreieşti. Ei sunt însărcinaţi cu conducerea ritualurilor şi rugăciunilor în comunitate.

Cunosc foarte bine legea din cartea sfântă şi sunt responsabili de protejarea, interpretarea şi răspândirea ei printre credincioşii care se adună în sinagogi pentru sărbătorirea ceremoniilor.

CE ESTE UN POPĂ?

Biserica ortodoxă este, probabil, cea mai tradiţionalistă şi mai conservatoare ramură a creştinismului, moştenitoare directă a primelor comunităţi creştine, întemeiate de Sfântul Apostol Pavel în Asia Mică.

Aceste biserici sunt „autocefale“ şi se regăsesc, mai ales, în Europa de Est şi Sud-est, Asia şi Orientul Mijlociu.

În fruntea oricărei comunităţi ortodoxe este un patriarh. Preoţii ortodocşi se mai numesc şi popi.

CE ESTE UN BONZ?

Cu 500 de ani înainte de Hristos, Buda şi-a predicat doctrina în Orientul Extrem.

În mănăstirile budiste, printre rugăciuni, meditaţii şi discipline stricte, se formau călugări sau bonzi.

Capul ras şi tunica portocalie sunt caracteristici ale acestor preoţi, care sunt consideraţi sfinţi de către credincioşi.

CE ESTE UN PASTOR?

Responsabilii parohiilor din Biserica protestantă sunt pastorii. Ei conduc adunările duminicale, citesc fragmente din Biblie şi intonează cântece religioase.

Există o mare diversitate de confesiuni „protestante“, care au în comun importanţa pe care o dau „Liturghiei Cuvântului“.

CE ESTE ARHEOLOGIA?

Descoperirea şi studiul rămăşiţelor din epocile trecute ne permit să aflăm cum trăiau strămoşii noştri.

Acesta este rolul arheologiei.

Rămăşiţele descoperite cu ajutorul excavaţiilor sunt cercetate de către arheologi, care le clasifică şi determină cărei perioade istorice aparţin.

CE ÎNSEAMNĂ CARBON 14?

Toată materia vie conţine o anumită proporţie de carbon 14, care, după moartea organismului viu, se reduce într-un ritm constant. La fiecare 5 600 de ani care trec, această proporţie se reduce la jumătate, şi astfel, măsurând ceea ce rămâne, se poate afla cu aproximaţie data morţii.

Aceasta a reprezentat o descoperire foarte utilă arheologiei.

CE ESTE O FOSILĂ?

Este elementul principal al studiului paleontologiei. Fosilele sunt rămăşiţe ale animalelor sau plantelor moarte, care s-au conservat de-a lungul milioanelor de ani. Le putem întâlni sub formă pietrificată sau prinse în chihlimbar.

CE ESTE NUMISMATICA?

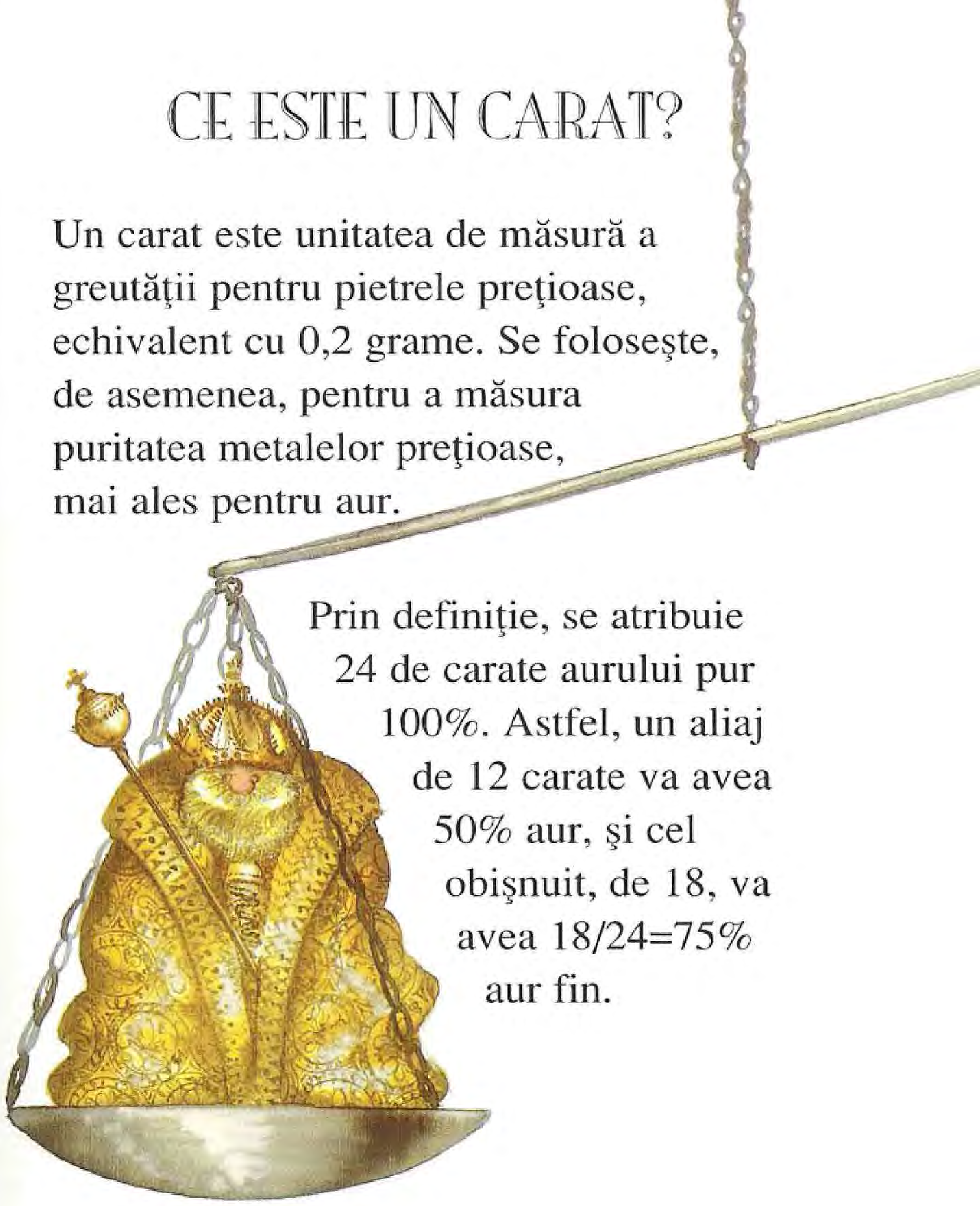

Folosirea monedelor în lume este un obicei foarte vechi şi cunoaşterea sa a contribuit decisiv la o mai bună înţelegere a istoriei.

Studiul medaliilor şi monedelor ca piese artistice şi arheologice poartă numele de numismatică.

CE ESTE UN CARAT?

Un carat este unitatea de măsură a greutăţii pentru pietrele preţioase, echivalent cu 0,2 grame. Se foloseşte, de asemenea, pentru a măsura puritatea metalelor preţioase, mai ales pentru aur.

Prin definiţie, se atribuie 24 de carate aurului pur 100%. Astfel, un aliaj de 12 carate va avea 50% aur, şi cel obişnuit, de 18, va avea 18/24=75% aur fin.

CE ESTE NASA?

Cunoaşterea spaţiului a determinat unele ţări să-şi creeze organisme care să se dedice cercetării acestuia prin intermediul lansării de sateliţi şi nave spaţiale.
Un exemplu de astfel de organizaţie este NASA. Datorită acestei entităţi, susţinute în totalitate de Statele Unite ale Americii, a fost posibilă explorarea, cu sonde fără echipaj, a unei părţi importante a sistemului solar.

CE ESTE BRAILLE?

Francezul Louis Braille (1809-1852) a creat acest alfabet tactil, cu ajutorul căruia orbii sau persoanele cu vederea precară pot citi, atingând cu buricele degetelor nişte puncte ieşite în relief, care înlocuiesc literele tipărite.

CE ESTE O COMETĂ?

O cometă este un corp ceresc alcătuit dintr-un nucleu luminos înconjurat de gaze şi de pulberi. Când se apropie de Soare, gazele se evaporă şi se produce o luminozitate sub formă de coamă, pe care „vântul solar“ o transformă într-o coadă mare şi strălucitoare.

În trecut, căderea unei comete era motiv de teamă şi speculaţii. Una dintre cele mai faimoase comete este Halley, care se întoarce la fiecare 76 de ani. O aşteptăm, din nou, în anul 2061.

CE ESTE CRUCEA SUDULUI?

Crucea Sudului se află în emisfera de sud şi reprezintă o constelaţie formată din patru stele aşezate în formă de cruce.

Nu are acelaşi rol de „orientare“ ca şi Polaris în emisfera nordică, deoarece stelele din această constelaţie sunt relativ îndepărtate de Polul Ceresc Austral şi nu servesc, din acest motiv, drept ghid. Apare pe steagurile Australiei, Noii Zeelande, Braziliei şi statului Samoa de Vest.

CE ESTE UN BOICOT?

Un funcţionar britanic pensionat, care administra câteva terenuri în Irlanda, a refuzat să accepte reducerile chiriilor pe care i le cerea Liga Agrară.

Ca modalitate de presiune, ţăranii irlandezi s-au hotărât să-l dea la o parte, ignorându-i dispoziţiile şi refuzând să-i plătească.

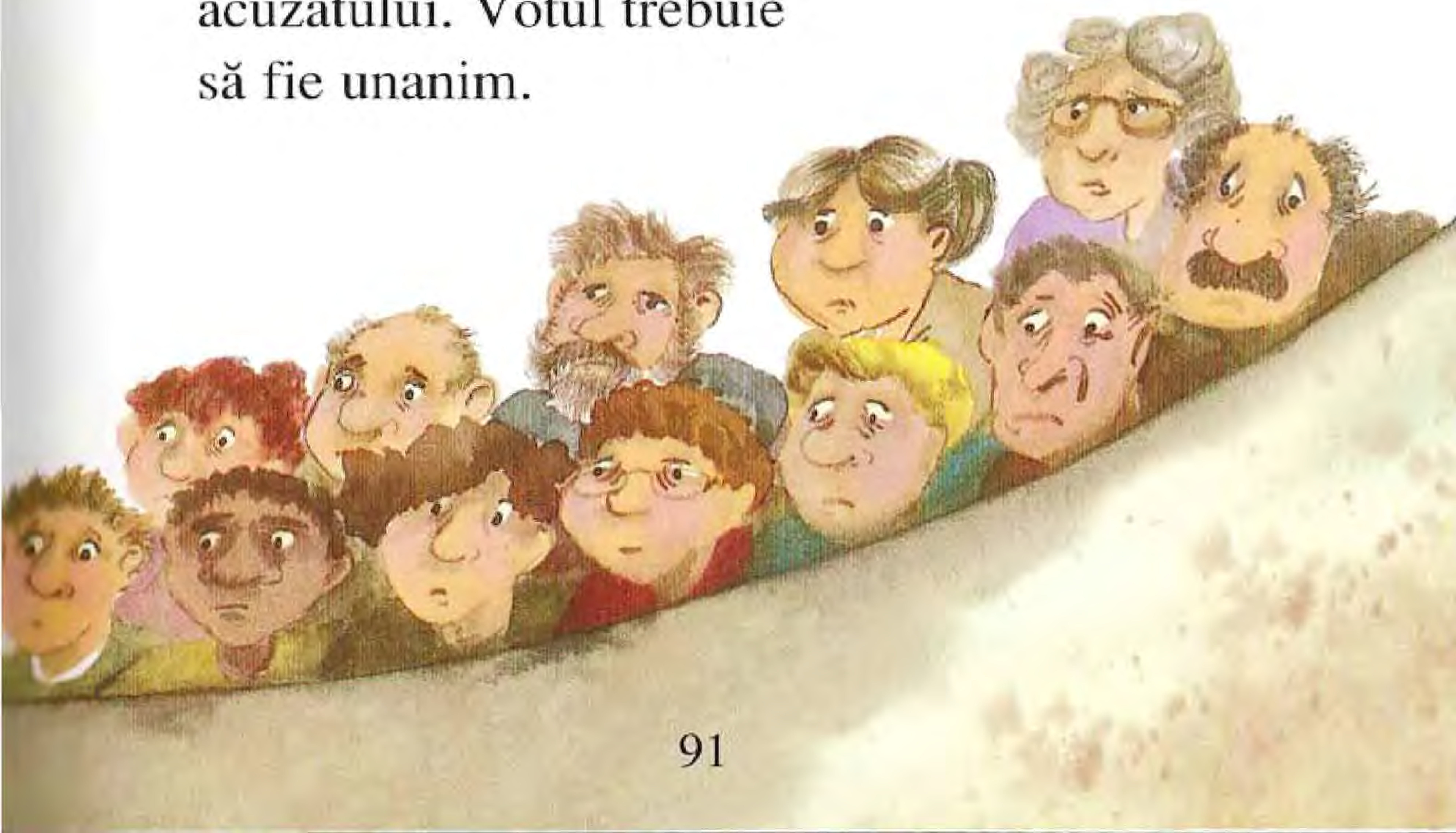
De la numele acestui funcţionar, Charles Cunningham Boycott, vine denumirea rupturii unei relaţii comerciale şi sociale cu un individ, societate sau stat în scopul afectării intereselor acestuia – boicot.

CE SUNT JURAȚII?

Jurații sunt cetățeni aleși să ia parte la judecarea unor procese penale sau civile. În România nu există.

Un grup de jurați este compus din doisprezece membri, care, prezidați de un magistrat, judecă anumite delicte.

Odată finalizată judecata, juriul deliberează cu ușile închise și votează vinovăția sau nevinovăția acuzatului. Votul trebuie să fie unanim.

CE ESTE LINȘAREA?

La mijlocul secolului al XVIII-lea, a existat în Carolina de Sud un grup de cetăţeni care făceau legea şi ordinea fără mari formalităţi şi care îşi executau victimele într-un loc numit „Lynch Creek".

Astfel, numele a rămas pentru totdeauna asociat cu acea formă incorectă de a face dreptate.

ECONOMIE ȘI SOCIETATE

CE ESTE UN CEC?

Noi încredinţăm banii băncilor. Pentru a efectua o plată, completăm un document, în care sunt consemnate suma, data şi semnătura.

Acest document este cecul, care poate fi transformat în bani în birourile bancare. Aici va fi decontat în funcţie de banii pe care îi avem depuşi.

CE ESTE UN CREDIT?

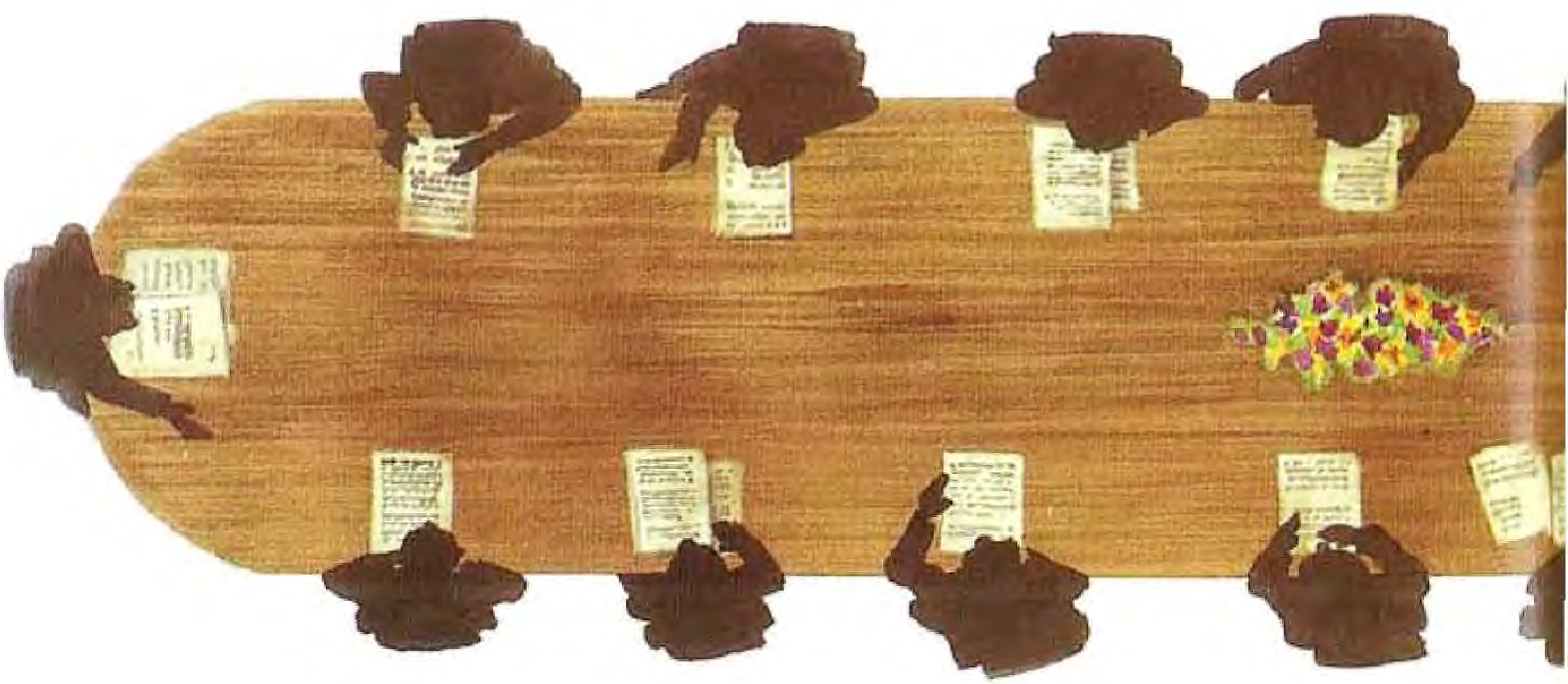
Uneori, când cineva doreşte să întreprindă o afacere sau are nevoie de bani pentru a cumpăra o locuinţă, de exemplu, solicită un împrumut-credit unei bănci.

Băncile obişnuiesc să împrumute aceste sume în schimbul plăţii anumitor dobânzi şi restituirii totale a banilor la un anumit termen.

CE ESTE O SOCIETATE PE ACȚIUNI?

Este acel tip de societate comercială în care capitalul este reprezentat sub formă de acţiuni. Societatea aparţine tuturor acţionarilor, care îşi pot împărţi beneficiile obţinute la finalul fiecărui an, exceptând partea care este destinată rezervelor, proporţional cu numărul de titluri pe care le posedă fiecare dintre ei.

CE ESTE INFLAȚIA?

Câteodată, numărul banilor aflaţi în circulaţie creşte în proporţie mai mare decât bunurile sau produsele care se oferă în schimbul lor.

Acest lucru face ca banii să aibă valoare mai mică, adică, cu aceeaşi sumă de bani să putem cumpăra mai puţine lucruri decât puteam cumpăra anterior.

Când se întâmplă aşa ceva, putem spune că există inflaţie. O rată de inflaţie ridicată poate pune în pericol economia unei ţări.

CE ESTE BURSA NEAGRĂ?

La început, era vorba despre un fel de ruletă electrică ce permitea controlarea rezultatelor printr-un buton ascuns şi care purta numele inventatorilor săi: Strauss şi Perlowitz (Stra-Prelo). În Spania s-a încercat introducerea acestui joc în 1934, dar a ieşit un scandal monstruos. De atunci, termenul „bursa neagră“ s-a folosit cu sensul de escrocherii şi vânzări clandestine de articole comerciale.

CE ESTE SUPRACONSUMUL?

Consumul este dat de achiziţia de produse indispensabile pentru satisfacerea nevoilor noastre şi contribuie la dezvoltarea economică a ţărilor.

Dar, uneori, ne încăpăţânăm să cumpărăm lucruri care nu ne sunt necesare şi cădem în ceea ce se cheamă „supraconsum".

CE ESTE UN MONOPOL?

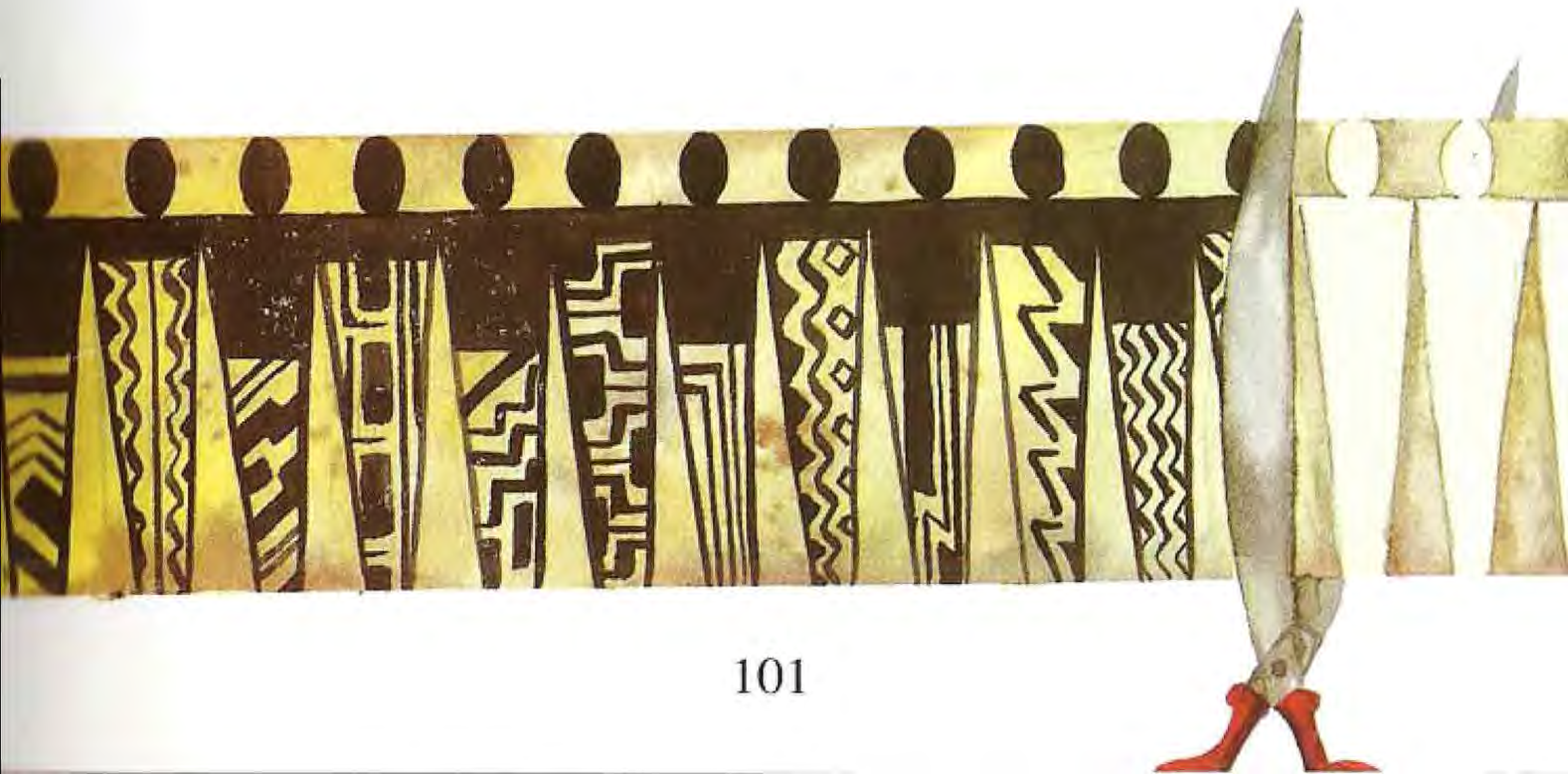
Există societăţi comerciale care controlează în exclusivitate industrii precum cea a petrolului, tutunului, lemnului etc.

Aceste industrii pot fi conduse de guverne sau întreprinderi private cărora li s-a acordat monopolul.

Cu aceste sisteme de exploatare în exclusivitate se anihilează efectele legii cererii şi ofertei, ceea ce poate duce la scumpirea produselor monopolizate.

CE ESTE APARTHEIDUL?

Timp de mulţi ani, guvernul din Africa de Sud (format din persoane de culoare albă) a practicat o politică rasistă de discriminare îndreptată împotriva populaţiei băştinaşe de altă culoare decât cea albă. Aceasta era lipsită de drepturi politice, sociale, economice şi de învăţământ, trăind separat în rezervaţii. Situaţia a luat sfârşit în 1994, odată cu alegerea lui Nelson Mandela în funcţia de preşedinte al statului.

CE ESTE LUMEA A TREIA?

Există ţări, majoritatea asiatice, africane şi sud-americane, care au un nivel economic foarte scăzut şi care poartă numele de Lumea a Treia.

Ţările dezvoltate, a căror politică economică este bazată pe creşterea beneficiului cu orice preţ, contribuie, la rândul lor, la persistenţa inegalităţilor şi împiedică Lumea a Treia să treacă de pragul subdezvoltării.

CE ESTE CRUCEA ROȘIE?

Omul de afaceri elvețian Jean-Henri Dunant a fondat, în 1863, o instituție de voluntari cu scopul de a ajuta rănitii și prizonierii de război, adoptând ca simbol o cruce roșie pe fond alb. Echivalentul acesteia în țările musulmane este Semiluna Roșie. În prezent, Crucea Roșie și Semiluna Roșie coordonează proiecte în fiecare țară și ajută în caz de război și catastrofe.

CE ESTE UN ONG?

Reprezintă prescurtarea de la „Organizație Non-guvernamentală". Este vorba despre instituții care lucrează independent față de activitatea guvernului, deși unele ONG-uri sunt parțial sau integral finanțate de acesta.

CE REPREZINTĂ PLATFORMA DE 0,7% ?

Este o mişcare cetăţenească ce susţine necesitatea ca ţările bogate să doneze 0,7% din Produsul Intern Brut care le aparţine, pentru a contribui la dezvoltarea ţărilor defavorizate.

Dar această măsură nu este considerată un ajutor, ci un act de justiţie şi de repartizare a bogăţiilor planetei.

CE ESTE EMIGRAȚIA?

Numeroase persoane se văd puse în situaţia de a-şi părăsi locul natal şi de a se muta în alte regiuni sau ţări, stabilindu-se acolo în speranţa unor condiţii mai bune de trai.

America şi Australia, de-a lungul secolului trecut, au primit milioane de emigranţi care veneau din Europa. În prezent, un număr mare de africani şi asiatici caută în Europa o patrie nouă, cu mult mai primitoare decât ţările lor de origine.

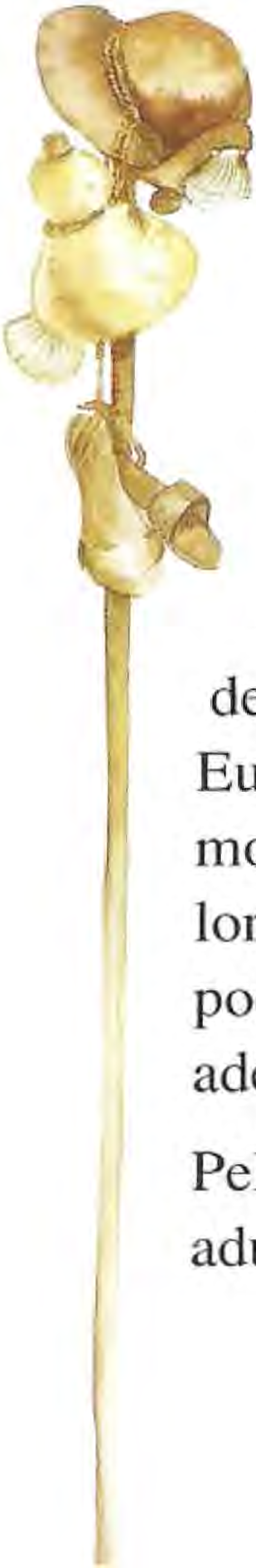
CE ESTE ONU?

În decembrie 1945, Statele Unite ale Americii au invitat Organizaţia Naţiunilor Unite (ONU) să se instaleze pe teritoriul lor. Propunerea a fost acceptată şi în următorul an a fost achiziţionat un teren în Manhattan (New York), unde s-a construit sediul său permanent. ONU are 192 de state membre şi misiunea de a asigura pacea mondială, respectarea drepturilor omului şi cooperarea internaţională.

AMPRENTELE OMULUI

CE ESTE DRUMUL LUI SANTIAGO?

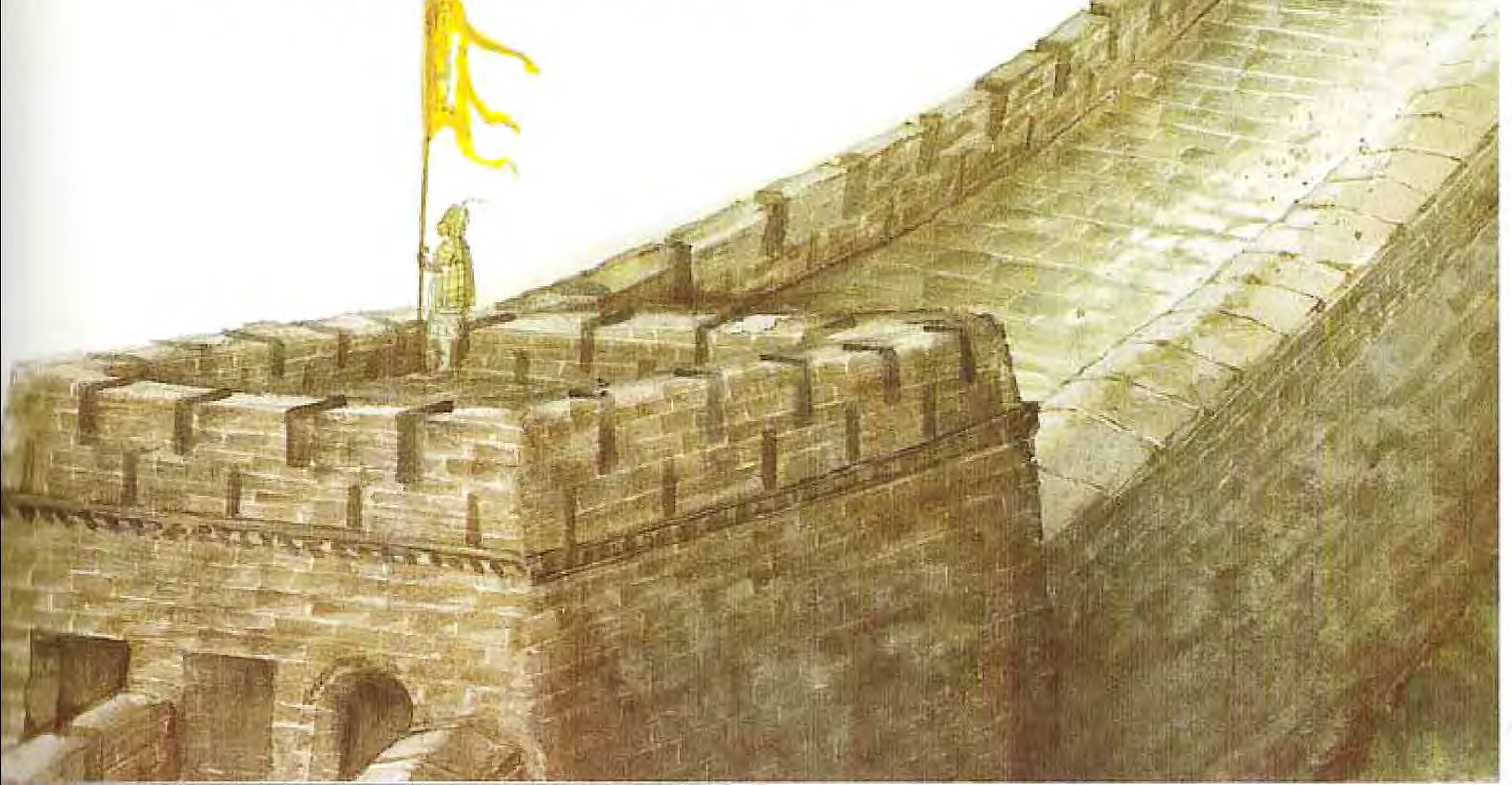
În secolul al XI-lea, s-a răspândit vestea despre presupusa localizare a mormântului Apostolului Santiago în Galicia, într-un loc numit „Campo de la Estrella“ (Câmpul Stelei), prescurtat Compostela.

S-a produs o aglomeraţie masivă de pelerini, care proveneau din Europa. Toate drumurile duceau la mormântul apostolului şi de-a lungul lor au fost construite hanuri, spitale, poduri şi biserici, unele dintre ele adevărate opere ale artei romanice.

Pelerinii, pe lângă credinţa lor, au adus noi obiceiuri, idei şi cunoştinţe.

UNDE ESTE MARELE ZID CHINEZESC?

Marele Zid se întinde pe aproximativ 9000 km, de-a lungul părţii de sud a Chinei. Are 8 metri înălţime şi 6,5 lăţime, iar construcţia sa a început în secolul al III-lea înainte de Hristos, la ordinul împăratului Qin Shi Huangdi. Dacă am privi Pământul de pe o navă spaţială, am putea distinge munţii cei mai înalţi, mările, oceanele şi, dintre construcţiile oamenilor, doar Marele Zid Chinezesc.

CE ESTE MERIDIANUL 0?

Meridianele sunt linii imaginare care înconjoară Pământul, traversând polii. Folosesc la situarea şi reperarea oricărui punct pe globul pământesc. Meridianul care serveşte drept referinţă poartă numele de meridian de 0 grade, sau Greenwich, pentru că trece prin această localitate din Anglia. Dirijează, de asemenea, măsurătorile orare ale lumii.

CE ESTE ARHIVA GENERALĂ A INDIILOR?

Filip al II-lea i-a cerut arhitectului Juan de Herrera să construiască această clădire sevilianǎ la sfârşitul secolului al XVI-lea, pentru a servi drept bursă, de unde să fie controlat comerţul cu coloniile spaniole din America.

Totuşi, niciodată nu a funcţionat în acest sens şi, după ce a servit pentru mai multe scopuri, din 1784 a fost folosită ca arhivă care păstrează documentaţia referitoare la coloniile din America, circa 86 de milioane de manuscrise şi 8000 de hărţi.

UNDE ESTE ORAȘUL INTERZIS?

Într-o zonă din capitala Chinei, Pekin, care era rezervată numai pentru Împărat. În forma sa actuală datează din timpul domniei împăratului Yong-Lo (1421), care a poruncit să fie construit după criteriile tradiţionale ale ştiinţelor divinatorii.

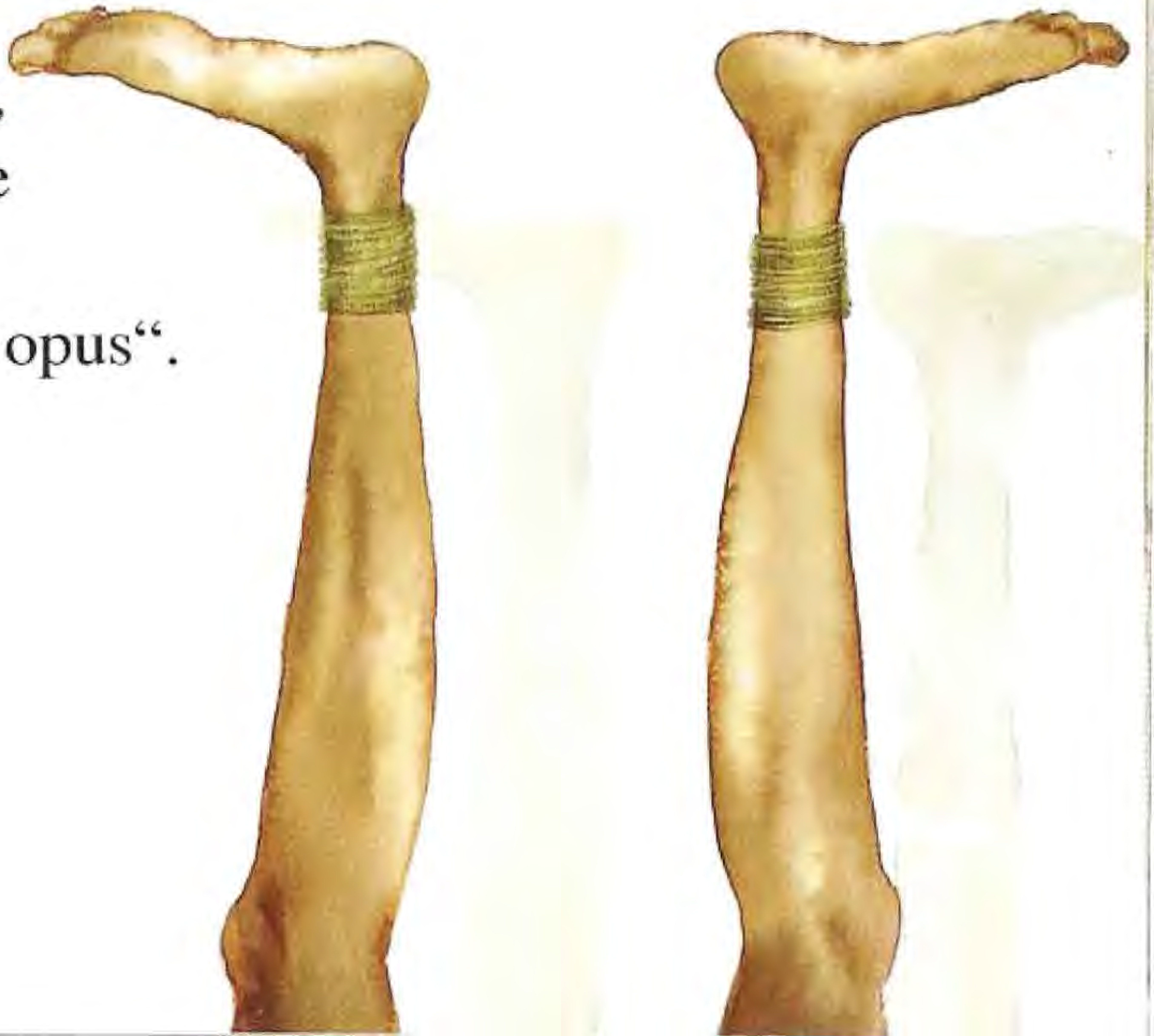
După ce China a devenit republică, palatele importante pe care le găzduia acest oraş s-au transformat într-un imens şi frumos muzeu.

UNDE SE AFLĂ ANTIPOZII?

Dacă săpăm în Peninsula Iberică un tunel care, trecând prin centrul Pământului, să iasă la celălalt capăt, vom intra în Noua Zeelandă. Este vorba despre o ţară formată din insule, situate în Oceanul Pacific, în sud-estul Australiei.

Neozeelandezii sunt, prin urmare, antipozii spaniolilor, cuvânt care înseamnă „diametral opus".

UNDE ESTE POMPEIUL?

În anul 79 d.H., o erupţie a vulcanului Vezuviu a îngropat această localitate romană şi o mare parte dintre locuitorii săi. Pompeiul şi oamenii surprinşi de erupţie au fost acoperiţi cu metri întregi de cenuşă, oraşul rămânând practic intact peste secole.

Astfel, arheologii au reuşit să reconstruiască atmosfera unei aşezări de provincie din acea epocă, în cele mai amănunţite detalii: de la casele vesele până la picturile de pe pereţi.

UNDE ESTE ATAPUERCA?

La începutul secolului al XX-lea,
o companie engleză a decis crearea
unei căi ferate care să
traverseze Sierra de
Atapuerca, în Burgos
(Spania). La săparea
unor tranşee au
descoperit ceea ce,
după ani de muncă
şi investigaţii
paleontologice şi
arheologice, s-a dovedit a fi unul
dintre cele mai importante situri din
Europa: resturile umane
cele mai vechi de pe continent
se află acolo şi au cam 800.000 de ani.

CE ESTE TURNUL BABEL?

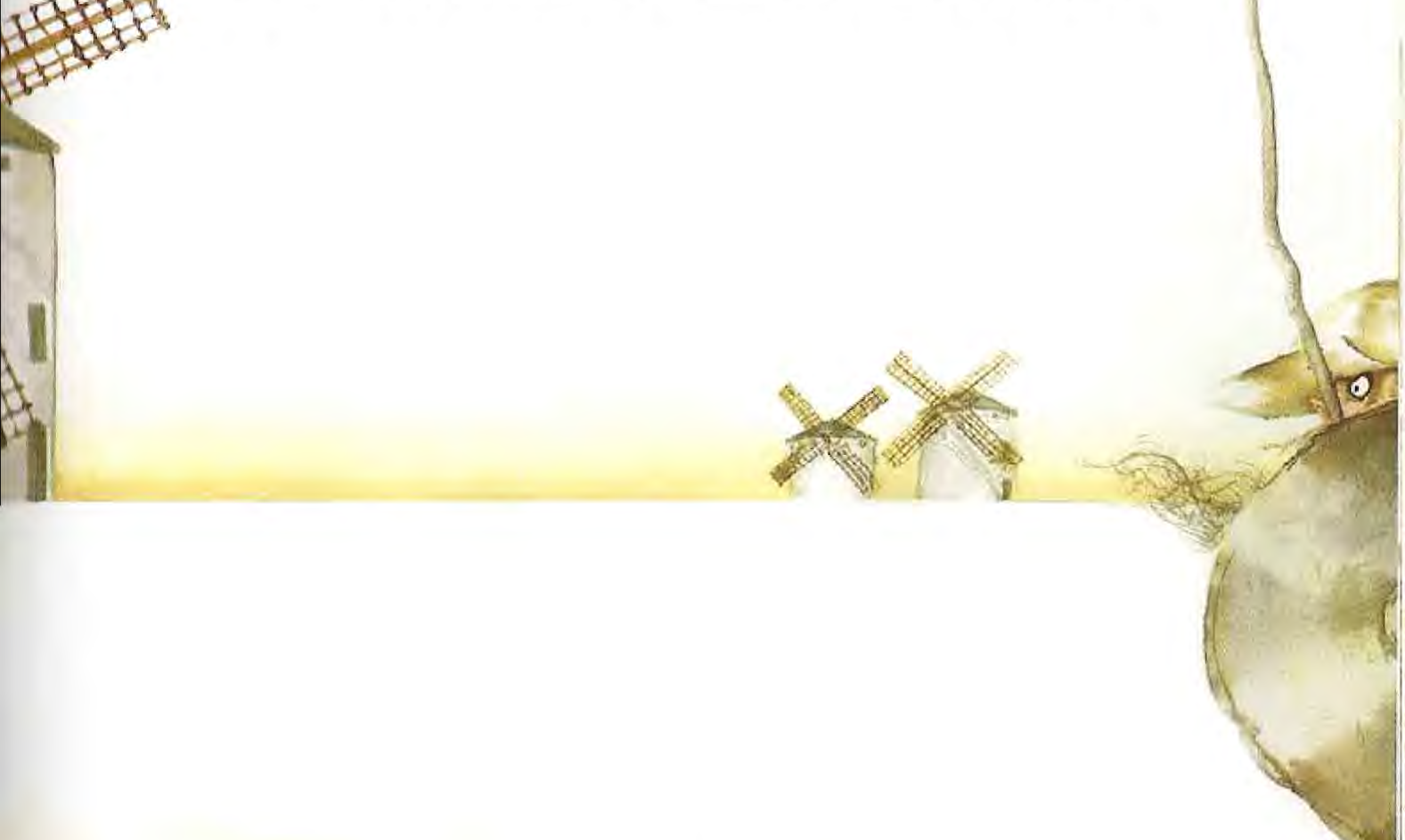

După cum ne spune Vechiul Testament, turnul a fost ridicat de către descendenţii lui Noe. Aceştia au vrut ca turnul să ajungă până la cer. Dumnezeu, înfuriat pe orgoliul oamenilor, i-a făcut să vorbească mai multe limbi. Astfel s-a creat printre ei o mare confuzie („babel“, în ebraică) şi nu au mai putut să termine turnul.

UNDE ESTE TOBOSO?

Acest municipiu spaniol aparţine provinciei Toledo. Are în jur de 2.200 de locuitori.

Toboso a fost imortalizat în *Don Quijote*, operă a lui Miguel de Cervantes, ca fiind locul unde trăia Dulcineea, tânăra de care se îndrăgostise Cavalerul Tristei Figuri.

UNDE SE AFLĂ MOAIS-URILE?

În Insula Paştelui, care aparţine statului Chile şi care se află în Oceanul Pacific.

Această insulă de origine vulcanică mai e cunoscută, de asemenea, şi sub numele de Rapa Nui, care este unul dintre vulcanii săi. Dar ceea ce atrage atenţia sunt uriaşe sale sculpturi, moais, cu o înălţime de peste 15 metri, care continuă să ascundă secretul construcţiei lor şi în zilele noastre.

UNDE SE AFLĂ TURNUL LUI HERCULE?

Este simbolul oraşului La Coruña. Legenda spune că, atunci când Hercule l-a învins pe Gerion, i-a îngropat capul, a construit peste el un turn şi a întemeiat acolo un oraş.

Acest turn este, de fapt, un far din epoca romană, care de multe secole ajută vapoarele să ajungă în port. Este cel mai vechi far din Europa aflat încă în stare de funcţionare.

UNDE ESTE BASTILIA?

În Evul Mediu, „bastion“ era numele dat cetăţilor mici şi fortăreţelor cu turnuri.

Cea mai faimoasă pentru importanţa sa istorică a fost Bastilia din Paris, construită la Poarta lui San Antonio, între 1369 şi 1382, şi folosită ca închisoare a statului.

S-a transformat în simbolul absolutismului regal şi a fost atacată şi cucerită de popor pe 14 iulie 1789, fapt ce a rămas întipărit în istorie ca început al Revoluţiei Franceze.

CE ESTE TURNUL LONDREI?

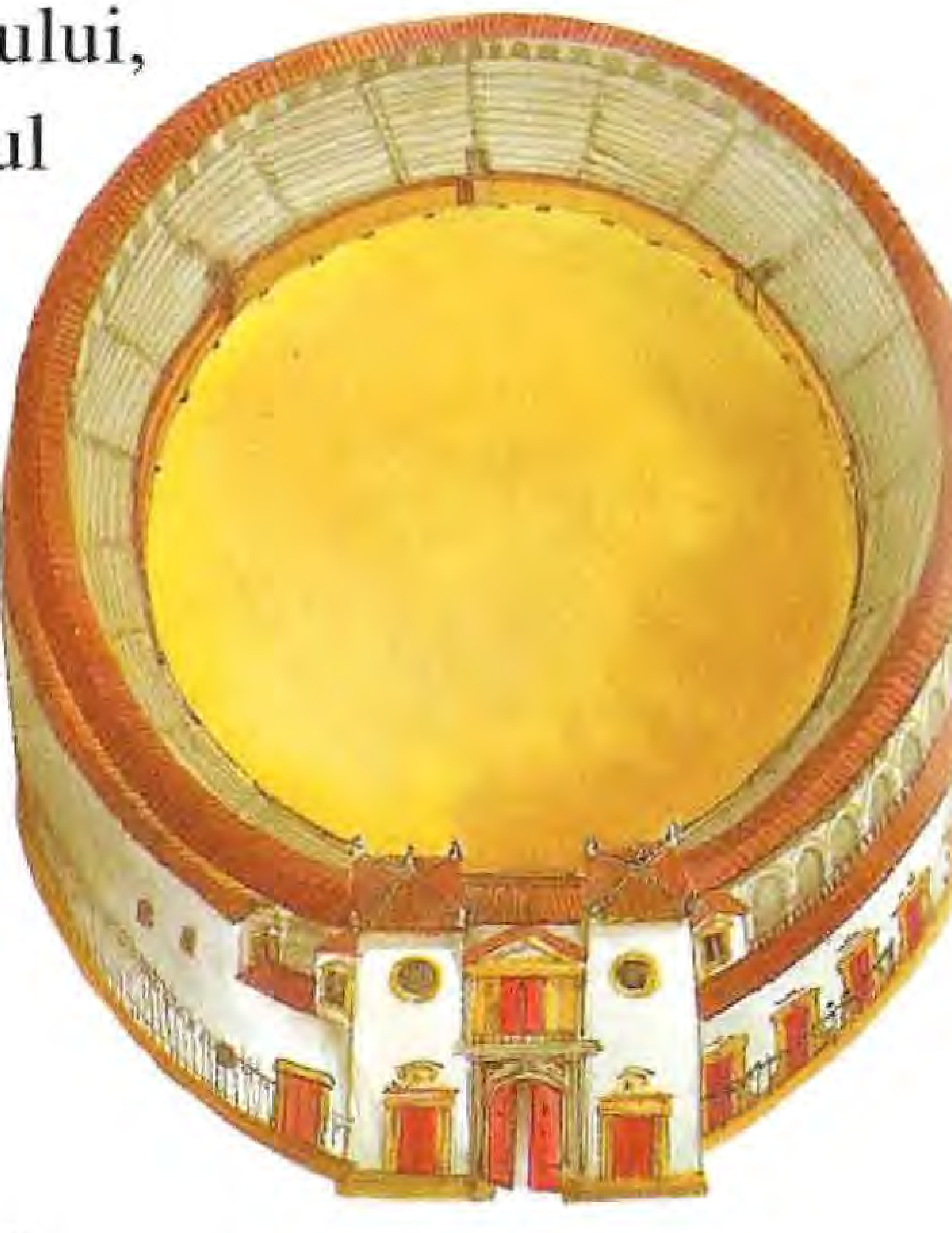
Această fortăreaţă veche a Londrei a folosit mult timp ca închisoare a statului. Amplasată pe malul stâng al Tamisei, are o înălţime de 27 de metri.

Construcţia sa a fost începută de Wilhelm Cuceritorul. În turn au fost închise personalităţi celebre ale istoriei, care au fost executate ulterior: Thomas More, Ann Boleyn şi Maria Stuart, printre alţii.

UNDE ESTE MAESTRANZA?

Este una dintre cele mai vechi arene pentru luptele cu tauri din Spania. Se află în Sevilia şi a fost construită între 1861 şi 1881. Are o capacitate de 14.000 de locuri, iar spectatorii, prin agitarea băsmăluţelor, decid care toreadori pot să iasă pe poarta principală, denumită Poarta Prinţului, ceea ce reprezintă visul oricărui matador. Serbările cu tauri din Sevilia şi Madrid sunt cele mai spectaculoase şi mai exigente din lume.

UNDE ESTE TROIA?

Orașul Troia se află în Turcia actuală, în partea de nord-est a Asiei Mici.

Se presupune că *Iliada*, poemul epic atribuit lui Homer, se bazează pe fapte reale.

Troia a fost distrusă într-un incendiu, la începutul secolului al XII-lea î.H.

CE SUNT CAPETELE OLMECE?

Importanta cultură olmecă, mult mai veche decât cea maya sau aztecă, a fost aproape necunoscută până la descoperirea, în 1942, a primului „cap gigantic".

Aceste sculpturi monumentale, din care s-au găsit 17, au diametrul între 1,5 şi 3 metri şi cântăresc până la 60 de tone.

Cultura olmecă s-a format în jurul anului 1200 î.H. în zona Golfului Mexic. După 400 de ani, din cauze necunoscute, a decăzut.

CINE A FOST TUTANKHAMON?

A fost un faraon care, deşi a trăit numai până la 18 ani, este cel mai faimos, datorită faptului că mormântul său, săpat în Valea Regilor, este printre puţinele care au fost găsite intacte.

Descoperirea sa, în 1922, a ajutat la cunoaşterea mai bună a culturii egiptene prin intermediul uneia dintre cele mai fabuloase comori ale ei.

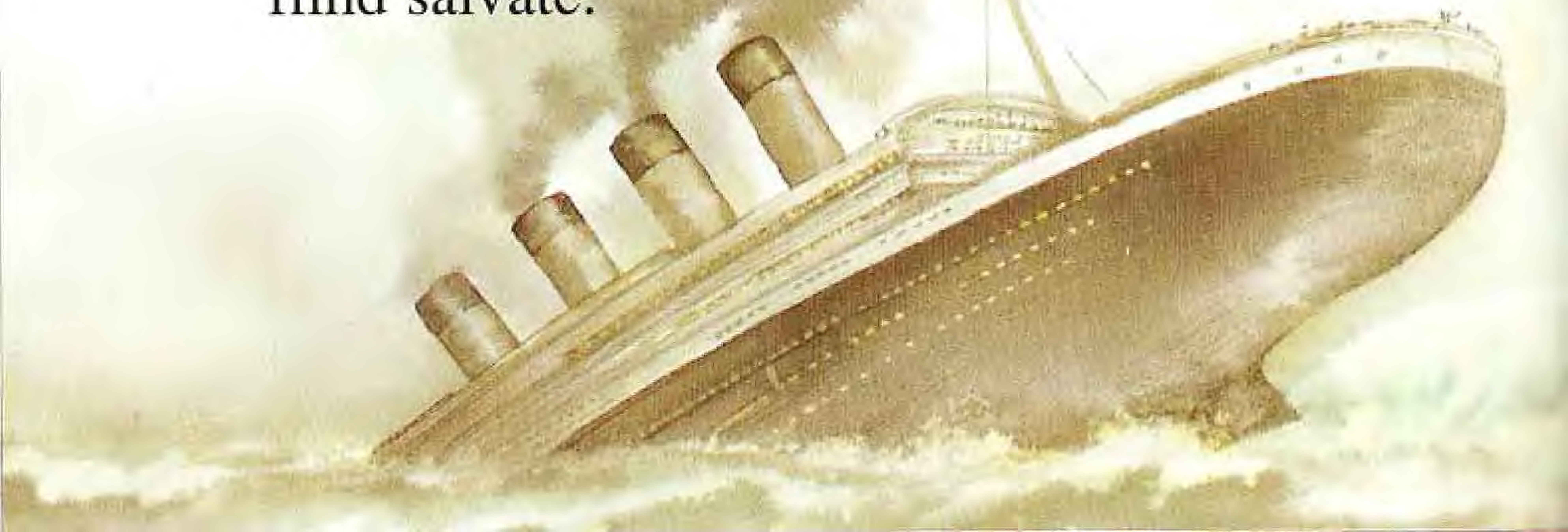
Obiectele găsite acolo au fost împărţite între Muzeul de Egiptologie din Cairo şi cel din Londra.

UNDE ESTE TITANICUL?

Titanicul se află acum pe fundul Oceanului Atlantic, rupt în două, după cum s-a observat atunci când i-a fost găsită epava, în 1985. Titanicul a fost un transatlantic ale cărui dimensiuni remarcabile (271 de metri lungime şi o greutate de 60.000 de tone) şi instalaţii luxoase l-au transformat în cel mai important vas din epoca sa.

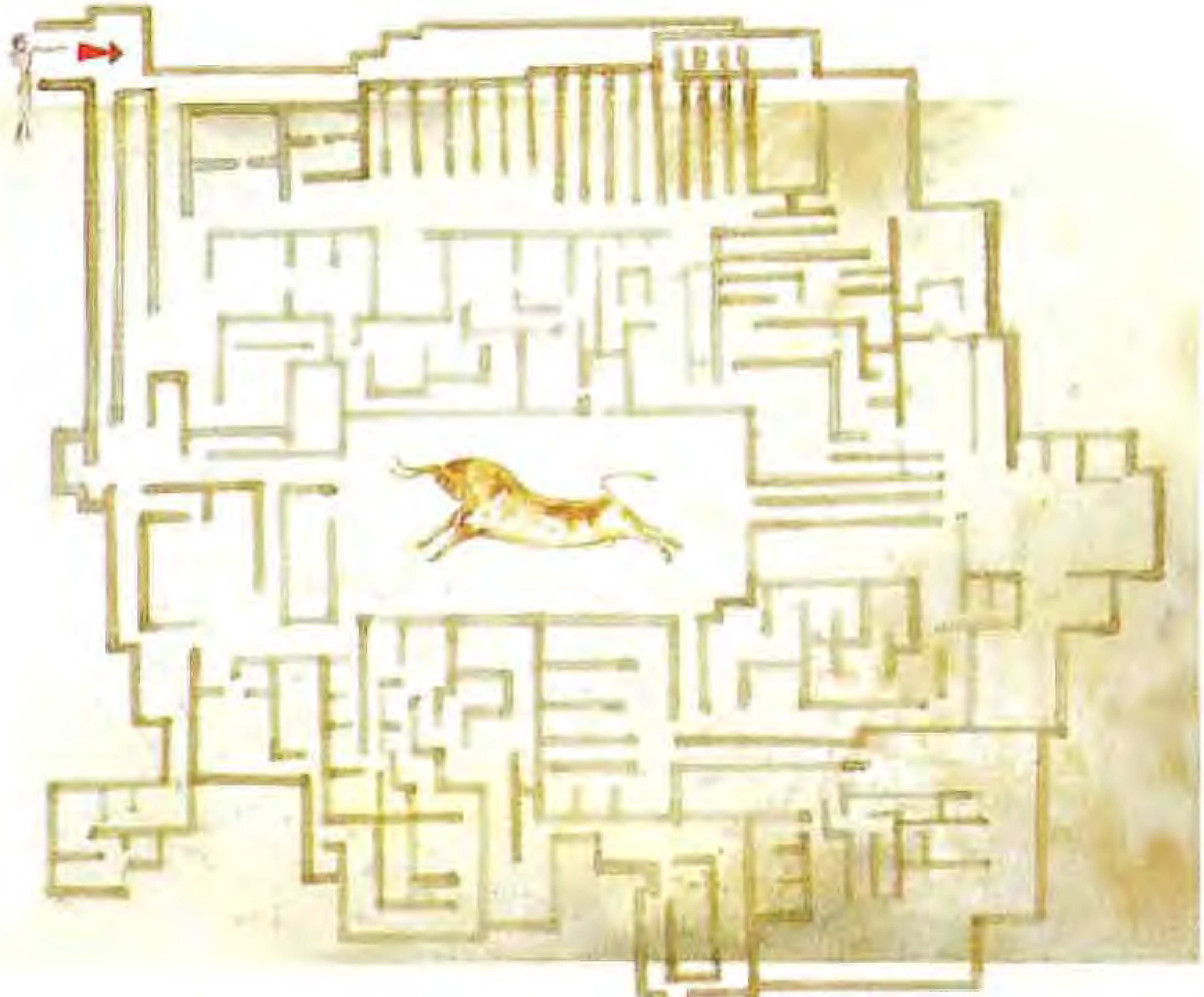
În noaptea de 14 spre 15 aprilie 1912, după ce s-a ciocnit cu un aisberg, s-a scufundat la sud de Terranova. În naufragiu au murit circa 1500 de persoane, doar aproximativ 700 fiind salvate.

CE ESTE LABIRINTUL DIN CRETA?

Conform mitologiei greceşti, în palatul regelui Minos exista un labirint în care se afla un monstru cu trup de om şi cap de taur, cunoscut sub numele de Minotaur.

Acest palat se afla în Cnosos, în nordul Insulei Creta, aproape de actualul oraş Heraklion.

UNDE ESTE MECCA?

Mecca este oraşul sfânt al musulmanilor, unde aceştia ar trebui să meargă măcar o dată în viaţă, pentru a se ruga. Se află în Arabia Saudită. În interior, într-o clădire sub formă de cub, numită Kaaba, acoperită cu mătase neagră pe care sunt scrise versete din Coran, se află Piatra Neagră, care, conform tradiţiei, a fost adusă de Arhanghelul Gabriel lui Avraam, al cărui mormânt este şi el aici.

CE ESTE BĂTĂLIA DE LA LEPANTO?

Pe 7 octombrie 1571 a avut loc bătălia navală de la Lepanto, în golful grecesc cu acelaşi nume, în Marea Ionică.

Escadra creştină a învins flota turcească. Armata creştină a fost formată din galere din Spania, Veneţia şi Roma. Bătălia a durat cinci ore şi au murit 35.000 de oameni.

Miguel de Cervantes a participat şi el la luptă, pierzându-şi un braţ şi fiind apoi poreclit „Ciungul de la Lepanto".

CE ESTE PIATRA DIN ROSSETA?

În 1799, soldaţii lui Napoleon au găsit, aproape de oraşul egiptean Rosetta, o bucată de granit negru de peste un metru înălţime, cu înscripţii în trei scrieri: demotică, greacă şi hieroglifică.

Această descoperire i-a oferit francezului Champollion ocazia de a descifra scrierea hieroglifică. Piatra din Rosetta se păstrează în Muzeul Britanic din Londra.

UNDE ESTE BARAJUL DIN ASSUAN?

În Egipt, unde pământurile erau inundate periodic, câteodată în exces, de fluviul Nil.

Pentru controlarea acestor viituri, cu ajutorul Uniunii Sovietice s-a construit barajul de la Assuan, care a fost terminat în 1971.

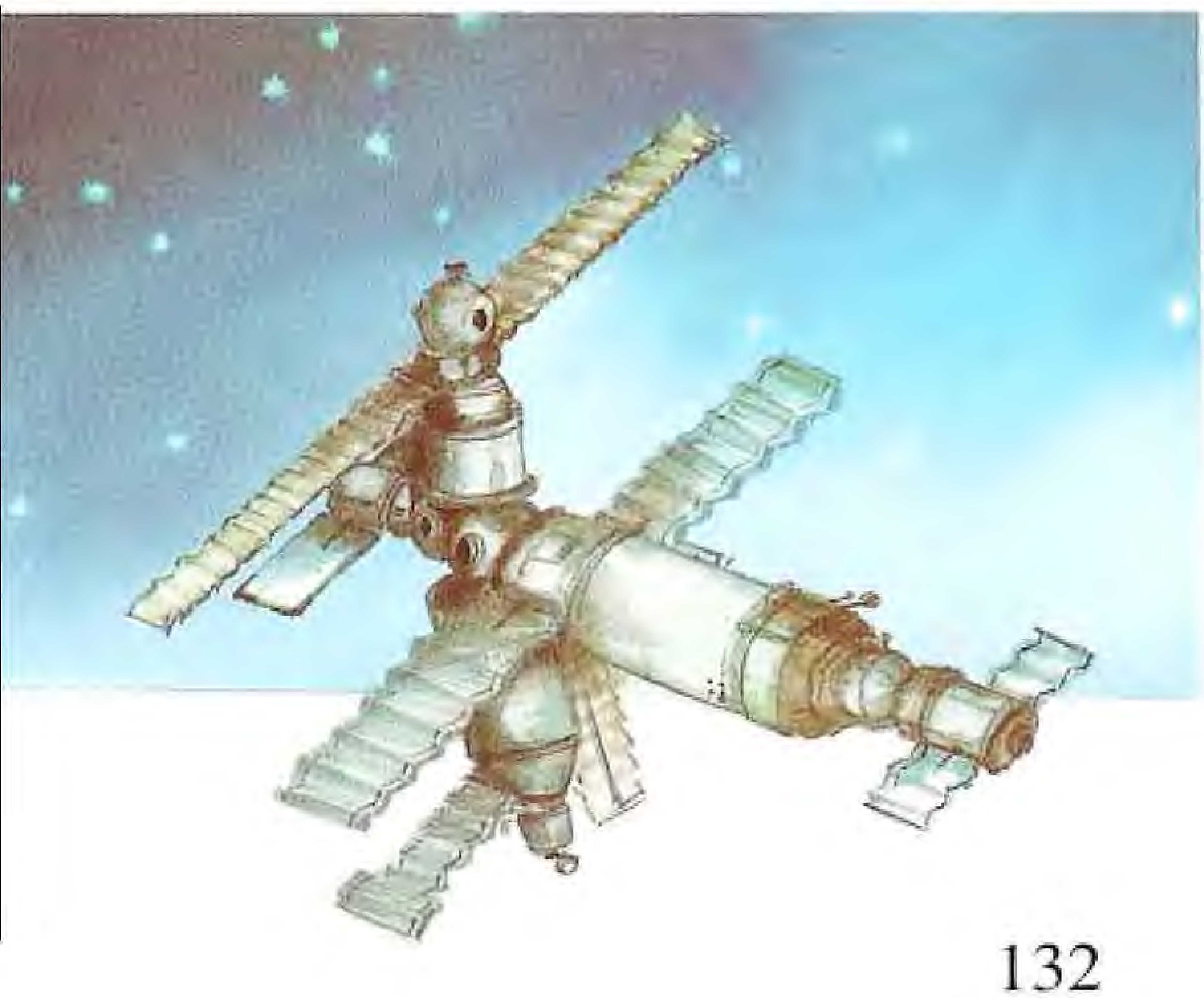
Are un dig de 180 de metri înălţime şi peste 3,5 kilometri lungime.

UNDE ESTE STAŢIA MIR?

În 1986, fosta Uniune Sovietică a pus pe orbită un centru de operaţiuni şi laboratoare spaţiale. Staţia Mir, care înseamnă Pace, a făcut înconjurul Pământului la o înălţime de 400 de kilometri până în anul 2001.

Misiunea sa principală era studiul comportamentului organismului uman în spaţiu. În această staţie, rusul Valeri Poliakov a bătut recordul zilelor petrecute în spaţiu: 438 de zile.

UNDE ESTE POARTA SOARELUI?

Numele său provine de la Soarele care ornează una din porţile din Plaza del Sol.

Proiectul acestei pieţe datează din 1857, deşi între timp s-au mai făcut diverse remodelări.

Piaţa se află în centrul Madridului şi în interiorul său se poate vedea simbolul oraşului: statuia Ursului cu struguri. De curând, a fost amplasată şi o statuie ecvestră a lui Carlos al III-lea.

UNDE SE AFLĂ HIROSHIMA?

În Japonia, pe data de 6 august 1945, la ora 8 şi 15 minute, un bombardier al Statelor Unite ale Americii a aruncat asupra oraşului Hiroshima prima bombă atomică. Atacul a determinat capitularea împăratului Hiro-Hito şi finalul războiului din Pacific. Oraşul a fost devastat, s-au numărat 80.000 de morţi şi 100.000 de răniţi, iar 200.000 de persoane şi-au pierdut locuinţele.

CE ESTE TRECĂTOAREA DE LA TERMOPILE?

Este un defileu care se află în Grecia. Aici, în anul 480 î.H, regele spartan Leonidas, cu un număr mic de oameni, a încercat să închidă drumul numeroasei armate a Persiei. Toţi apărătorii trecătorii au murit, dar au opus o rezistenţă eroică, ceea ce a determinat ca această înfruntare să rămână în istorie.

UNDE ESTE ARBORELE DIN GUERNICA?

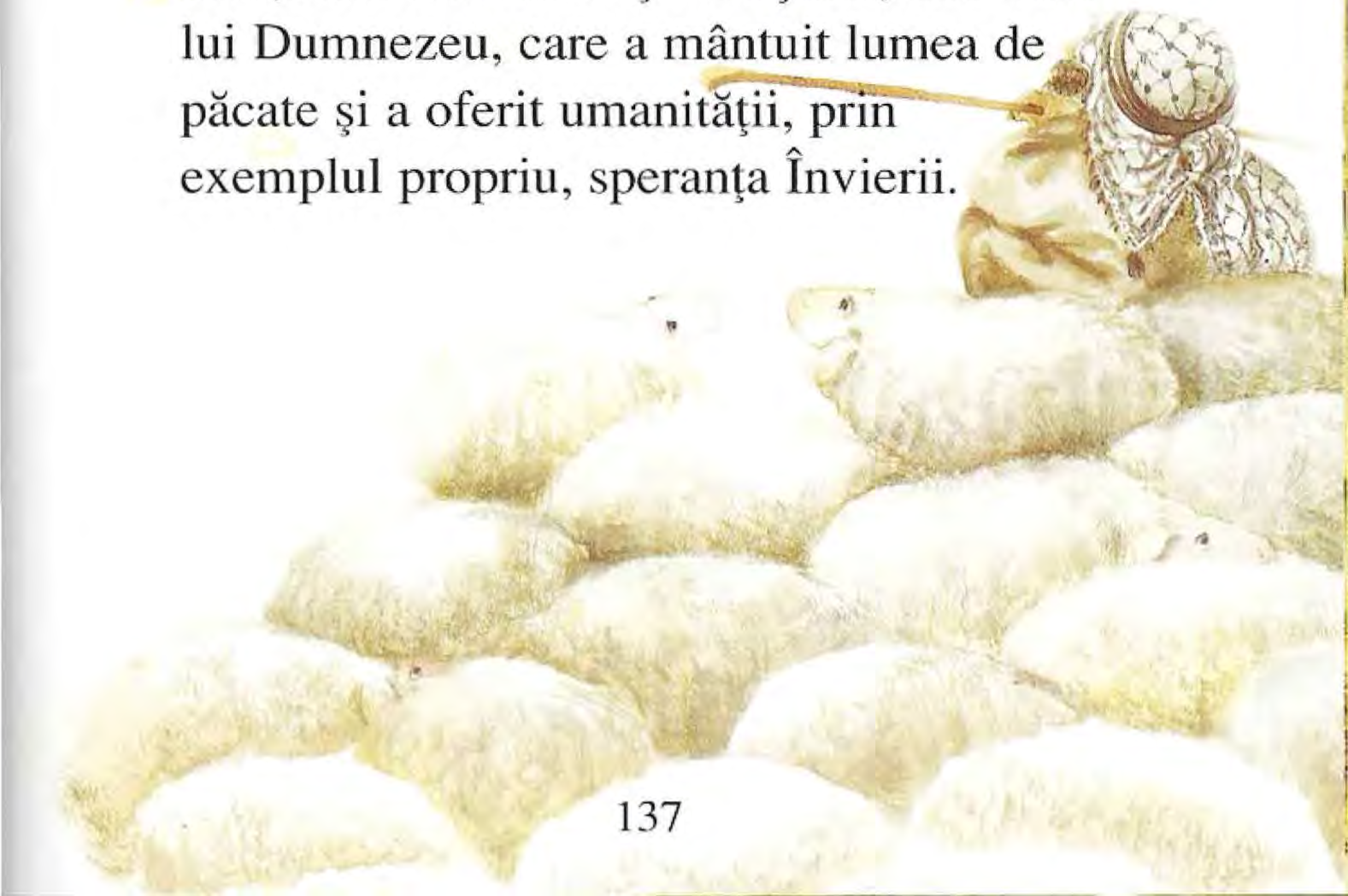
Acest stejar istoric, care se află în comuna cu acelaşi nume, din Vizcaya, este simbolul libertăţilor basce. La umbra sa se adunau reprezentanţii comunităţilor pentru a delibera. În anul 1892, stejarul centenar a fost înlocuit cu unul dintre lăstarii săi, care este venerat ca şi cel vechi, al cărui trunchi uscat încă se mai păstrează.

UNDE ESTE BETHLEHEM?

Una dintre Evanghelii povesteşte că împăratul Augustus a ordonat să se facă recensământul tuturor supuşilor Imperiului Roman.

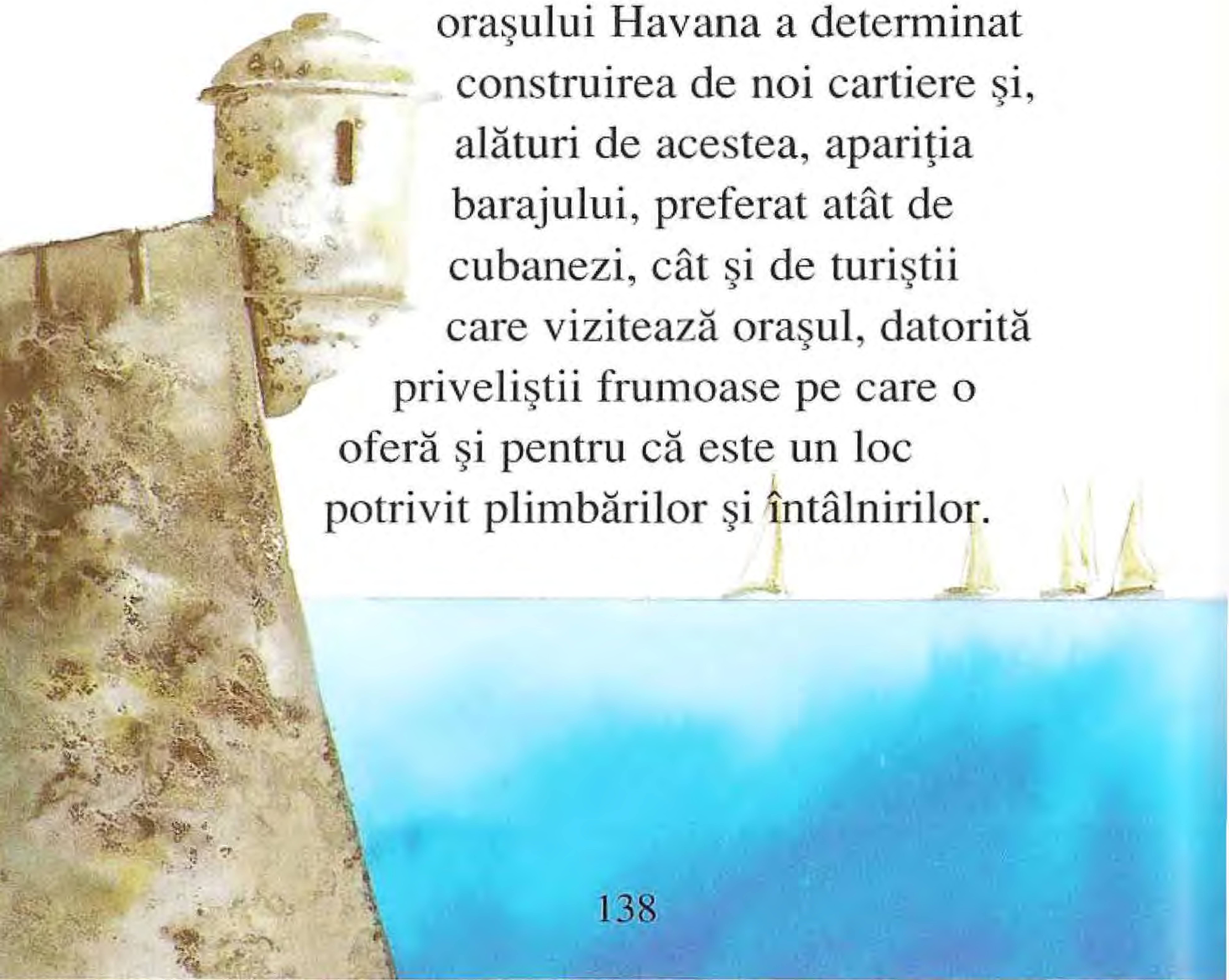
Cu această ocazie, Iosif şi Maria au plecat în Bethlehem, lângă Ierusalim. Acolo, într-un staul, Maria l-a născut pe Iisus, care, conform credinţei creştine, este Fiul lui Dumnezeu, care a mântuit lumea de păcate şi a oferit umanităţii, prin exemplul propriu, speranţa Învierii.

CE ESTE BARAJUL DIN HAVANA?

Acest baraj este un zid care a fost ridicat pentru a proteja ţărmul împotriva eroziunii provocate de valurile mării.

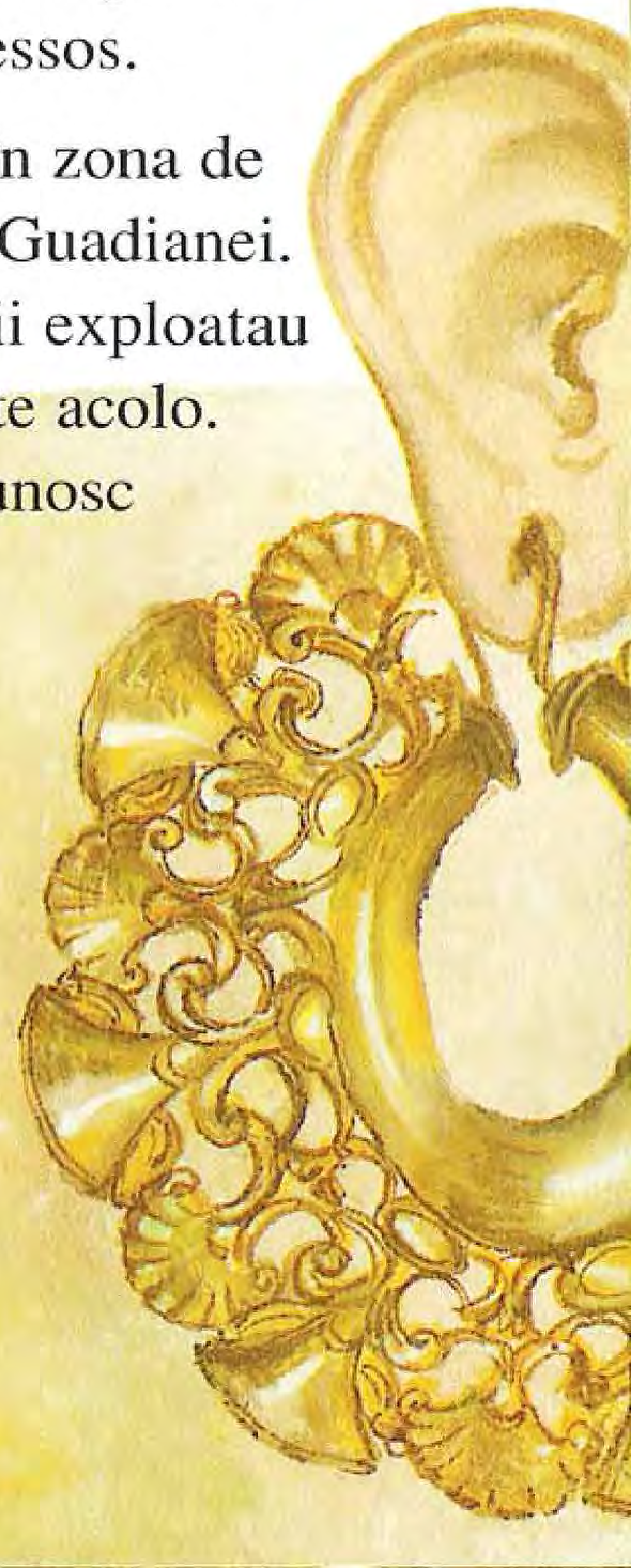
În secolul al XIX-lea, expansiunea oraşului Havana a determinat construirea de noi cartiere şi, alături de acestea, apariţia barajului, preferat atât de cubanezi, cât şi de turiştii care vizitează oraşul, datorită priveliştii frumoase pe care o oferă şi pentru că este un loc potrivit plimbărilor şi întâlnirilor.

CE ERA TARTESSOS?

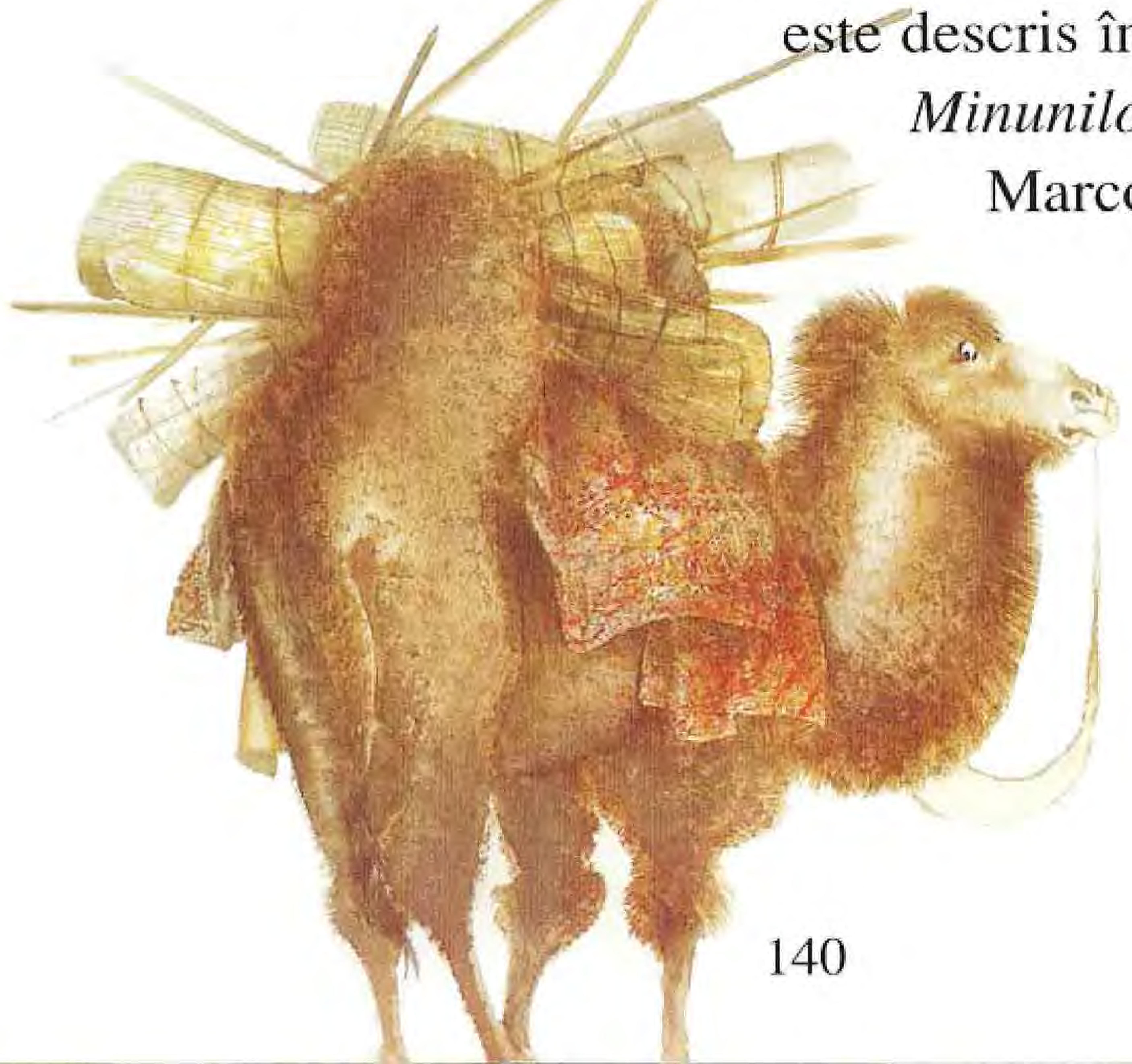
De-a lungul primei jumătăţi a primului mileniu înainte de Hristos, a existat în sud-estul Peninsulei Iberice un regat cu bogăţii fabuloase, numit Tartessos.

Cultura tartezică se extindea în zona de vărsare a Guadalquivirului şi Guadianei. Azi se presupune că tartezienii exploatau minele de cupru şi argint aflate acolo. Dar foarte puţine lucruri se cunosc despre toate acestea.

CE ESTE DRUMUL MĂTĂSII?

A fost o rută pentru caravane, care, de-a lungul Evului Mediu, a făcut legătura între Europa şi Orient. Pleca din Antiohia şi ajungea până în China, trecând prin numeroase ţări. Prin intermediul acestui drum se schimbau diverse mărfuri, cum ar fi mătăsuri, piei, santal etc., după cum este descris în *Cartea Minunilor* a lui Marco Polo.

SPAȚII NATURALE

UNDE SE AFLĂ MAREA LINIȘTII?

Dacă cineva ar vrea să înoate în această mare, nu ar fi posibil. Este numită „Marea Liniştii" una dintre „câmpiile" obscure ale Lunii, cărora astronomii din secolul al XVIII-lea le-au pus denumirea de „mări".

Se află în pătrarul din nord-est al Lunii, între Marea Seninătăţii şi Marea Fecundităţii.

CE SUNT FIORDURILE NORVEGIENE?

Una dintre
atracţiile turistice
cele mai faimoase ale
Norvegiei o reprezintă cunoscutele
sale fiorduri. Gheţarii sapă văi profunde
în drumul lor. Când gheaţa se topeşte,
nivelul apelor mării creşte, iar valea se
inundă, formând un fiord.

Seamănă cu nişte golfuri strâmte
şi îmbinate, care pătrund
kilometri întregi în uscat, dând
naştere unor frumoase coaste
abrupte.

UNDE SE AFLĂ SÂNGELE DE NOUĂ FRAȚI?

Acest arbore ciudat se întâlneşte în Insulele Canare, în Tenerife. Seamănă cu un cactus uriaş. Trunchiul său, când creşte, nu formează inelele care permit aflarea vârstei unui arbore, aşa încât este foarte greu să-i cunoaştem vârsta. Se presupune că unele exemplare ajung chiar la sute de ani, cum ar fi cel din Icod de los Vinos, care este cel mai bătrân (peste 500 de ani).

UNDE ESTE ŢARA DE FOC?

Ţara de Foc este situată în extrema sudică a Americii de Sud şi este separată de continent prin Strâmtoarea Magellan.

Este alcătuită dintr-o insulă mai mare şi multe insule mai mici, răspândite prin Atlantic şi Pacific. În mare parte aparţine de Chile şi foarte puţin de Argentina.

Numele i se datorează focurilor în aer liber pe care le făceau locuitorii pe ţărmurile Strâmtorii Magellan.

Clima este aspră în timpul iernii, iar verile sunt scurte şi răcoroase.

UNDE ESTE GANGELE?

Acest fluviu traversează India pe o distanţă de 2.700 de kilometri şi este sacru pentru hinduşi, care îi consideră apele purificatoare, în special la trecerea sa prin Benares. Mii de călători se îndreaptă către acest oraş pentru a se scălda, respectând un adevărat ritual. În Gange a fost împrăştiată cenuşa lui Gandhi, ca şi cea a multor altor cadavre, care sunt incinerate constant pe malurile fluviului.

UNDE SE AFLĂ GROAPA MARIANELOR?

În Oceanul Pacific, sub Arhipelagul Insulelor Mariane, la o adâncime de 11.034 de metri, se află Groapa Challenger.

Este cel mai adânc punct oceanic de pe Pământ. În 1960, Jacques Piccard a realizat aici prima scufundare cu batiscaful (aparat de explorare a marilor adâncimi submarine).

UNDE SE AFLĂ ATOLUL BIKINI?

În Micronezia, la jumătatea drumului dintre Noua Guinee şi Hawaii, se găseşte Atolul Bikini. Este format dintr-un inel de 20 de insule mici de corali.

În martie 1954, oamenii de ştiinţă americani au detonat aici o bombă cu hidrogen. La 50 de ani de la testele nucleare, Atolul Bikini revine la viaţă.

UNDE ESTE OLIMPUL?

Muntele Olimp, cu înălţimea de 2917 metri, este cel mai înalt din Grecia. Este situat aproape de Marea Egee, la frontiera cu Macedonia şi Tesalia.

În mitologia greacă, Muntele Olimp este considerat căminul celor doisprezece zei, unde Zeus, zeul suprem, tatăl tuturor zeilor, îşi avea tronul.

UNDE ESTE MARELE CANION DIN COLORADO?

Într-un podiş arid din statul nord-american California, râul Colorado, denumit astfel datorită culorii roşiatice a apelor sale, a săpat un splendid defileu, care atinge 1800 de metri înălţime în cele mai adânci puncte. Este considerat una dintre cele mai mari frumuseţi naturale ale lumii.

CE ESTE AURORA BOREALĂ?

Aurora boreală este un fenomen atmosferic care are loc în regiunile polare. Este caracterizat printr-o luminozitate puternică, verde sau roşiatică, ce apare ca un arc, în timpul nopţii, pe bolta cerească.

Provoacă interferenţe în telefonie, radio şi televiziune.

UNDE ESTE MAREA CASPICĂ?

Este cel mai mare lac din lume, având o suprafaţă de 371.000 km^2. Apele sale scaldă ţărmurile Rusiei, Iranului, Kazahstanului, ale Turkmeniei şi Azerbaidjanului.

Deşi este vorba despre un lac vast, comportamentul său este acela al unei mări, cu apă sărată, valuri şi furtuni mari.

În apele mării Caspice se pescuieşte nisetrul, din ale cărui icre se obţine deliciosul caviar.

UNDE ESTE GROENLANDA?

Este cea mai mare insulă din lume, fiind situată între Oceanul Altantic şi Oceanul Arctic, şi aparţine Danemarcei.

Are o suprafaţă de 2.175.000 km^2, majoritatea acoperită cu gheaţă. Dintre cei 57.000 de locuitori ai săi, cei mai mulţi sunt eschimoşi, care se ocupă cu vânătoarea şi pescuitul.

Groenlanda a fost descoperită în 982 de vikingul Erik „Cel Roşu“, care îi dă numele „Insula Verde“, pentru că întâlnise aici multe zone verzi.

UNDE SE AFLĂ PARCUL NAŢIONAL DIN ORDESA?

În Pirineii aragonezi se află unul dintre parcurile naţionale cele mai vechi şi mai surprinzătoare din Spania.

În el se află Muntele Pierdut. Se întinde pe o suprafaţă de 15.709 hectare.

Frumuseţea peisajelor sale şi varietatea vegetaţiei şi faunei l-au transformat într-unul dintre cele mai vizitate parcuri.

Bijuteria faunei sale este capra neagră.

UNDE SE AFLĂ INSULELE GALAPAGOS?

Insulele Galapagos, denumite şi Colon, reprezintă un arhipelag din Pacific, ce aparţine Ecuadorului. Este format din trei insule mari şi mai multe insule mici.

Deşi are o faună redusă şi vegetaţie săracă, este, totuşi, un paradis pentru câteva exemplare unice, cum ar fi iguanele, corbii de mare şi diverse specii de broaşte ţestoase gigantice, care dau numele arhipelagului (*galapago* = broască ţestoasă uriaşă, în limba spaniolă).
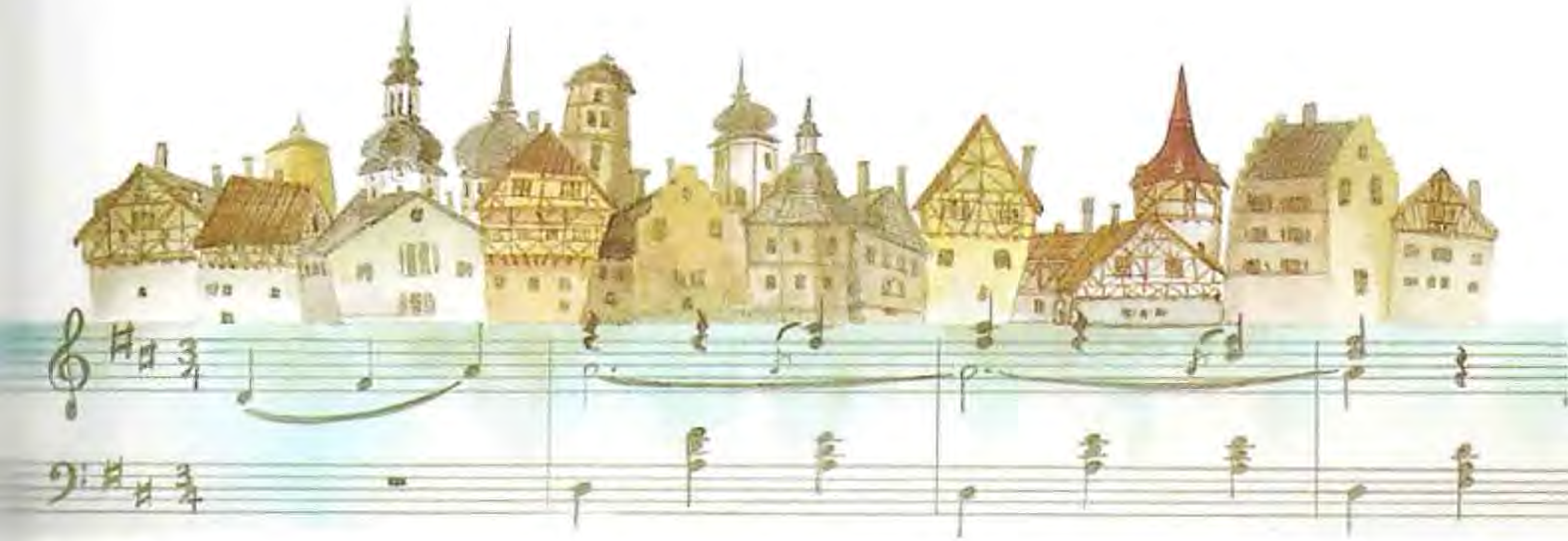

UNDE ESTE MAREA MOARTĂ?

Marea Moartă se află în Palestina, între Iordania şi Israel. Densitatea apelor Mării Moarte este superioară celei normale, astfel că este dificil să te scufunzi şi poţi pluti fără efort.

Marile cantităţi de sare dizolvate în apele sale fac imposibilă viaţa animală şi vegetală. În schimb, permit exploatarea, în scopuri comerciale, a potasiului, magneziului şi bromului.

UNDE ESTE DUNĂREA?

Este un mare fluviu din Europa, care izvorăşte din Munţii Pădurea Neagră (Germania). După ce străbate 2.650 de km, se varsă în Marea Neagră, pe teritoriul ţării noastre. Este navigabil în mare parte. Trece prin Germania, Austria, Ungaria, Serbia, Muntenegru, Bulgaria şi România şi serveşte ca graniţă între ultimele două, ca şi între Serbia şi România.

Frumuseţea Dunării a ispirat mulţi poeţi şi muzicieni, care au cântat-o în operele lor.

UNDE ESTE MONT BLANC?

Este vârful cel mai înalt
din Europa de Vest,
atingând 4.810 de metri.

Se află în lanţul muntos al
Alpilor, la frontiera dintre
Franţa, Italia şi Elveţia.
Este străbătut de un tunel
de 11.600 metri, prin care
se comunică între Franţa şi
Italia.

Culmile sale au fost atinse
pentru prima dată în 1786, de
către alpiniştii francezi Jacques
Balmat şi Michel Paccard.

UNDE ESTE INSULA TORTUGA?

Insula Tortuga (Insula „Broaştei Ţestoase") este o insulă mică situată în Caraibe, la nord de Haiti, botezată astfel de Columb, datorită formei sale.

Din 1630 până la sfârşitul secolului al XVII-lea a fost locuită de piraţi. Aici s-a format o societate legendară de delincvenţi, cunoscută drept „Breasla Fraţilor de pe Coastă".

UNDE SE AFLĂ POLUL NORD ȘI POLUL SUD?

Polul Nord, boreal sau arctic, şi
Polul Sud, austral sau antarctic, reprezintă
fiecare dintre punctele în care sfera
terestră taie axul imaginar împrejurul
căruia planeta noastră îşi desfăşoară
mişcarea de rotaţie pe durata celor
24 de ore.
În jurul lor se află două mari zone numite
calote polare. Clima este foarte aspră,
fiind zonele cele mai reci de pe Pământ.

UNDE ESTE LOCH NESS?

Unele zvonuri vorbesc despre existenţa unui monstru fantastic în Loch Ness. Legendă sau adevăr, cert este că acest lac scoţian, situat în marea depresiune din Glen More, este unul dintre cele mai faimoase din lume şi reprezintă destinaţia turistică a multor călători care se apropie de lac în speranţa, mereu zadarnică, de a vedea monstrul.

UNDE ESTE LACUL TITICACA?

Pe platoul Anzilor, între Bolivia şi Peru, la 3.821 metri peste nivelul mării, se află Lacul Titicaca.

Datorită umidităţii cauzate de evaporarea masivă a apei, temperaturile, care ar trebui să fie excesive, se îmblânzesc, favorizând aşezările umane. Are o suprafaţă de 8.300 km^2.

UNDE SUNT MUNŢII VIRUNGA?

Aceşti munţi sunt situaţi în Africa Centrală, la graniţa dintre Ruanda, Uganda şi Congo, şi sunt formaţi din numeroşi vulcani, actualmente stinşi. Aici se află unul dintre puţinele grupuri de gorile sălbatice.

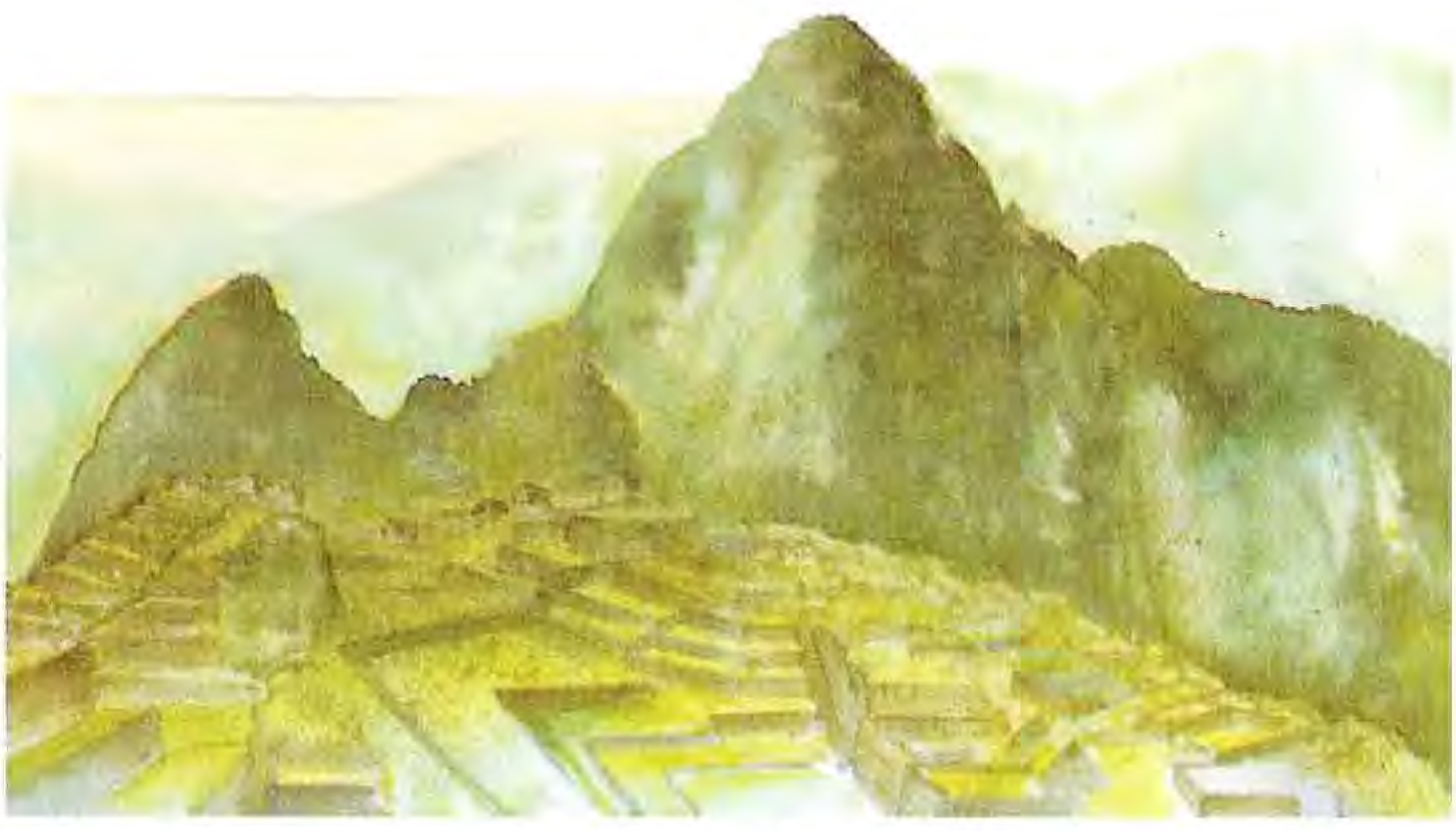
Biologul Diane Fossey a trăit alături de ele o mare parte a vieţii sale, studiindu-le obiceiurile, dar a fost ucisă de vânătorii braconieri, pe care îi înfruntase.

UNDE ESTE MACHU PICCHU?

Acest vechi oraş incaş se află în Munţii Anzi, la nord de Cusco, în Peru, la peste 2.400 de metri altitudine. A fost construit în secolul al XIV-lea de către incaşi. Neobservat de spanioli, a fost redescoperit în 1911 de către arheologul Hiram Bingham.

Datorită amplasamentului său şi impresionantelor construcţii, Machu Picchu merită toată admiraţia.

CE SUNT AISBERGURILE?

În apele mărilor arctice şi antarctice plutesc în derivă enorme bucăţi de gheaţă, desprinse din gheţari. Este vorba despre aisberguri, din al căror volum doar a opta parte este vizibilă, restul rămânând scufundat în apă.

Câteodată ajung să fie atât de mari, încât reprezintă un pericol, cum s-a întâmplat în cazul naufragiului cunoscutului transatlantic Titanic, ce s-a scufundat după ce s-a ciocnit cu unul dintre aceşti munţi de gheaţă.

CE ESTE PARADISUL PĂMÂNTESC?

Conform Bibliei, Dumnezeu i-a aşezat pe Adam şi Eva într-un loc ideal, unde aveau tot ce îşi doreau şi cei doi trăiau fericiţi. Dar Adam şi Eva nu şi-au ascultat creatorul şi au fost izgoniţi din Paradis.

Unii oameni au ajuns să afirme că acest loc unic, minunat şi legendar, a existat între râurile Tigru şi Eufrat.

POPULAȚII

CINE SUNT JIBARII?

În adâncurile junglei amazoniene, între Ecuador şi Peru, locuieşte poporul jibaro. Agricultura, pescuitul şi vânătoarea sunt ocupaţiile lor de bază.

Reprezentanţii acestui popor, războinici şi iubitori de libertate, au reuşit să supravieţuiască până în prezent.

Sunt cunoscuţi datorită artei prin care micşorează capetele victimelor, până la mărimea unui pumn. În acest fel, jibarii evită răzbunarea morţilor.

CINE SUNT TUAREGII?

Tuaregii, denumiţi şi „oamenii albaştri" datorită culorii îmbrăcăminţii lor, reprezintă un popor nord-african de rasă berberă, cu un abundent amestec de negri sudanezi.

Trăind între munte şi deşert, şi-au putut conserva limba şi obiceiurile. În principiu, sunt nomazi şi independenţi, actualmente fiind repartizaţi în statele Mali, Nigeria, Libia şi Algeria.

CINE SUNT CAZACII?

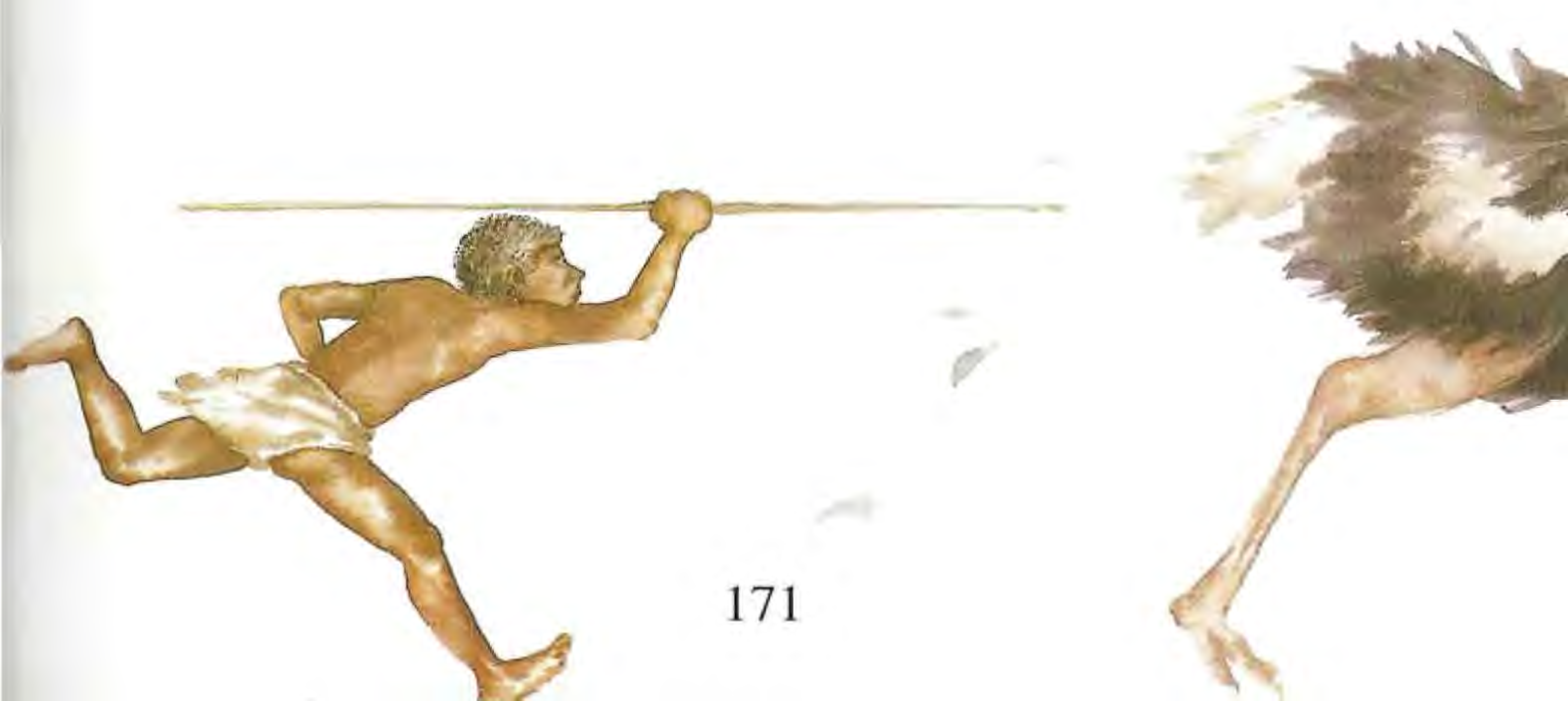
Cazacii au fost popoare nomade sau semisedentare, care s-au aşezat la sfârşitul secolului al XV-lea în stepele din sudul Rusiei.

Originea lor este incertă. Erau războinici şi călăreţi excelenţi, foarte temuţi de duşmanii lor.

CINE SUNT PIGMEII?

Trăsătura principală ce caracterizează, fără îndoială, acest popor african este faptul că, oamenii sunt foarte scunzi – nu sunt mai înalţi de un metru şi jumătate.

Trăiesc în grupuri mici, răspândite în interiorul pădurilor din Africa Centrală şi se hrănesc cu vânat şi fructe.

CINE SUNT INDIENII SIOUX?

Filmele despre Vestul Sălbatic au popularizat aşezările Sioux de pe câmpiile din nordul Statelor Unite. Populaţia era formată din numeroase triburi răspândite între râul Mississippi şi Munţii Stâncoşi. La începutul secolului al XIX-lea, aceştia dominau regiunile care astăzi sunt Dakota de Nord şi Sud, Nebraska şi Wyoming.

În prezent, mai trăiesc doar câteva mii de indieni sioux în rezervaţii.

CINE SUNT ESCHIMOȘII?

Eschimoşii locuiesc în ţinuturile arctice din Europa, America şi Asia. Sunt mici de statură, au pielea gălbuie şi ochii oblici. Îndeletnicirile principale sunt vânătoarea şi pescuitul, activităţi din care obţin strictul necesar pentru a trăi.
Se adăpostesc în igluuri, construcţii sub formă de cupolă, din blocuri de gheaţă.

CINE SUNT BEDUINII?

Sunt numiţi astfel arabii nomazi care trăiesc în deşert. Nu s-au statornicit niciodată într-un teritoriu şi se îndeletnicesc cu păstoritul şi comerţul.

Până şi astăzi mai întâlnim caravane care traversează deşertul, deşi nu mai transportă sare şi sclavi negri. Acest sinistru comerţ cu carne vie – prezent în Africa încă din Antichitate – a durat până acum un secol.

CINE SUNT MASAII?

Acest popor locuieşte în Kenia şi Tanzania. Sunt nomazi şi se ocupă cu păstoritul.

Îşi construiesc colibele din bălegar de vacă uscat şi le aşază în formă de cerc, în interiorul căruia îşi adăpostesc vitele.

Tinerii trebuie să treacă printr-un ritual de iniţiere, în cadrul căruia sunt circumcişi şi li se rade capul, pentru a trece în categoria războinicilor.

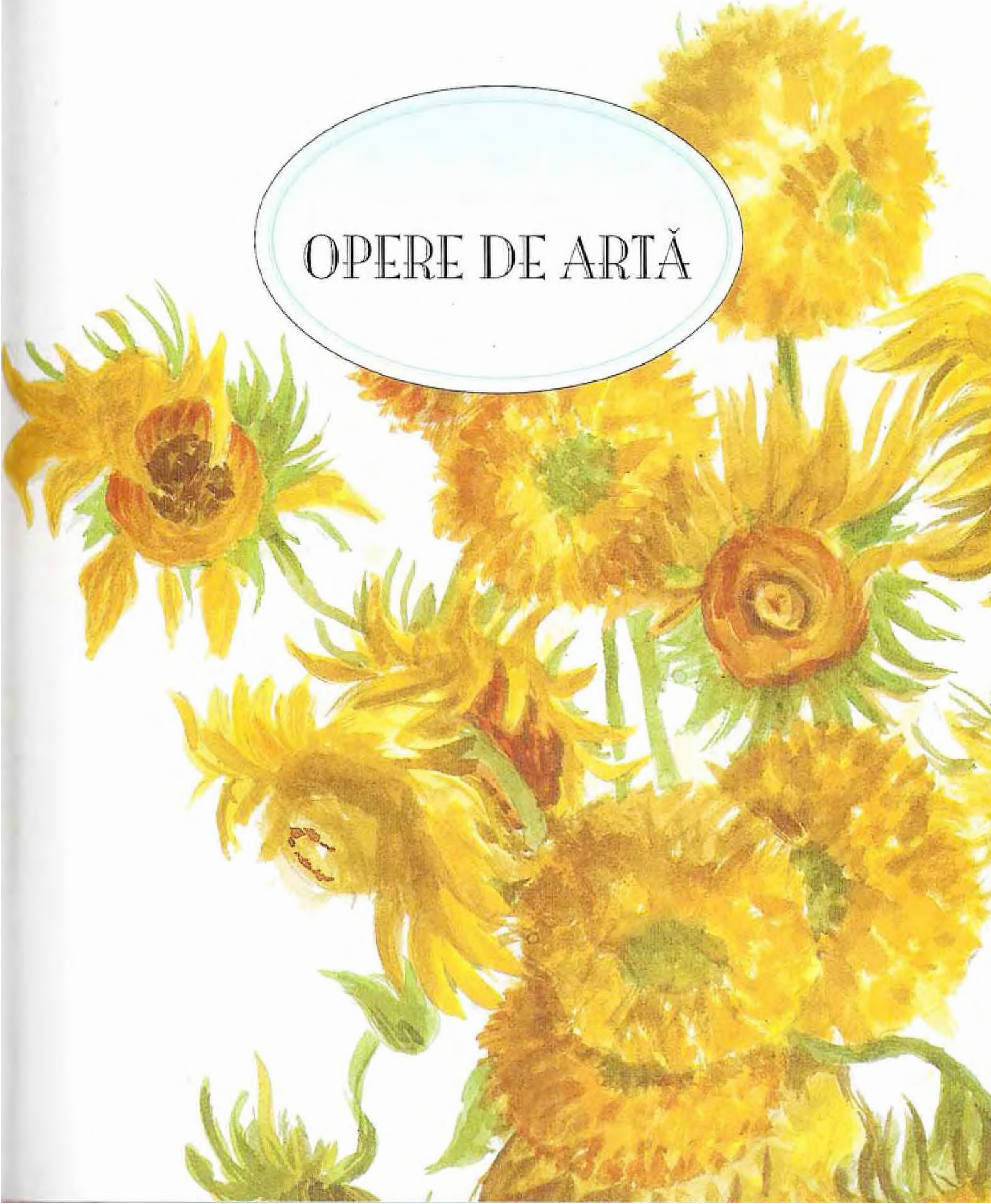

CINE SUNT KURZII?

Kurzii sunt originari din Kurdistan, ţinut muntos şi cu văi abrupte din Asia occidentală, care cuprinde teritorii din Iran, Irak, Turcia, Siria, Azerbaijan, Armenia, Afganistan şi Pakistan. Sunt de religie musulmană şi au limbă şi cultură proprii.

Luptă intens cu statele învecinate pentru menţinerea independenţei.

OPERE DE ARTĂ

UNDE SE AFLĂ CUPOLA SANTA MARIA DEL FIORE?

Celebra cupolă renascentistă se află în catedrala Santa Maria del Fiore din Florenţa şi a fost construită de Filippo Brunelleschi între 1420 şi 1436, cu maşinăriile pe care el însuşi le-a inventat. Este vorba despre o cupolă ovală, cu opt faţade. Interiorul său a fost pictat pe frescă de către Vasari şi Zuccaro, între 1572 şi 1579.

UNDE ESTE GUERNICA?

Acest faimos tablou, care se află în prezent în Muzeul Naţional de Artă Contemporană Regina Sofia din Madrid, a fost prezentat de către Picasso la Expoziţia Universală de la Paris, în 1937.

În acest tablou, pictorul a dorit să descrie bombardamentul brutal la care a fost supus orăşelul basc Guernica de către forţele aeriene germane.

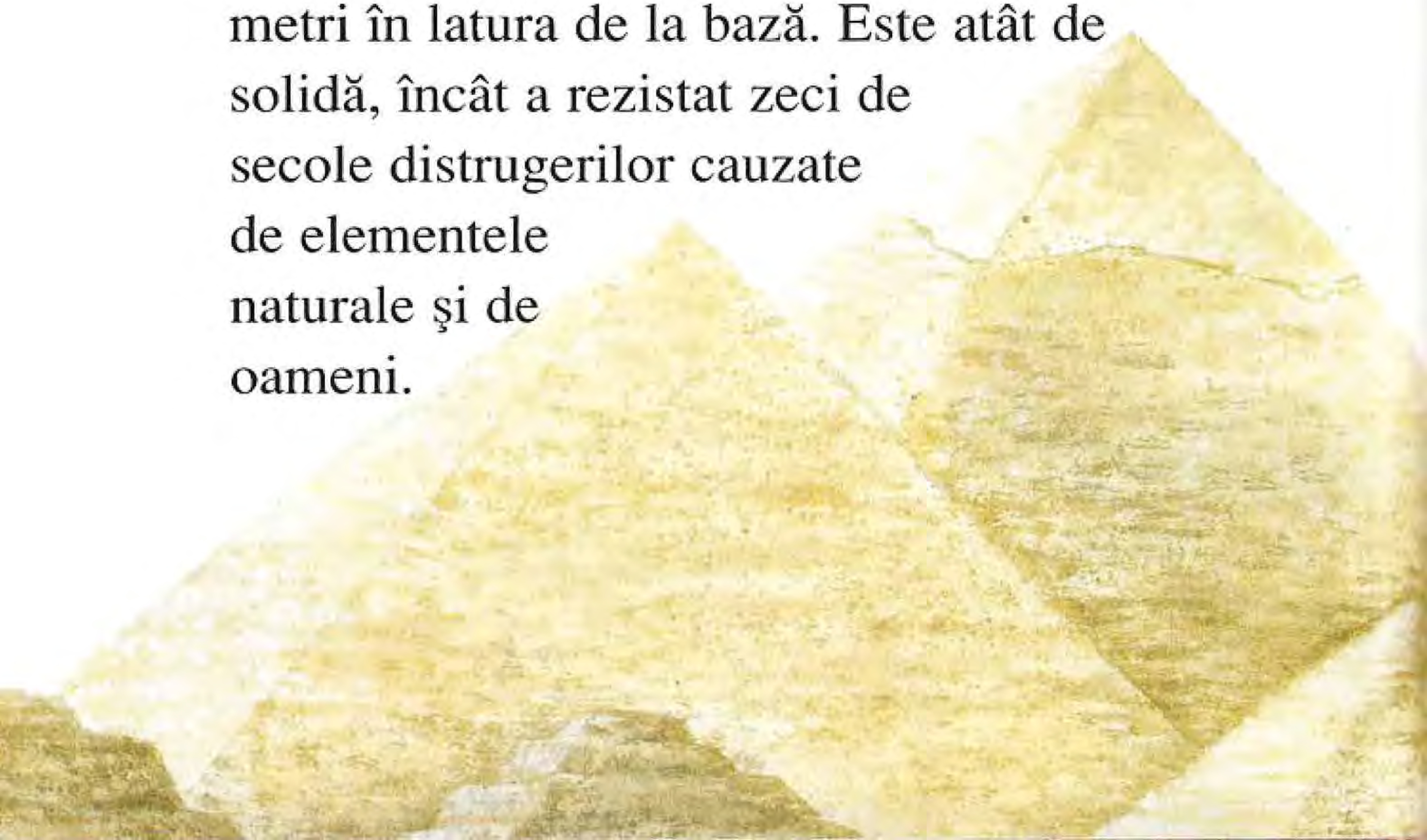
Tabloul, de proporţii enorme, a devenit un simbol al luptei contra războiului.

CE SUNT PIRAMIDELE DIN EGIPT?

Cele mai cunoscute sunt cele ale faraonilor Keops, Kefren şi Mikerinos, de pe platoul stâncos de la Giseh, foarte aproape de Cairo.

Reprezintă monumente funerare gigantice, pe care faraonii le-au folosit timp de mulţi ani. Marea Piramidă a lui Keops atinge 145 de metri înălţime şi 230 metri în latura de la bază. Este atât de solidă, încât a rezistat zeci de secole distrugerilor cauzate de elementele naturale şi de oameni.

UNDE SE AFLĂ PORTICUL GLORIA?

Toţi călătorii care ajung la catedrala Santiago de Compostela trebuie să treacă prin această poartă şi să vadă semnătura maestrului Mateo, creatorul său.

Acest portic este format din peste două sute de figuri. A fost terminat în 1183, iar maestrul Mateo a dorit să confere figurilor o expresie veselă, prietenoasă şi surâzătoare, ca şi cum le-ar ura bun-venit vizitatorilor...

UNDE SE AFLĂ PAGODA DE AUR?

Se află în oraşul Rangoon, capitala Birmaniei. Este printre primele şi cele mai importante temple budiste. Ridicat în secolul al IV-lea î.H., este acoperit cu aur şi împodobit cu peste 4000 de diamante. Este loc de pelerinaj permanent pentru budiştii birmani.

UNDE ESTE ALHAMBRA?

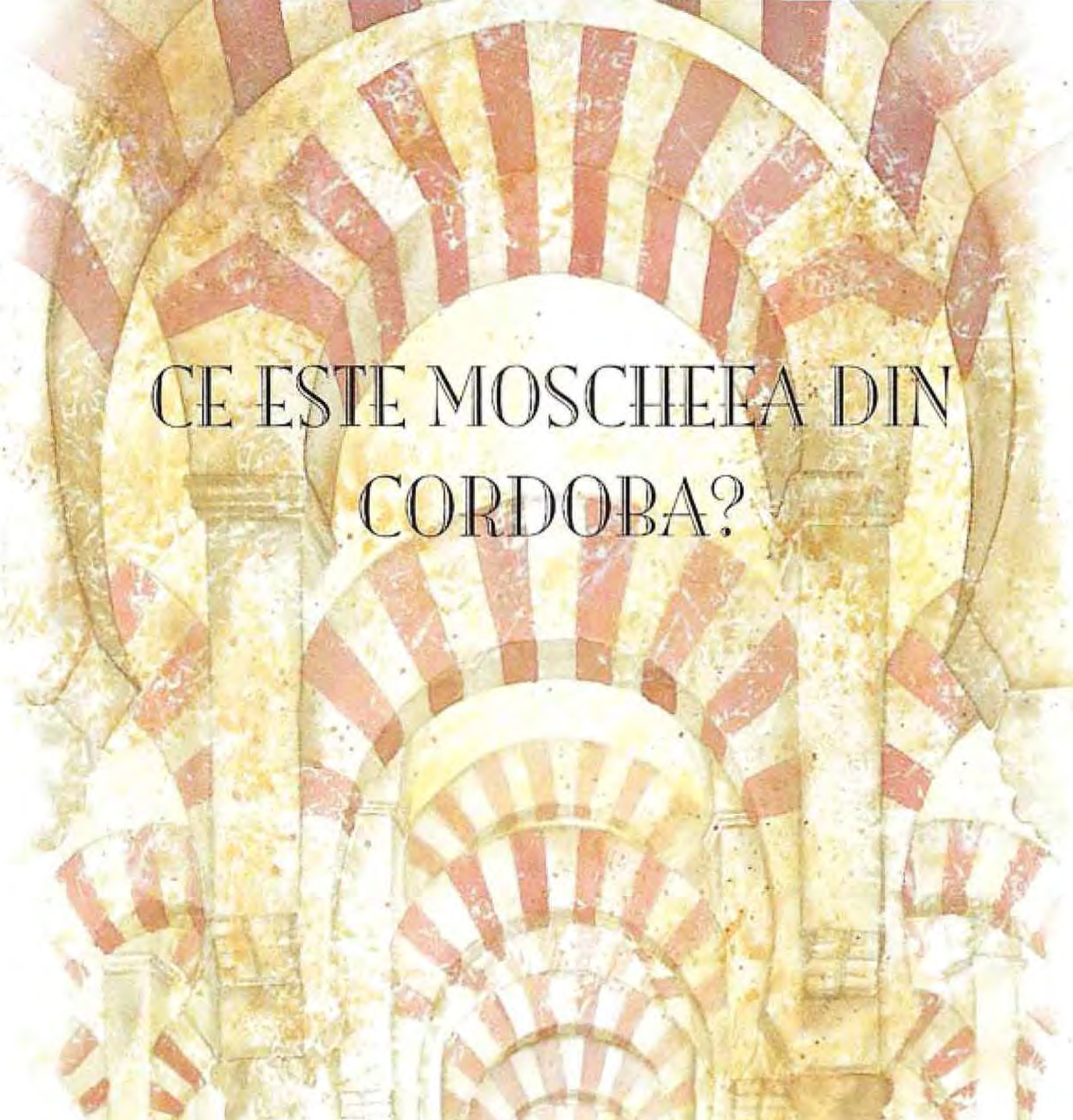
Alhambra înseamnă „roşie”, nume pe care această clădire l-a primit datorită culorii pereţilor, făcuţi din cărămizi de humă roşie de pe colina pe care se află, în Granada. Impunătoarea clădire arabă este demnă de admiraţie, ca şi alte construcţii granadiene.

CE SUNT „FLORILE-SOARELUI" ALE LUI VAN GOGH?

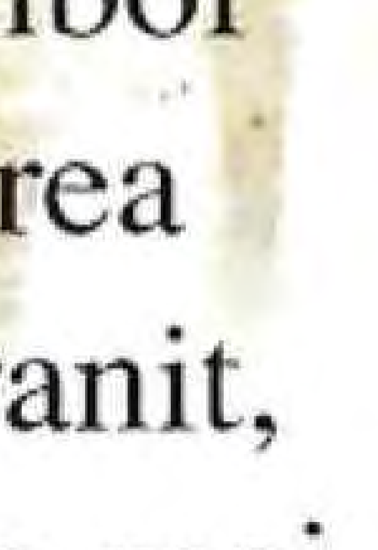
Pictorul olandez Van Gogh a pictat acest tablou de-a lungul perioadei sale de şedere în Arles, în 1888, pentru a decora „casa artiştilor". În 1987, o companie de asigurări japoneză l-a cumpărat cu peste 30 de milioane de euro, ceea ce contrastează ironic cu sărăcia prin care a trecut pictorul de-a lungul vieţii sale.

CE ESTE MOSCHEEA DIN CORDOBA?

A fost începută de emirul Abd ar-Rahman I în anul 785, ca simbol al puterii Islamului în Spania. „Pădurea de coloane”, peste 850, făcute din granit, jasp şi marmură, este unul dintre cele mai frumoase exemple de arhitectură islamică în lumea occidentală.

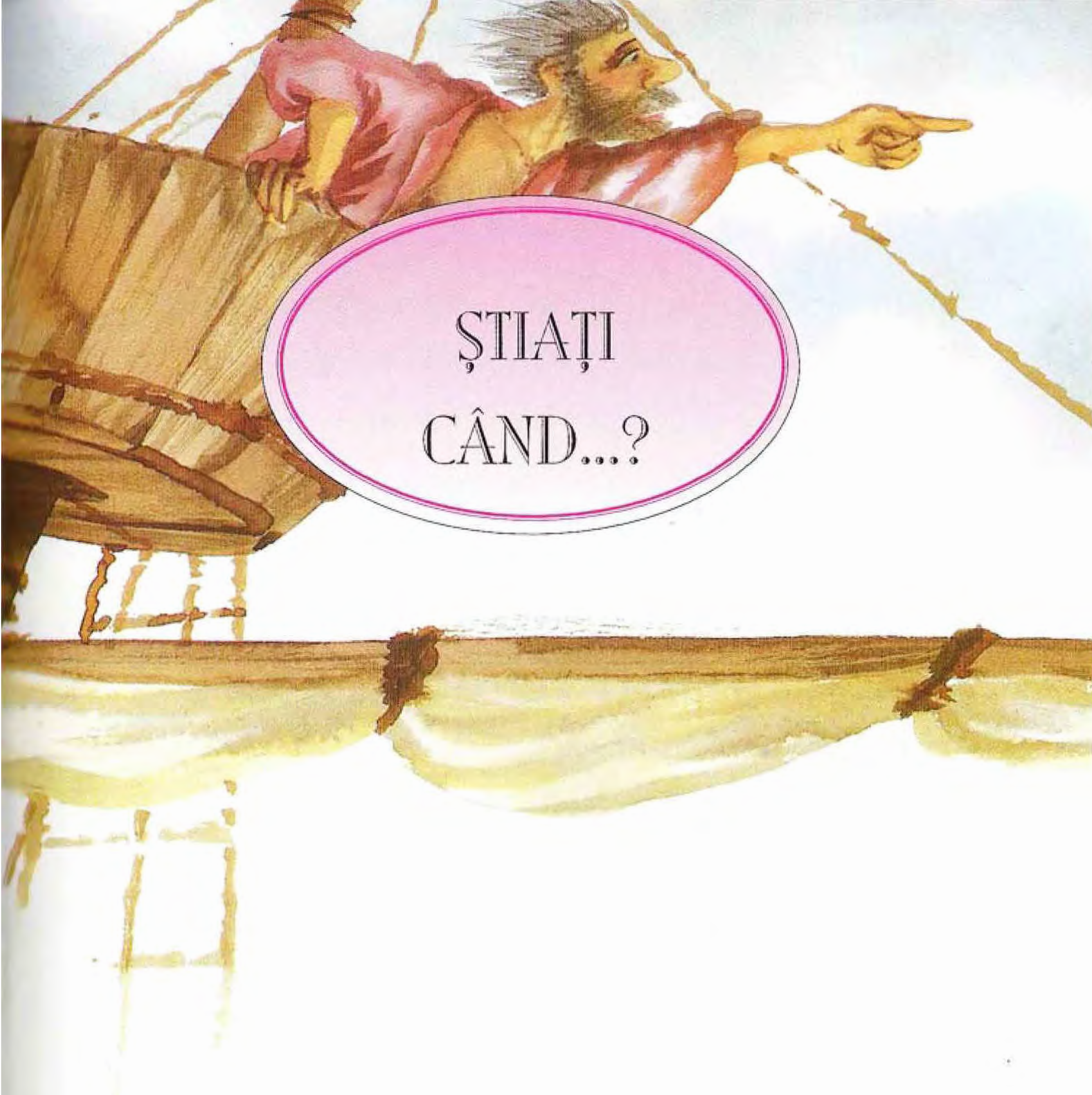

UNDE SUNT *DOMIŞOARELE DE ONOARE?*

Acest tablou al lui Velasquez, care poate fi admirat în Muzeul Prado din Madrid, datează din 1656 şi este un portret colectiv al familiei lui Filip al IV-lea. Ni-l prezintă pe pictor schiţând imaginea regilor în faţa fiicei lor, Margarita. Prinţesa este însoţită de două *meninas* (tinere domnişoare), de diverse slugi şi un câine.

ȘTIAȚI CÂND...?

CÂND A FOST DESCOPERIT PRINCIPIUL LUI ARHIMEDE?

În jurul anului 236 î.H., înțeleptul grec Arhimede a descoperit că, dacă se scufunda într-un vas plin cu apă, corpul său era împins de jos în sus cu o forță egală cu greutatea apei care se vărsa din vas.

Atunci a început să strige: „Eureka!“ („Am găsit!“). Acesta este bine-cunoscutul *principiu al lui Arhimede*.

CÂND A FOST INVENTAT SCRISUL?

În secolul al IV-lea î.H., sumerienii au inventat scrierea cuneiformă. Pe pământ umed se trasau cu un băţ semne ce reprezentau sunete şi care, combinate, formau cuvinte.

CÂND A FOST DESCOPERITĂ NOUA GUINEE?

În 1545, navigatorul spaniol Iñigo Ortiz de Retes a descoperit insula pe care a numit-o Noua Guinee, atunci când se întorcea dintr-o expediţie ce pornise din Noua Spanie, în anul 1541.

CÂND A FOST ENUNȚATĂ LEGEA ATRACȚIEI UNIVERSALE?

La sfârşitul anului 1665, fizicianul, astronomul şi matematicianul englez Isaac Newton a enunţat „Legea Atracţiei Universale“, dar nu a putut confirma exactitatea concluziilor sale până în 1685. În timp ce observa, aşezat sub un arbore, căderea unui măr, şi-a dat seama că exista o forţă de atracţie între toate corpurile, cu atât mai intensă cu cât corpurile sunt mai masive, cum e cazul Soarelui şi al planetelor.

CÂND A FOST DESCOPERIT VACCINUL ÎMPOTRIVA VĂRSATULUI DE VÂNT?

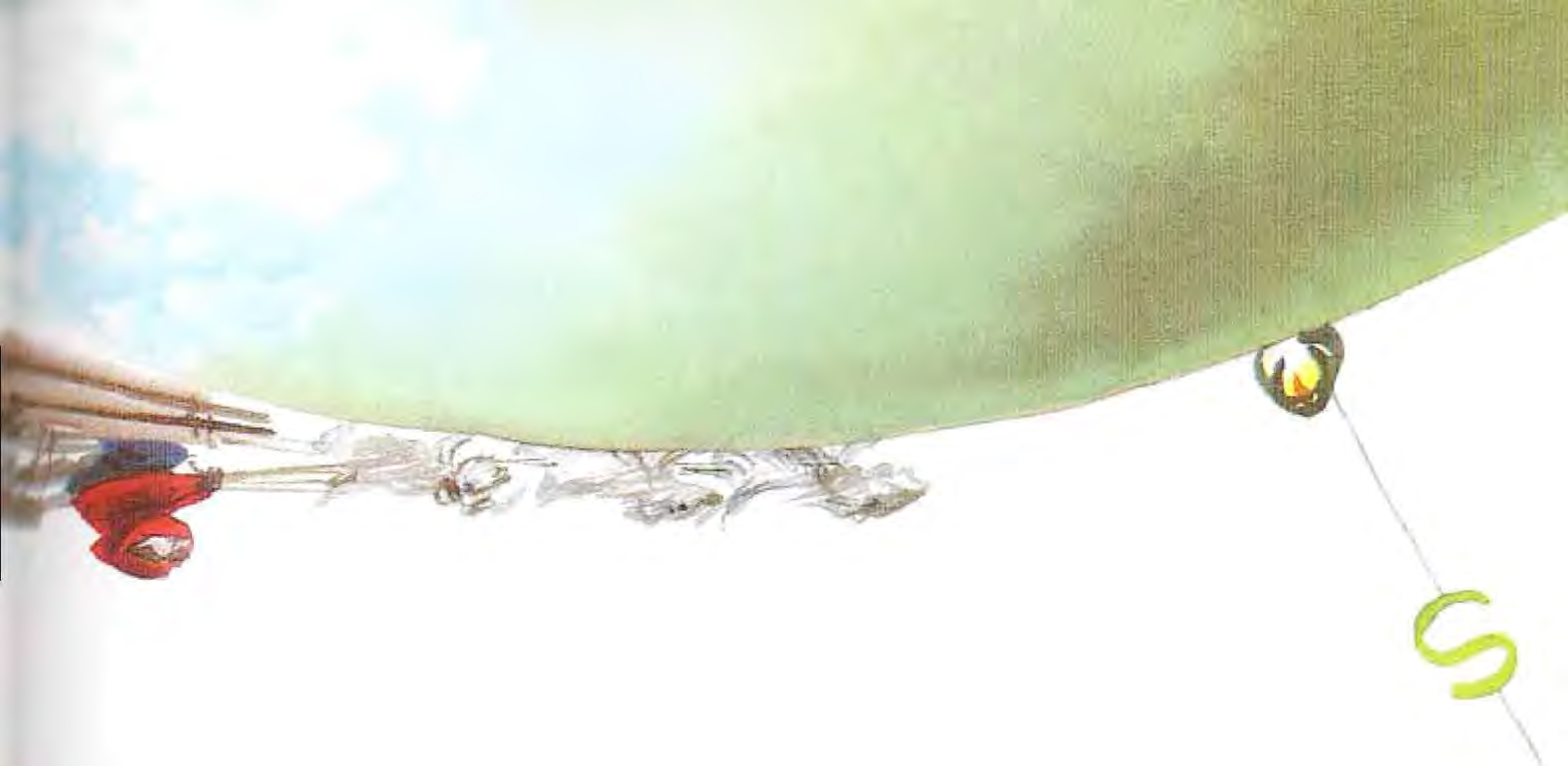
În 1796, medicul englez Edward Jenner a descoperit că tinerele care lucrau în grajduri şi cărora le apăruseră „băşicuţe" pe mâini pentru că atinseseră ugerele vacilor afectate de boala numită variola taurinelor erau imune la epidemiile de vărsat de vânt. În 1796 a demonstrat puterea preventivă a vaccinării prealabile.

CÂND A FOST ATINS POLUL NORD?

Pe 6 aprilie 1909, după trei încercări, exploratorul american Robert Peary, asistentul său, Matthew Henson, şi patru eschimoşi au ajuns la Polul Nord şi au rămas acolo timp de treizeci de ore. Veridicitatea acestei fapte vitejeşti a fost pusă la îndoială de multe ori.

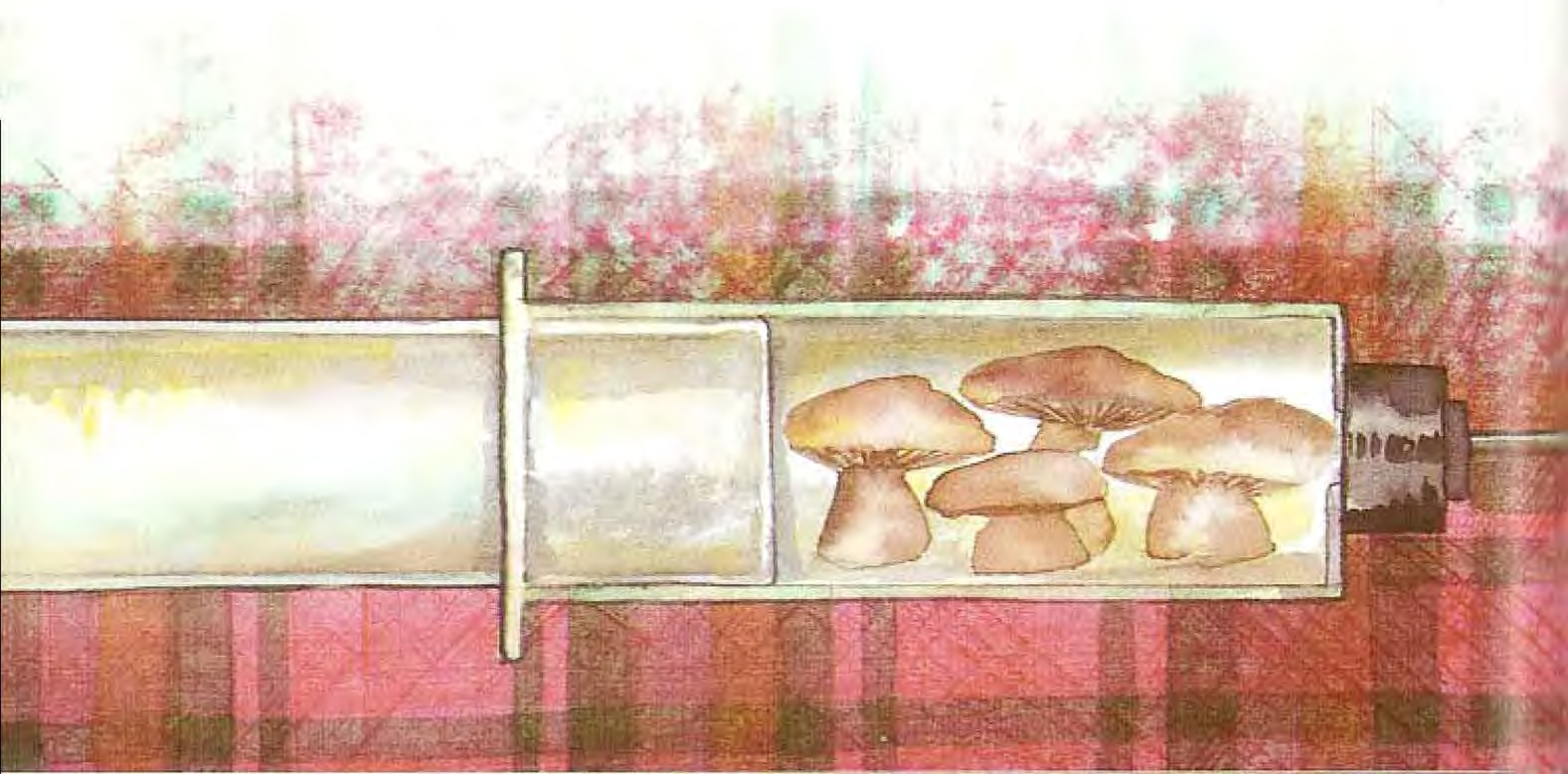
CÂND A FOST ATINS POLUL SUD?

Pe 16 decembrie 1911, exploratorul norvegian Roald Amundsen a ajuns la Polul Sud, cu ajutorul săniilor trase de câini. Mai târziu, în 1926, a reuşit să survoleze Polul într-un balon. A murit în 1928, când încerca să salveze o expediţie pierdută în zona arctică.

CÂND A FOST DESCOPERITĂ PENICILINA?

În 1928, bacteriologul scoţian Alexander Fleming a descoperit penicilina, când mucegaiul a atins din greşeală un experiment pe care acesta tocmai îl desfăşura, distrugând bacteriile.

Această descoperire a făcut posibilă şi fabricarea altor antibiotice, cu ajutorul cărora infecţiile au fost învinse şi s-au evitat multe decese.

CÂND A FOST INVENTATĂ ROATA?

În jurul anului 3500 î.H., în Ur, actualul Irak, s-a inventat roata. Această invenţie a condus la construirea vehiculelor trase de animalele de tracţiune, care transportau greutăţi mult mai mari decât cele pe care oamenii le duceau în spinare sau târâş.

CÂND A FOST DESCOPERITĂ AMERICA?

Pe data de 12 octombrie 1492, navigatorul Cristofor Columb a descoperit America, pe care, datorită climei asemănătoare Spaniei, a botezat-o Noua Spanie. Expediţia pe mare a început în ziua de 3 august în portul din Palos, la bordul caravelelor *Pinta, Nina* şi *Santa Maria*. După o lungă şi grea călătorie, Rodrigo de Triana a strigat „Pământ!" atunci când a zărit o insulă pe care Cristofor Columb a denumit-o San Salvador.

CÂND A APĂRUT CHIRURGIA?

La jumătatea secolului al XVI - lea, medicul francez Ambroise Paré a pus bazele chirurgiei moderne. Iniţierea medicală nu a dobândit-o la vreo facultate, ci ca ucenic de bărbier-chirurg. A practicat chirurgia de război în numeroase campanii militare. Se ştie, însă, că şi egiptenii antici foloseau câteva asemenea practici.

CÂND A TRĂIT MARCO POLO AVENTURA SA DIN ORIENT?

În 1272, navigatorul şi negustorul veneţian Marco Polo a plecat în călătorie spre imperiul mongolilor, unde Kublai Khan (nepotul lui Gingis Han) l-a primit la curtea sa, aflată în actualul Beijing. Călătoria a durat în total 17 ani, în decursul cărora Marco Polo a desfăşurat misiuni diplomatice pentru Khan şi i-a ţinut companie cu poveştile sale despre Occident.

CÂND S-A FĂCUT PRIMA CĂLĂTORIE ÎN JURUL LUMII?

Pe 10 august 1519, Fernando Magellan şi-a început celebra călătorie pe mare cu cinci corăbii şi 265 de marinari. Magellan a murit în timpul călătoriei (într-o luptă între triburi), însă 18 dintre oamenii săi, conduşi de Juan Sebastian Elcano, la bordul vasului *Victoria,* s-au întors epuizaţi la Sanlúcar de Barrameda pe 9 septembrie 1522, după ce făcuseră ocolul Pământului, pentru prima dată în istorie.

CÂND S-A ÎNFIINȚAT CRUCEA ROȘIE?

În 1863, bancherul şi scriitorul elveţian Jean-Henri Dunant, impresionat de abandonarea luptătorilor răniţi în bătălia de la Solferino, a solicitat pentru ei un tratat umanitar şi a reuşit, un an mai târziu, să facă posibilă semnarea Convenţiei de la Geneva, care aproba existenţa acestei societăţi de binefacere, numită Crucea Roşie.

CÂND A AJUNS OMUL PE LUNĂ?

În ziua de 20 iulie 1969, la ora 3 şi 56 de minute, comandantul Armstrong a coborât din modulul lunar al navetei Apolo XI, în care călătorise alături de colegul său Aldrin, de la Cape Canaveral până pe Lună.

Acest eveniment istoric a fost urmărit, în direct, prin intermediul televiziunii, de către sute de milioane de persoane.

CÂND S-A REALIZAT PRIMUL TRANSPLANT DE INIMĂ?

Pe data de 3 decembrie 1967, cardiologul sud-african Christian Barnard a implantat pacientului Louis Washkanski inima unei tinere moarte într-un accident. Operaţia a fost un succes, dar pacientul a murit după 18 zile.

Barnard a reîncercat operaţia în anul următor şi, de această dată, transplantul a ţinut pacientul în viaţă timp de 19 luni şi jumătate.

CÂND A CĂZUT ZIDUL DIN BERLIN?

În 1989 a fost demolat zidul care împărțea, din 1961, orașul Berlin în două părți: una comunistă, în est, și alta capitalistă, în vest.

Cele două jumătăți din Germania s-au unit, din punct de vedere politic, în octombrie 1990, după un neașteptat colaps al regimului comunist, care a culminat cu dezintegrarea Uniunii Sovietice.

CÂND A AVUT LOC PRIMUL VOIAJ AERIAN?

Pe 21 noiembrie 1783, fizicianul francez Jean François Pilâtre de Rozier, împreună cu marchizul D'Arlandes, în prezenţa regelui Ludovic al XVI-lea şi a întregii sale Curţi, s-a ridicat la o înălţime de 1000 de metri şi a traversat cerul Parisului timp de 20 de minute, într-un balon cu aer cald.

CÂND AU FOST RELUATE JOCURILE OLIMPICE?

În 1894, baronul de Coubertin a reuşit, după numeroase eforturi, să determine constituirea „Comitetului pentru Reluarea Jocurilor Olimpice“, jocuri ce au avut loc doi ani mai târziu în Atena datorită donaţiei făcute de bancherul grec Averoff pentru restaurarea stadionului.

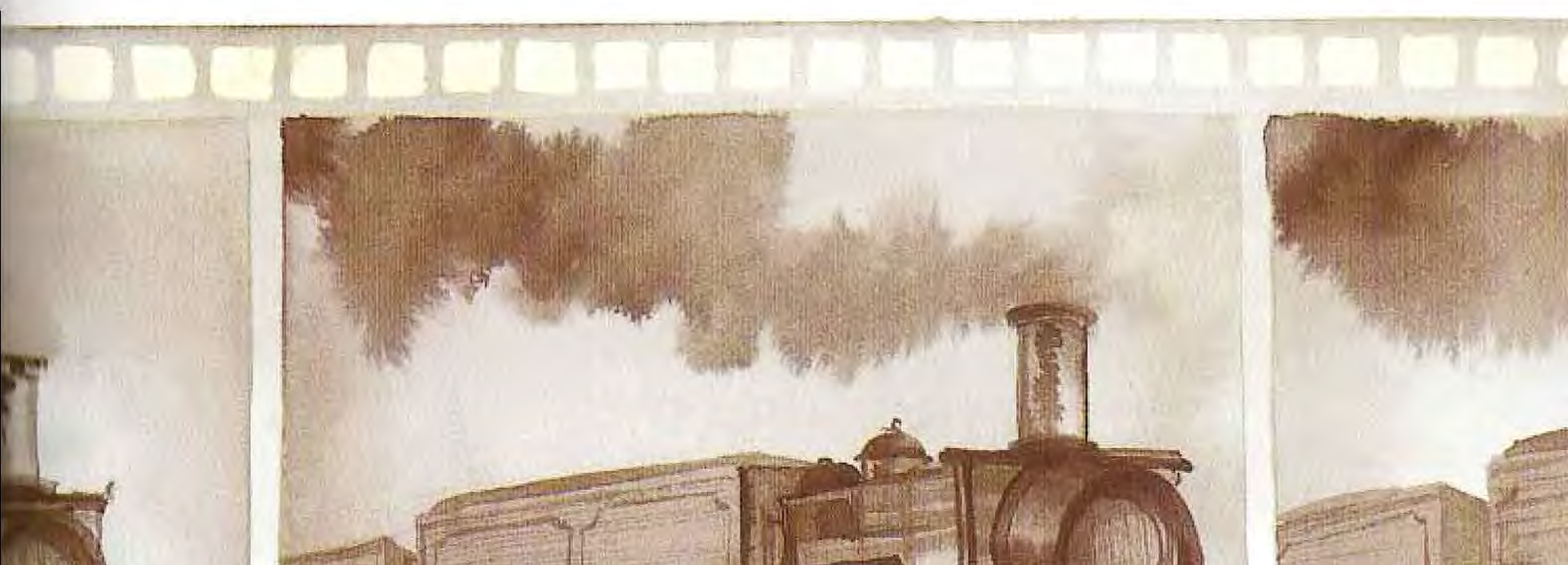

CÂND S-A FĂCUT PRIMA SĂRITURĂ CU PARAŞUTA?

Pe 22 octombrie 1797, francezul André Jacques Garnerin a sărit pentru prima dată cu paraşuta dintr-un balon aflat la 1000 de metri şi a aterizat în parcul Monceau. Totuşi, prima săritură cu paraşuta a fost realizată de către alt francez, pe nume Lenormand, însă de pe un turn. Ideea paraşutei i se atribuie în trecut lui Leonardo da Vinci.

CINE A INVENTAT CINEMATOGRAFIA?

În 1894, după mulţi ani de studiu, fraţii Lumière, din Franţa, au inventat cinematograful: camera video şi proiectorul. Prima proiecţie a avut loc pe 28 decembrie 1895 şi unul dintre filmele proiectate a fost *Sosirea trenului*, regizat de Louis Jean Lumière.

CÂND A ÎNVĂȚAT OMUL SĂ FACĂ FOCUL?

Există dovezi referitoare la faptul că, acum 400.000 de ani, strămoşii noştri puteau să aprindă focul, probabil prin frecarea lemnelor uscate. S-au descoperit urme ale acestei activităţi în Franţa, Ungaria şi China.

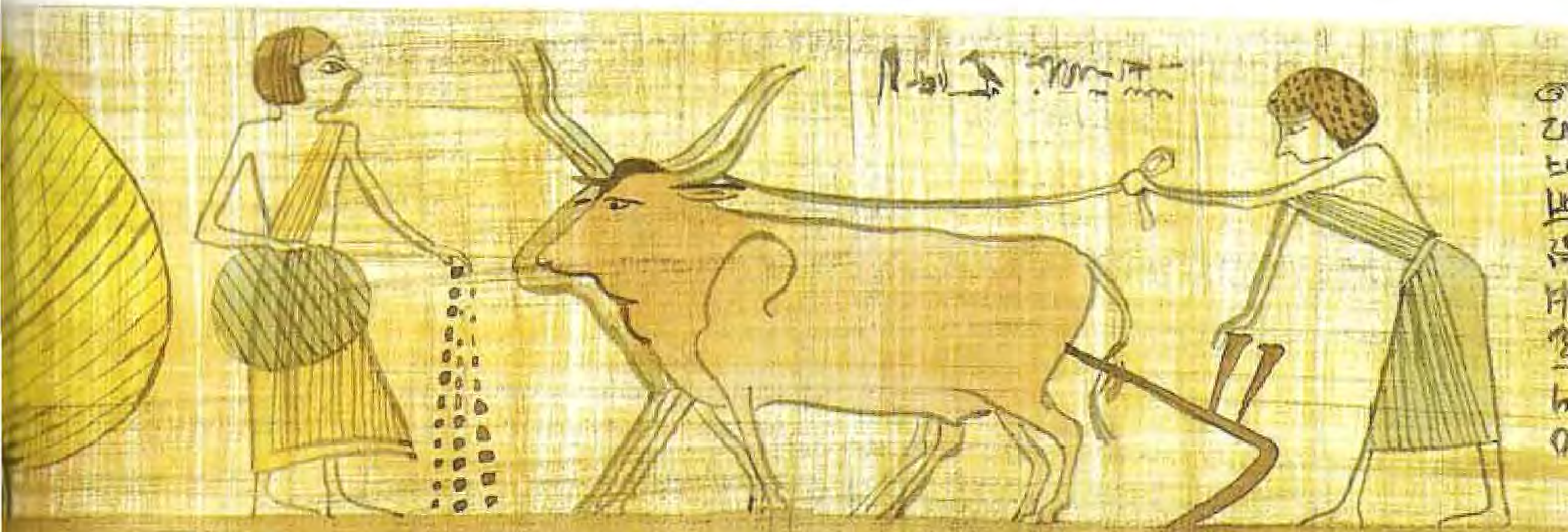
Oamenii cunoşteau şi foloseau deja focul în epocile anterioare, dar nu erau capabili să-l aprindă, astfel că îl păstrau cu grijă, cu ajutorul jăraticului, care rămânea în urma incendiilor produse în mod natural, cum ar fi cele cauzate de fulgere.

CÂND A FOST FOLOSIT PENTRU PRIMA DATĂ PLUGUL?

Din anul 3500 î.H. plugul a fost folosit în Mesopotamia şi a constituit una dintre invenţiile cele mai importante pentru agricultură.

Agricultorii egipteni utilizau plugul uşor, care avea margine de lemn, un mâner pentru a fi împins şi era tras de boi. Mai târziu a fost mai uşor de folosit, deoarece i s-au adăugat roţi.

CÂND S-A INVENTAT PRAFUL DE PUŞCĂ?

În secolul al IX-lea, înţelepţii chinezi au inventat praful de puşcă („pulberea neagră“) şi, la scurt timp după aceea, i-au descoperit multiple aplicaţii. Astfel, au fabricat artificiile destinate ceremoniilor religioase şi, mai târziu, au folosit pulberea în războaie.

CÂND A APĂRUT ROATA OLARULUI?

În jurul anului
7000 î.H., roata olarului
era folosită în Asia Mică.

Mai târziu,
Vitruvius,
însemnat arhitect
roman care a trăit în
secolul I d.H.,
a răspândit-o în întreaga lume ca unealtă.

Roata olarului, şi mai ales corespondentul
său din ansamblul vehiculelor de
transport, roata, au fost decisive în
progresul tehnic al umanităţii.

CÂND S-A INVENTAT ASPIRINA?

În 1893, chimistul german Felix Hoffman a inventat aspirina, pentru a încerca să-i aline reumatismul tatălui său.

Dar grecii foloseau deja pentru îndepărtarea febrei şi a durerilor acidul acetil-salicilic, pe care îl extrăgeau din scoarţa de salcie.

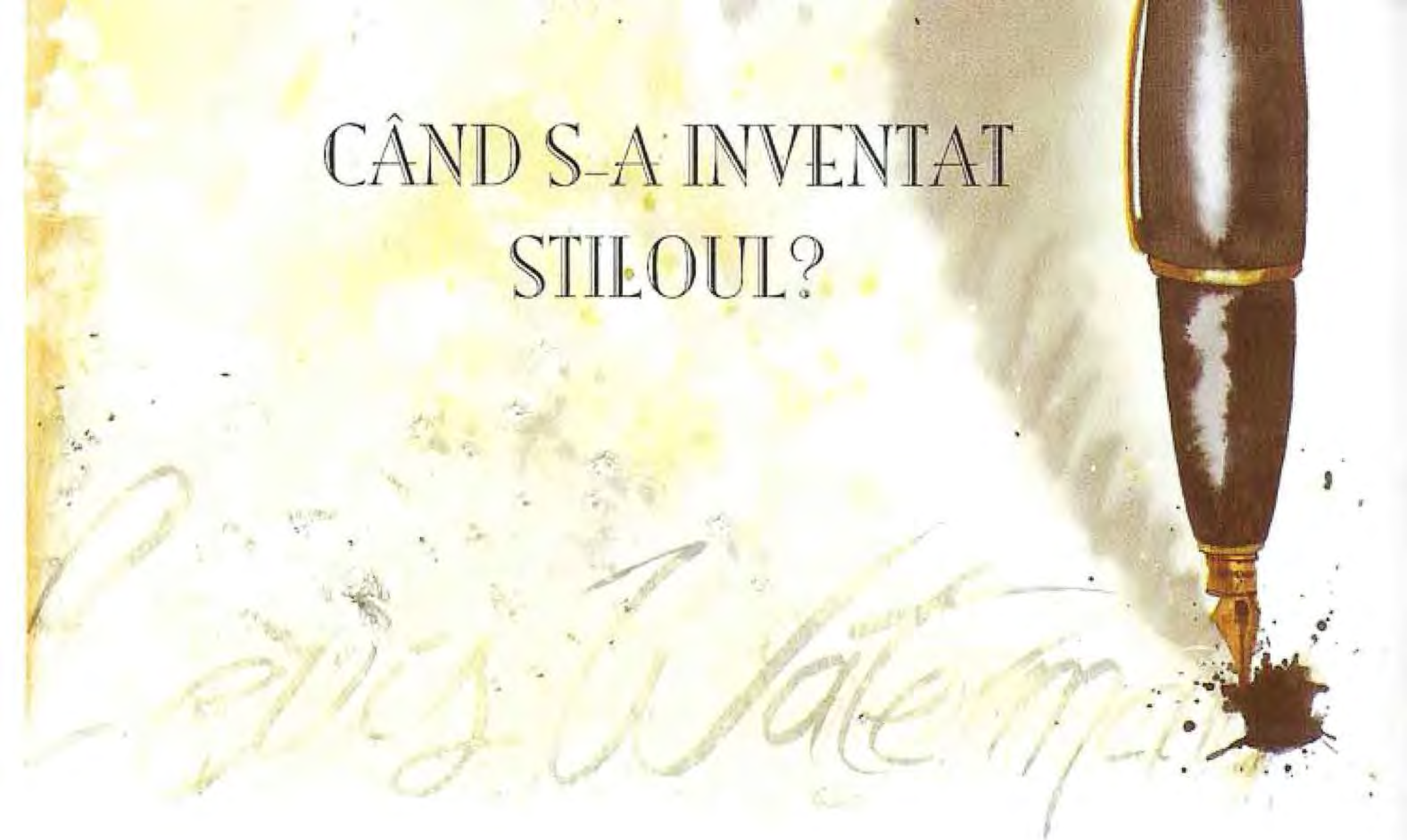
CÂND S-A INVENTAT GUMA DE MESTECAT?

În 1882, nord-americanul Thomas Adams a fabricat guma de mestecat (chewing gum), bazându-se pe o reţetă a indienilor maya.

Guma de mestecat este fabricată din latex, care provine din arborele Sappodilla.

CÂND S-A INVENTAT STILOUL?

În 1884, Lewis Waterman a inventat primul stilou. Datorită lui, a devenit posibilă scrierea fără a mai fi nevoie să se înmoaie mereu peniţa de scris în cerneală. Cerneala se afla într-un tub din interiorul stiloului şi trecea prin peniţă, până ajungea pe suprafaţa hârtiei.

CÂND S-A INVENTAT CUPTORUL CU MICROUNDE?

Cuptorul cu microunde s-a inventat în anul 1946, iar în prezent a devenit indispensabil în aproape toate casele. Cuptorul cu microunde încălzeşte mâncarea în câteva minute, razele de energie penetrând mâncarea până la o adâncime de 3,5-4 cm. Recipientele care se folosesc nu trebuie să fie din metal.

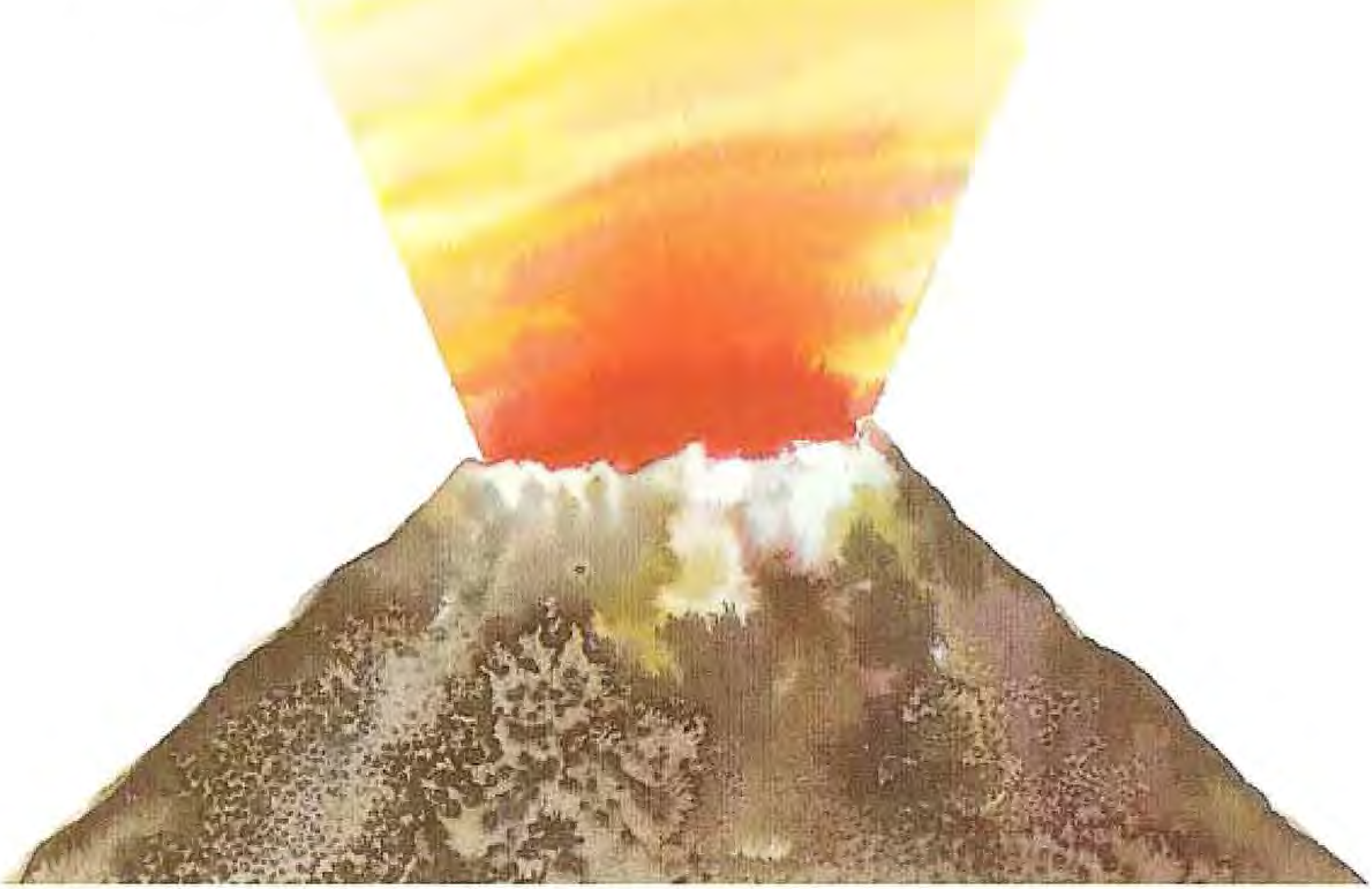
CÂND S-A INVENTAT AEROPLANUL?

În 1903, americanii Wilbur şi Orville Wright, cunoscuţi ca fraţii Wright, au reuşit să zboare cu primul aeroplan propulsat de un motor pe benzină, aeroplan pe care l-au numit *Flyer*, şi cu care au zburat pe o distanţă de 800 de metri. Apoi, încet-încet, l-au perfecţionat şi au reuşit să zboare pe distanţe mult mai mari.

CÂND A ERUPT VULCANUL NEVADO DEL RUIZ?

Pe 13 noiembrie 1985, erupţia repetată a vulcanului Nevado del Ruiz, din Columbia, a îngropat oraşul Armero sub o avalanşă de lavă, cenuşă şi roci. 25.000 de persoane au fost date dispărute, 60.000 au rămas fără case şi alte mii au fost rănite.

CÂND A APĂRUT CIUMA NEAGRĂ?

În decembrie 1347, ciuma neagră a apărut în Sicilia, în porturile din Italia şi în Marsilia, răspândindu-se rapid în toată Europa şi Asia.

Această teribilă boală, al cărei nume se datorează petelor închise care apăreau pe pielea celor bolnavi, se transmitea prin ciupiturile puricilor infectaţi.

Milioane de persoane au murit până în anul 1350. Europa a pierdut o treime din populaţia sa şi s-au produs modificări ireversibile în societatea medievală.

CÂND A FOST ÎNVINSĂ „ARMATA INVINCIBILĂ“?

În 1588, Filip al II-lea, regele Spaniei, a trimis această flotă puternică sub conducerea ducelui de Medina Sidonia pentru a invada Insulele Britanice. Britanicii au răspuns cu o flotă mai puţin numeroasă, dar mai bine pregătită, care, susţinută şi de vremea capricioasă din Marea Nordului, a distrus „Armata Invincibilă“. Spania a pierdut 20.000 de oameni.

CÂND A SUFERIT PARISUL O FOAMETE TERIBILĂ?

În anul 1590, Henric al IV-lea a asediat Parisul timp de trei luni. Proviziile, puţine în acele timpuri, s-au epuizat rapid. Oamenii au sacrificat cai, câini, pisici, şobolani... pentru a-i mânca, şi au ajuns chiar la canibalism. Numărul victimelor foametei s-a ridicat până la 13.000. O armată spaniolă, condusă de Alejandro Farnesio, l-a obligat pe Henric al IV-lea să ridice asediul Parisului.

CÂND S-A PRODUS MAREA CIUMĂ DIN LONDRA?

În 1665, oraşul Londra a fost afectat de o boală teribilă, care a pus capăt vieţilor a o sută de mii de persoane: ciuma. Infecţia era produsă de bacteria care, timp de multe secole, decimase populaţia Europei, dar care a apărut în Londra într-o formă mult mai gravă.

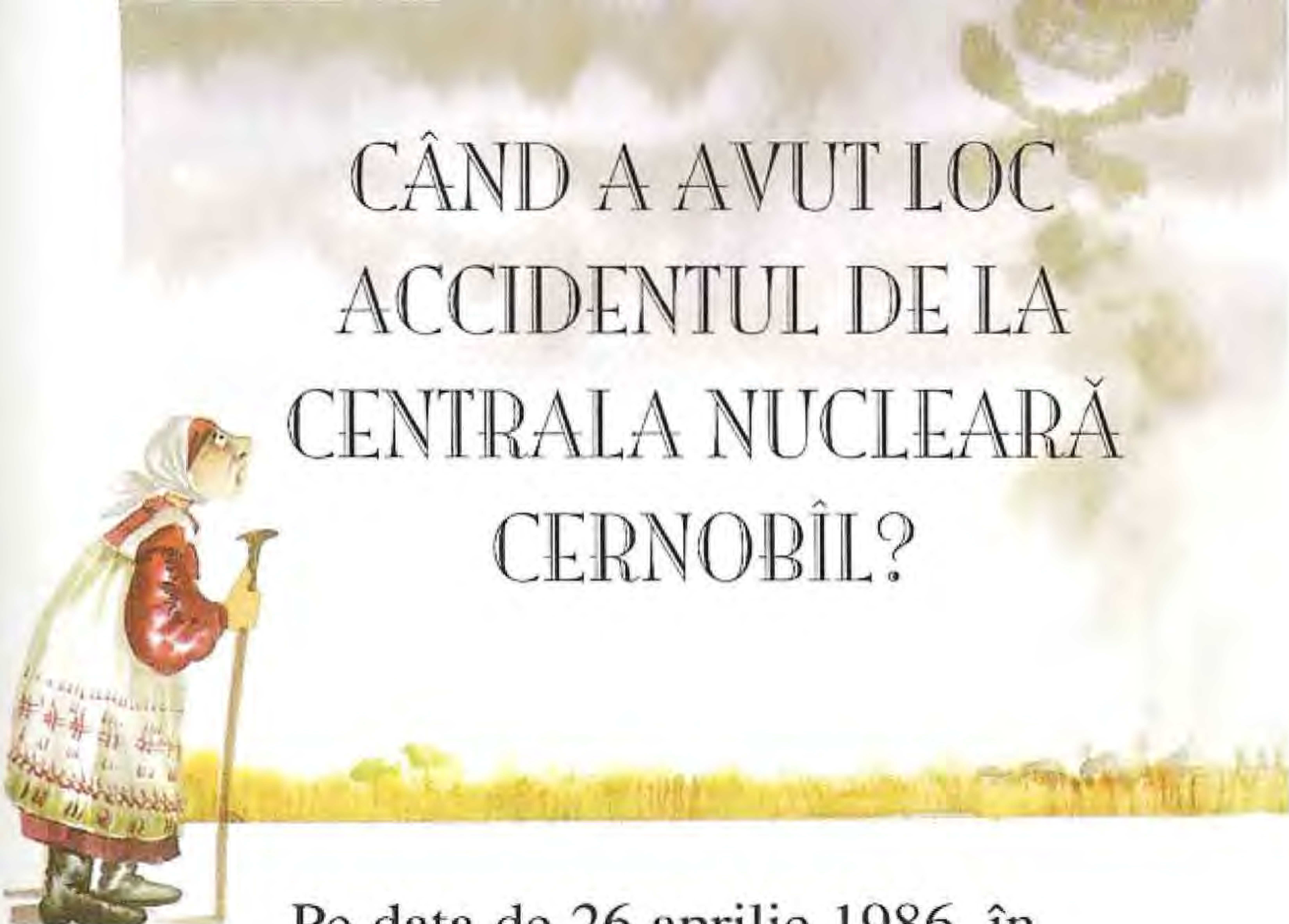
Provenea din Olanda şi a ajuns în Anglia prin puricii care infectau şobolanii de pe vapoare, deşi se încercase o evitare a bolii prin interzicerea comerţului cu această ţară.

CÂND S-A SCUFUNDAT TITANICUL?

Pe data de 15 aprilie 1912, *Titanicul*, faimosul transatlantic englez, s-a ciocnit cu un aisberg în timp ce îşi desfăşura călătoria de inaugurare între Anglia şi New York. Şi-au pierdut viaţa 1513 persoane din cei 2224 de pasageri şi marinari, drept consecinţă a operaţiunilor precare de salvare.

CÂND A AVUT LOC ACCIDENTUL DE LA CENTRALA NUCLEARĂ CERNOBÎL?

Pe data de 26 aprilie 1986, în Cernobîl, Ucraina, un reactor a rămas fără răcire, învelitoarea protectoare s-a prăbuşit, iar substanţele poluante radioactive s-au împrăştiat în aer. Au murit sute de persoane în accident şi mai mult de o sută de mii au fost evacuate imediat. Nu s-au putut aprecia efectele negative asupra populaţiei decât mulţi ani mai târziu, prin bolile care s-au declanşat ulterior.

CÂND S-A PRODUS MAREA CRIZĂ ECONOMICĂ?

În 1929, bursa din New York s-a prăbuşit, ducând la o mare criză economică şi o sărăcie în masă. În 1932 a fost necesară deschiderea unor cantine de binefacere, din cauza faptului că deja peste douăsprezece milioane de persoane din Statele Unite rămăseseră fără serviciu şi nu aveau nici un mijloc de subzistenţă.

CÂND S-A DEZMEMBRAT UNIUNEA SOVIETICĂ?

La sfârşitul anilor ’80, Uniunea Sovietică a devenit incapabilă să se menţină ca mare putere politică, fiind încolţită din toate părţile de către statele occidentale dezvoltate. Liderul sovietic Mihail Gorbaciov a fost obligat să demisioneze, iar URSS s-a dezmembrat, în 1991, împărţindu-se în mai multe republici.

CÂND A AVUT LOC RĂZBOIUL DIN VIETNAM?

În 1954, Vietnamul de Nord, putere comunistă, a încercat să anexeze prin forţă Vietnamul de Sud, non-comunist. Ceea ce iniţial a fost un război civil, s-a transformat ulterior într-un conflict internaţional, din cauza intervenţiei Statelor Unite ale Americii.

În 1973, după multe înfrângeri şi peste 50.000 de soldaţi morţi, Statele Unite ale Americii s-au retras.

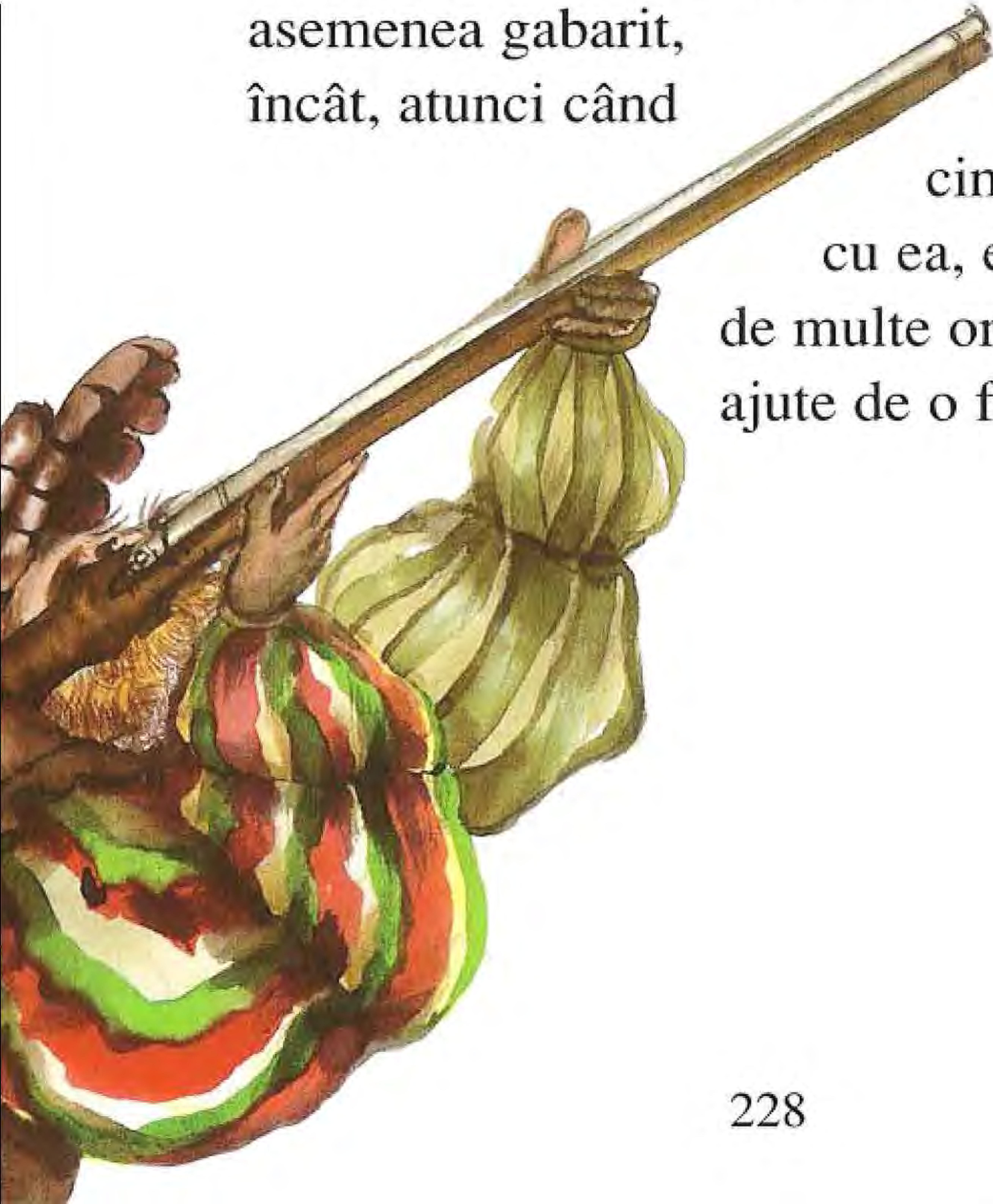
CÂND S-AU INVENTAT APARATELE AUTOMATE DE MULS ?

În 1880 au apărut primele maşini de muls automate care, însă, ca şi maşinile de muls manuale din trecut, erau dureroase pentru vaci. În 1895, scoţianul Alexander Shields a inventat un aparat mai comod, bazat pe imitarea suptului unui viţel.

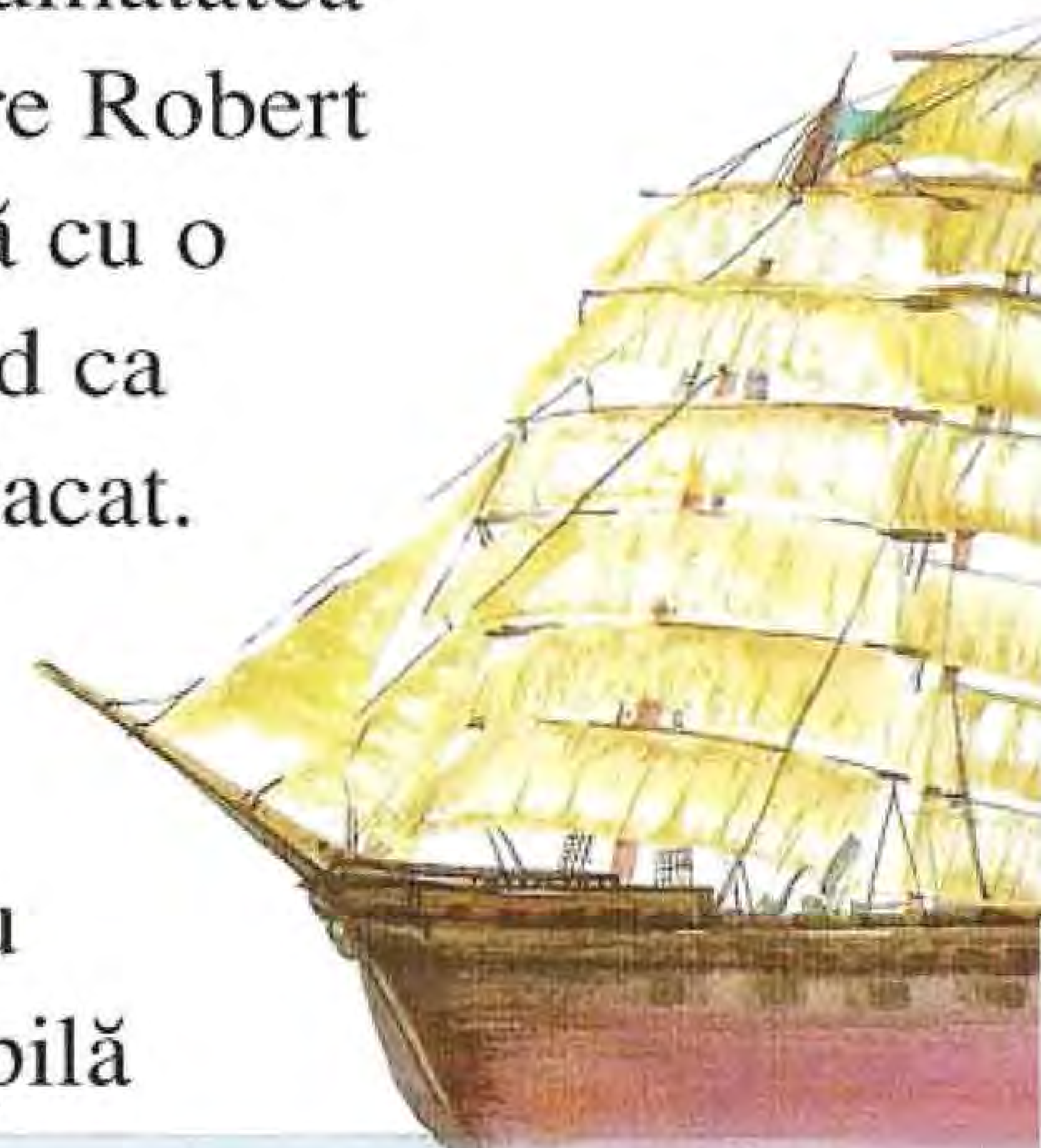
CÂND S-A INVENTAT ARCHEBUZA?

În secolul al XV-lea a început să fie folosită ca armă portabilă. Era un tip de puşcă mai mare, grea şi primitivă, care se reîncărca pe gură şi avea un asemenea gabarit, încât, atunci când cineva trăgea cu ea, era nevoie, de multe ori, să se ajute de o furcă.

CÂND S-A INVENTAT TORPILA?

Torpila a fost inventată la jumătatea secolului al XIX-lea de către Robert Whitehead şi este prevăzută cu o încărcătură explozivă, având ca scop scufundarea vasului atacat.

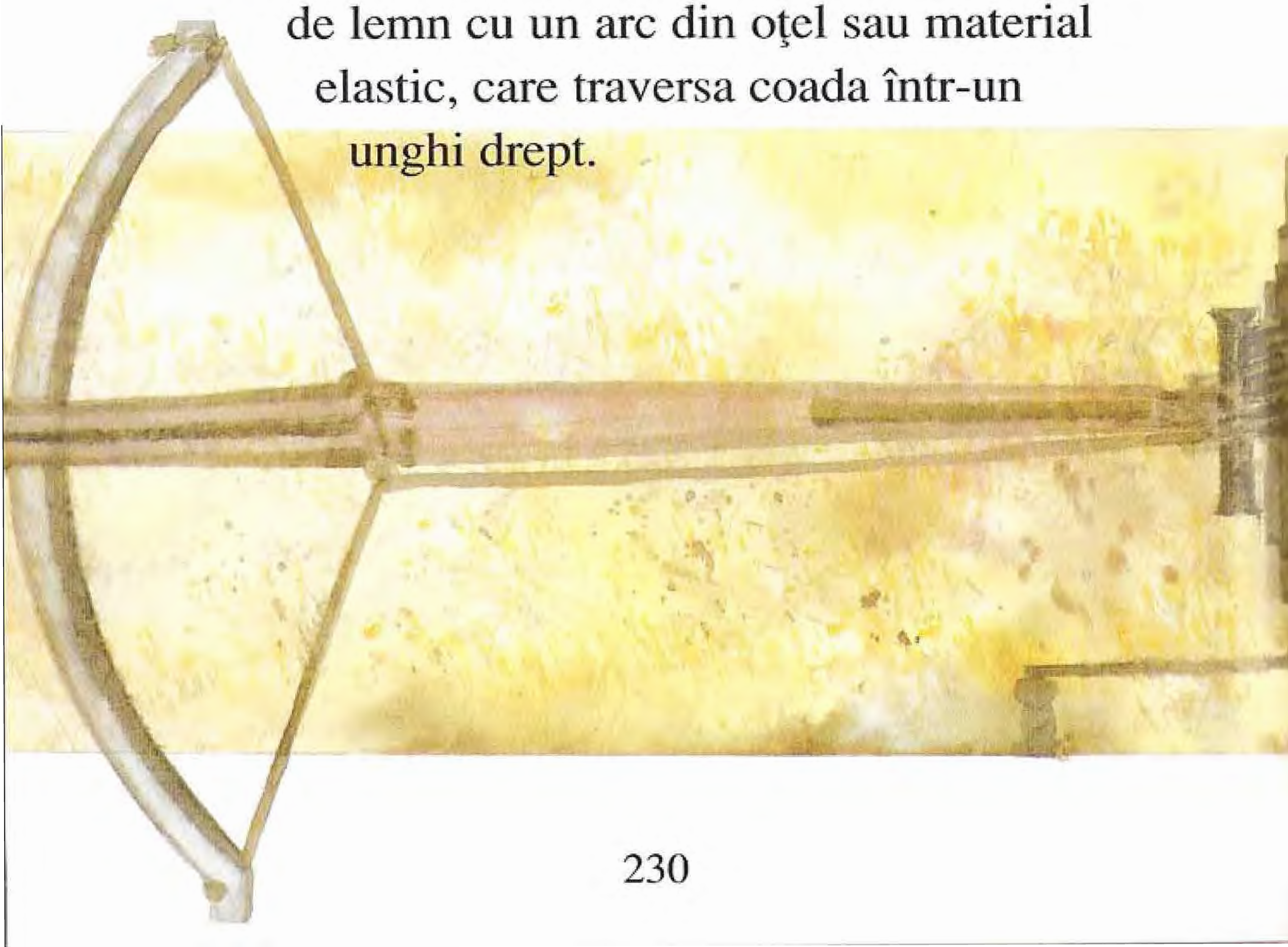
Torpilele pot fi propulsate cu aer comprimat, cu un motor cu ardere internă, sau prin electricitate. Prima torpilă

folosită într-o luptă a fost lansată în 1877 de către fregata engleză *Shah* pentru a scufunda blindatul peruan *Huáscar*, dar nu a fost nimerită ţinta...

CÂND S-A INVENTAT ARBALETA?

În secolul al XIII-lea arbaleta s-a răspândit prin Europa, deşi era deja cunoscută de către romani. A fost utilizată în război şi pentru vânătoare. Arbaletele erau arme puternice, însă lente în ceea ce priveşte reîncărcarea. Erau formate dintr-o coadă de lemn cu un arc din oţel sau material elastic, care traversa coada într-un unghi drept.

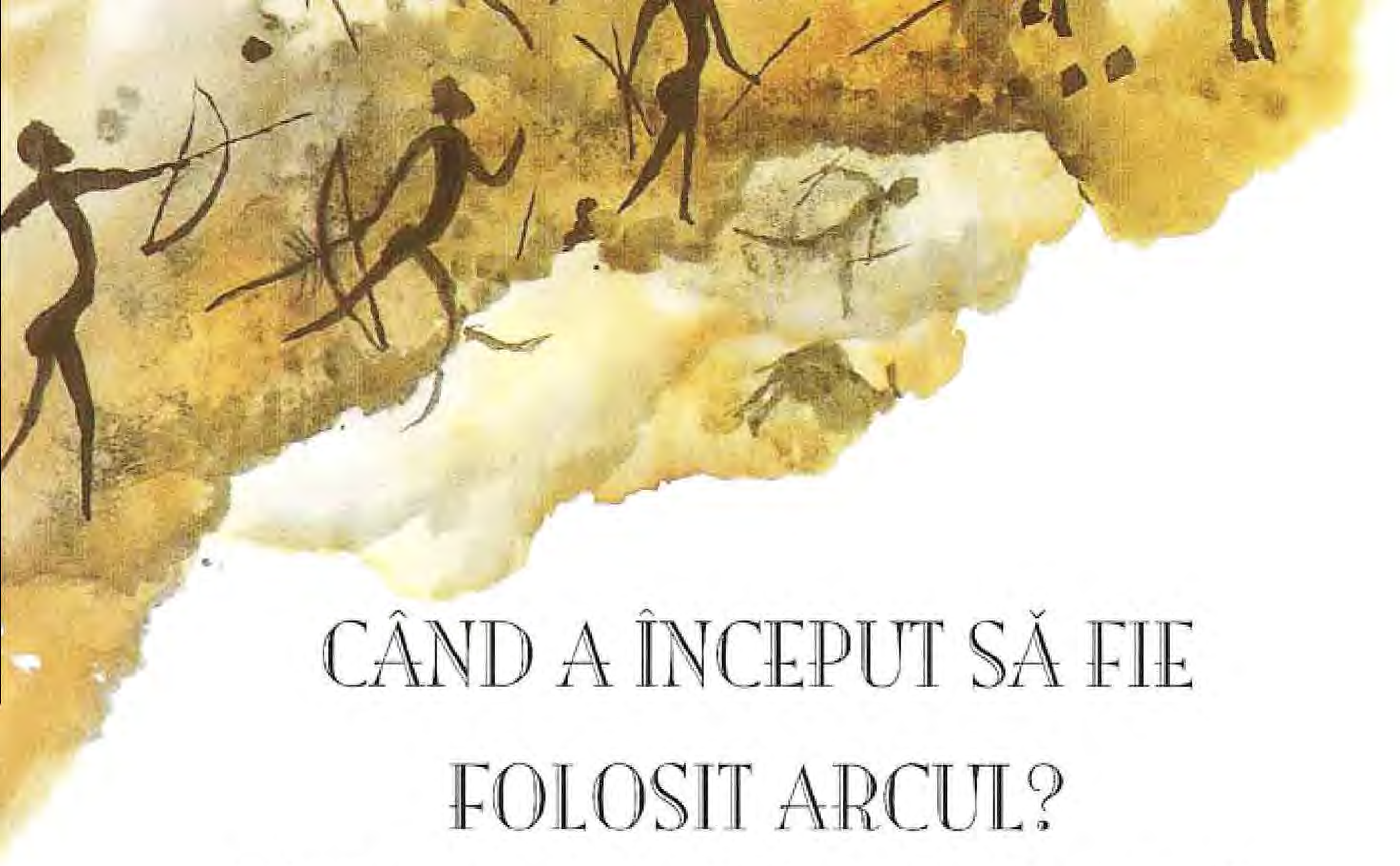

CÂND S-A INVENTAT SPADA?

Spada se trage, probabil, din arma cea mai simplă: băţul. Aztecii foloseau spade de lemn cu piese ascuţite de silex încrustate pe margine.

Spada de metal, cupru sau bronz, a apărut în Egipt, cu 4000 de ani în urmă. Odată cu descoperirea fierului, acum 2700 de ani, spada a început să fie fabricată din acest metal mai rezistent, mai ales în varianta sa, oţelul.

CÂND A ÎNCEPUT SĂ FIE FOLOSIT ARCUL?

Vânătoarea cu arcul şi săgeata datează din paleolitic în Europa, Asia şi Africa. Folosirea arcului s-a extins până în neolitic, cam acum 30.000 de ani.

Perfecţionarea cea mai importantă a apărut prin anul 700 î.H. şi a fost reprezentată de arcul compus (fabricat din lemn, tendon şi os) şi de modul deja cunoscut de a încorda sfoara cu mâna, şi nu cu degetul mic sau arătător, care nu permiteau exercitarea unei forţe suficiente.

CÂND A APĂRUT BOMBA?

În secolul al XVI-lea a apărut versiunea primitivă a bombei de artilerie. Era o grenadă sferică din fier, umplută cu praf de puşcă. În prezent, există mai multe tipuri de bombe: incendiare, demolatoare, perforatoare şi de fragmentare, cu şrapnel sau alice, foarte mult folosite în Primul Război Mondial. Mintea omului a fost întotdeauna foarte inventivă în ceea ce priveşte provocarea răului şi a morţii...

CÂND A FOST INVENTAT TUNUL?

Tunul, ca şi pulberea, este o invenţie chinezească, dar şi-a dezvoltat formidabila putere în Europa, începând cu secolul al XIV-lea.

Zidurile de apărare medievale erau uşor de distrus prin loviturile repetate ale tunurilor, care, deşi se găseau în forma lor primitivă, aveau destulă eficacitate. Din acest motiv, începând cu secolul al XVI-lea, arhitectura militară a schimbat radical configuraţia fortăreţelor şi a zidurilor de apărare.

CÂND A FOST INVENTATĂ ȚEAVA DE SUFLAT SĂGEȚI?

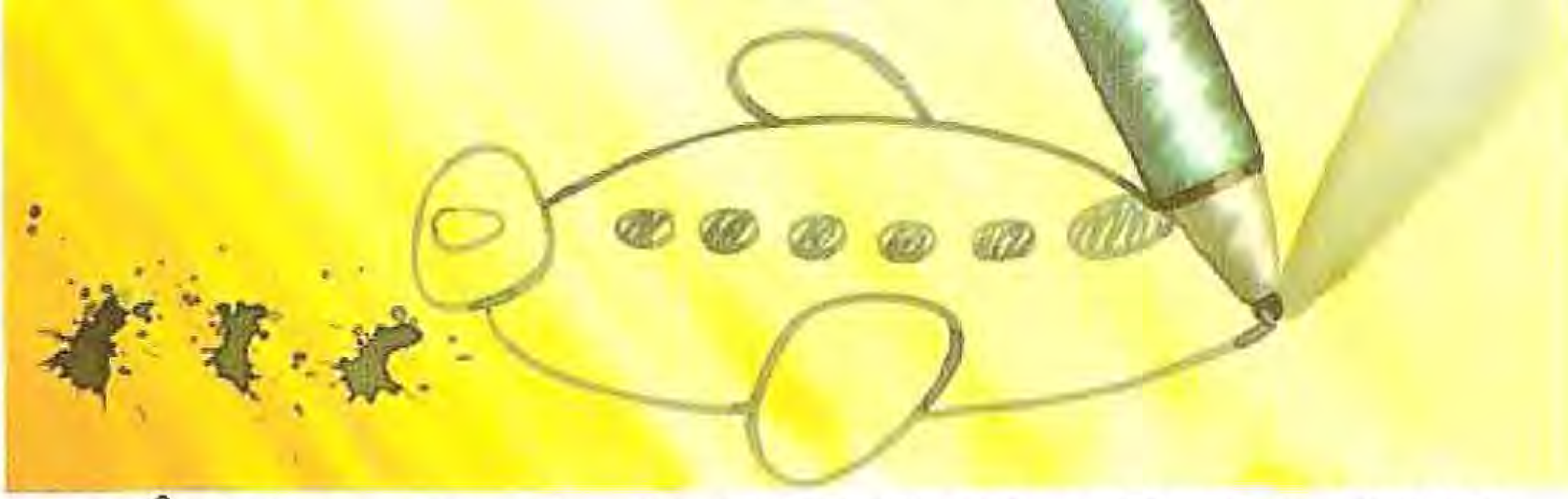
În secolul al XII-lea, arabii o utilizau împotriva cruciaţilor lui San Juan de Acre. Totuşi, ţeava a fost o armă utilizată în război şi la vânătoare de către popoarele indigene americane şi asiatice. De asemenea, a fost întrebuinţată şi în Europa medievală.

CÂND S-A INVENTAT FLINTA?

În secolul al XIX-lea, flinta a reprezentat arma preferată a războinicilor, contrabandiştilor şi jefuitorilor din Spania.

Era o armă de foc destul de scurtă şi de calibru mai mare decât puşca obişnuită, cu efecte devastatoare la o distanţă mică, având trăgaci cu scântei sau piston, şi gura în formă de clopot.

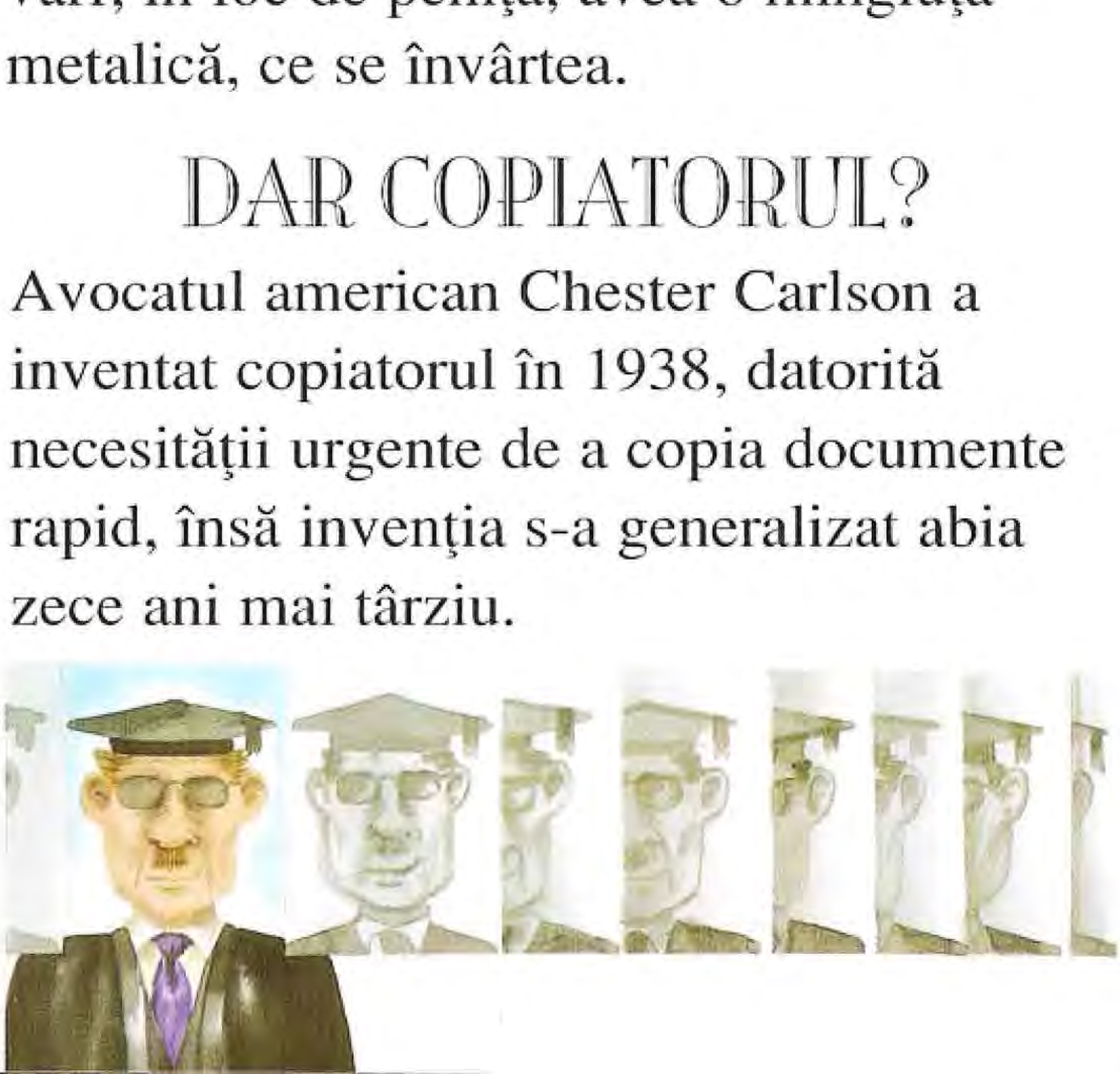

CÂND S-A INVENTAT PIXUL CU PASTĂ?

Pixul cu pastă a fost inventat în 1938, de către fraţii Ladislas şi Georg Biro. Era un instrument de scris care avea în interiorul său un tub cu cerneală specială, iar în vârf, în loc de peniţă, avea o mingiuţă metalică, ce se învârtea.

DAR COPIATORUL?

Avocatul american Chester Carlson a inventat copiatorul în 1938, datorită necesităţii urgente de a copia documente rapid, însă invenţia s-a generalizat abia zece ani mai târziu.

CÂND A APĂRUT ORTOPEDIA?

În 1714, chirurgul francez Nicolas Andry a introdus acest termen într-un tratat în care descria arta de a corecta sau a evita deformările corporale, prin intermediul anumitor aparate speciale, sau prin chirurgie. Aparatele ortopedice şi tehnicile chirurgicale ale ortopediei au cunoscut un mare progres în secolul al XIX-lea şi continuă să fie perfecţionate şi în prezent.

CÂND A CIRCULAT PRIMUL METROU?

În ianuarie 1863 a fost inaugurat, la Londra, primul metrou (cale ferată subterană). Funcţiona pe baza locomotivei cu abur şi, în primul an de utilizare, a reuşit să transporte peste 9 milioane de persoane. În iulie 1890, un metrou asemănător a apărut în Paris, iar în 1919, în Madrid.

CÂND A FOST CONSTRUIT PRIMUL ZGÂRIE-NORI?

La jumătatea secolului al XIX-lea a început fabricarea ieftină şi în cantităţi însemnate a oţelului. George Fuller, un inginer din Statele Unite, a demarat construcţia de clădiri cu o structură formată din grinzi de oţel nituite.

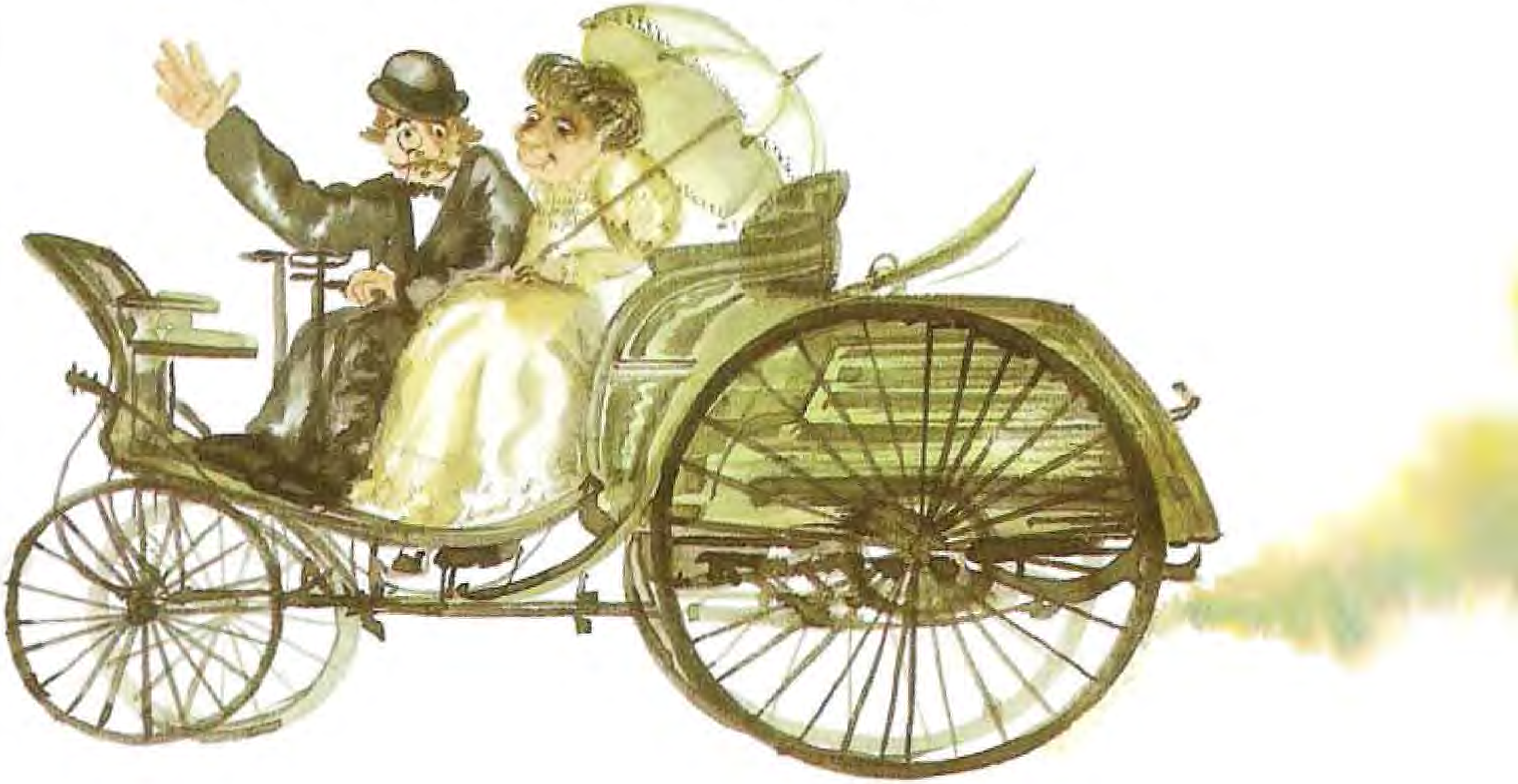
Prima clădire de acest fel a fost ridicată în Chicago, în 1889, având doar 13 etaje.

Probabil că cel mai cunoscut zgârie-nori al lui Fuller este *Flatiron*, ridicat în 1902 în New York. Dar în 1932 s-a construit clădirea emblemă a New York-ului, *Empire State Building*, care are 448 metri înălţime şi 102 etaje.

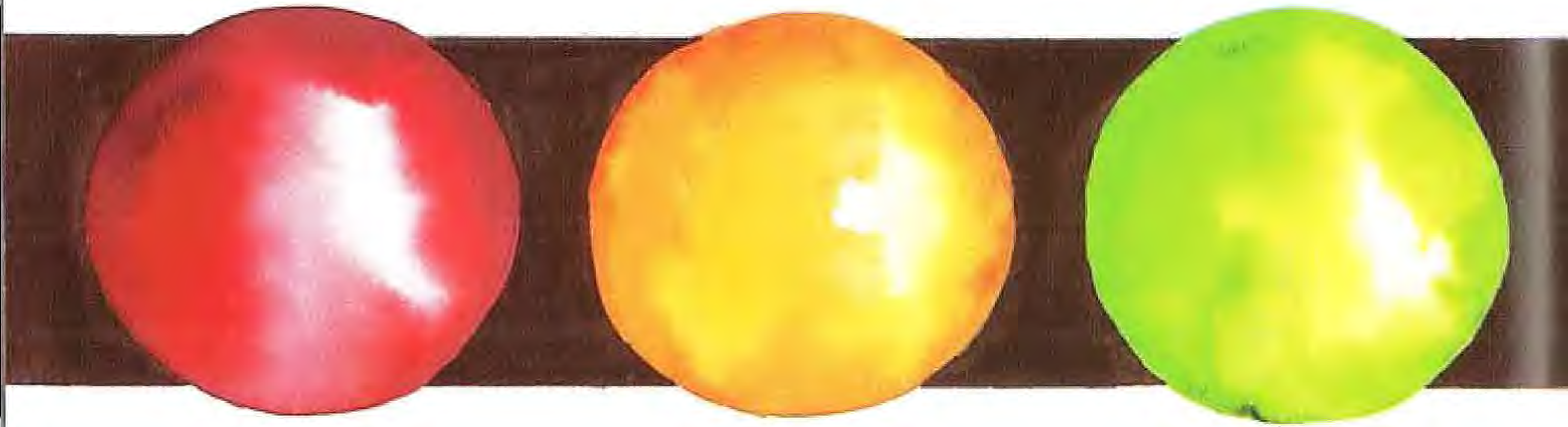
CÂND S-A INVENTAT AUTOMOBILUL?

În 1885, inginerul german Karl Benz a construit primul automobil, pe care l-a numit *Motorwagen.* Acesta funcţiona cu un motor pe benzină, conectat la osia din spate printr-o curea de piele.

Versiunea sa definitivă, din 1893, avea deja patru roţi, în loc de cele trei ale *Motorwagenului,* şi atingea o viteză maximă de 16 kilometri la oră.

CÂND S-A INVENTAT SEMAFORUL?

În 1914 au apărut primele semafoare sau „lumini de trafic", cum au fost numite inițial, în Cleveland (SUA). Aveau două lumini: una verde și alta roșie. Patru ani mai târziu s-a adăugat și culoarea galbenă la semafoarele de pe străzile din New York.

CÂND S-AU VÂNDUT PRIMELE ALIMENTE CONGELATE?

În 1924, industriaşul american Clarence Birdseye a aplicat, pentru prima dată, congelarea la conservarea alimentelor. Birdseye a început prin distribuirea fileului de peşte congelat la -40 grade C, şi, fiindcă procesul a avut succes, l-a aplicat şi în cazul cărnii şi a fructelor.

CÂND S-A INVENTAT TRANZISTORUL?

În 1947, fizicienii americani John Bardeen, Walter Brattain şi W. Shockley au conceput primele tranzistoare, care aveau aceeaşi funcţie ca şi supapele termoionice, dar erau mai mici şi aveau consum mai slab de energie. Acest eveniment a reprezentat o piatră de hotar în lumea electronicii.

CÂND S-AU INVENTAT CARDURILE DE CREDIT?

În 1950 s-au emis primele carduri de credit sau *bani de plastic* de către Diners Club, iar acestea erau admise numai în douăzeci şi şapte de restaurante din New York. În prezent, toate băncile şi marile magazine emit carduri de credit proprii, care permit efectuarea de cumpărături şi servicii şi plătirea acestora ulterior.

CÂND S-A INVENTAT SATELITUL ARTIFICIAL?

În 1957, Uniunea Sovietică l-a lansat în spaţiu pe Sputnik I, primul satelit artificial care s-a învârtit în jurul Pământului. De atunci, s-au lansat mulţi sateliţi în diverse scopuri: ştiinţifice, strategice, meteorologice, de telecomunicaţie...

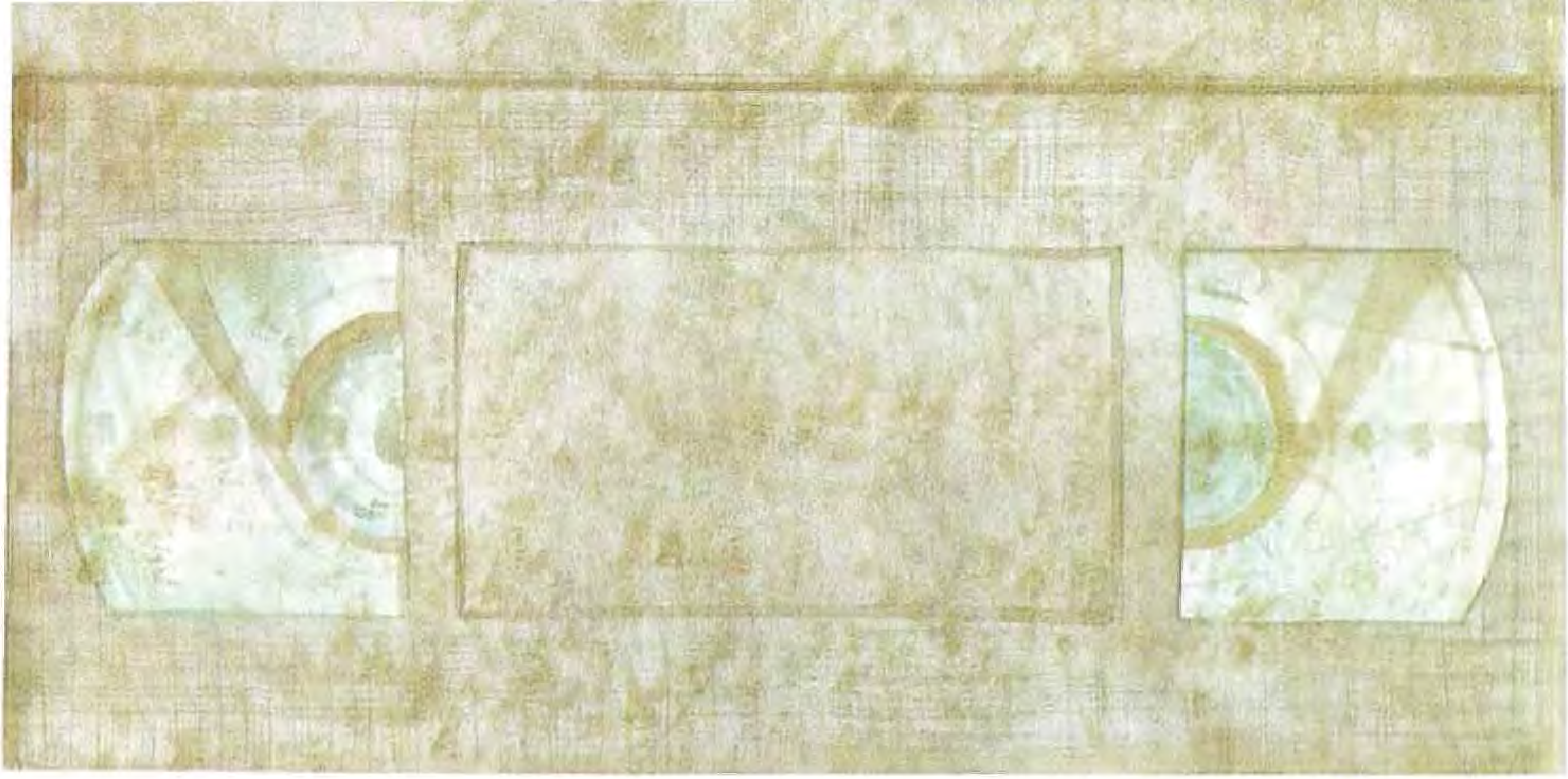

CÂND S-A INVENTAT ASCENSORUL?

În 1853, Elisha Otis a inventat ascensorul modern, care a fost instalat pentru uz public abia în 1857, în New York.

În prezent există ascensoare luxoase de cristal, care alunecă uşor, de cele mai multe ori fiind puse în mişcare prin sisteme hidraulice.

CÂND S-A INVENTAT CASETA VIDEO?

În 1956 s-a inventat primul sistem de înregistrare magnetică după televizor, sistem ce a primit numele de „video recorder“.

În jurul anului 1970 a început comercializarea casetelor video obişnuite. Primul sistem utilizat a fost „Beta“, şi mai târziu „VHS“. Astăzi, acest sistem se află în declin, fiind înlocuit de suportul digital „DVD“.

CÂND S-AU INVENTAT JOCURILE VIDEO?

Începând din anul 1970, jocurile electronice au fost din ce în ce mai accesibile şi, din acest motiv, şi mai populare, nu numai pentru copii, ci şi pentru adulţi. În 1989, compania japoneză Nintendo a inventat un joc video portabil, „Game Boy“, care a depăşit vânzările prevăzute. În prezent, oamenii se bucură de multe jocuri electronice prin intermediul calculatoarelor şi al Internetului.

PRIMA MEA BIBLIOTECĂ

Ce este NASA?
Ce este un tsunami?
Când s-a inventat metroul?
Cine a fost Tutankamon?
Această carte răspunde unor astfel de întrebări și multor altora la care nici nu te-ai gândit!

Tipărit în UE

editura GIRASOL

ISBN 978-973-1915-05-0

RS 082-4

Editura Girasol
Str. I.L. Caragiale nr. 72,
clădirea B, Sat Dudu
Comuna Chiajna, Județul Ilfov
Tel.: 021 436 1234;
Fax: 021 436 1105
E-mail: office@edituragirasol.ro

www.edituragirasol.ro